

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2020

Meddelande nr 52 från Hornborgasjöns fältstation
Hornborgadokument nr 56 Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapport 2021:30

Hornborgasjöns fältstation 2020

Arbetsgruppen

Sammanställande: LOTTA BERG, N Lundby Trumpetaregården, 532 93 Axvall, 0511-173 31, 0708-812 814, LottaCBerg@yahoo.com

Kassör: GUNNAR HURTIG, Sjövägen 32, 565 32 Mullsjö, 070-615 651 8, 32sjolyckan@gmail.com

Ledamot: CHRISTOPHER MAGNUSSON, Elins gård 1, 414 81 Göteborg, 073-6310387, christopher.ducktrap@icloud.com

Ledamot: JANNE PETTERSSON, Stenåldergatan 12, 53331 Götene, 070-2037879, Jannepettersson.64@gmail.com

Ledamot: PETTER BOHMAN, Bolum Grottesgården, 752198 Broddetorp. Mobil: 0730-27 39 62, petter.bohman@gmail.com

Ledamot: PETER LAUDON, Ryttagårdsvägen 14, 532 73 Varnhem, 0511-60586, peterlaudon1@gmail.com

Ledamot: JOHAN BERGQUIST, Store tränsvägen 11, 441 92 Alingsås. 076-248 70 52, johan-det@hotmail.com

Ledamot: EDVIN KLEIN, Väring Stora Nolgården 3, 54176 Väring. 076-7931312, Edvin_klein@outlook.com

Ledamot: KATARINA BREMSJÖ, Våmbsvägen 11, 54133 Skövde, 0703-085414, Katarina@bremsjo.se

Övriga som medverkat i verksamheten 2020

ÅKE ABRAHAMSSON, Skyberg, Marka, 521 92 Falköping. 0515-260 42, ake.p.abrahamsson@telia.com
(Stationschef)

EVERT ARNOLDSSON, Falköping, 070-867 08 55, evert.arnoldsson@telia.com

BJÖRN BJÖRNSSON, Skövde, 070-964 59 89, fogelbjorn@hotmail.com

CHRISTER BLANK, Falköping, 070-311 19 81, Christer_blank@hotmail.com

ROLF EDVARDSSON, Alingsås, 070-380 36 86, rolf.edvardsson@telia.com

CLAES FALCK, Skövde, 070-968 80 97, claes.falck@gmail.com

MAGNUS HALLGREN, Tidaholm, 073-739 29 37, m.hallgren@gmail.com

PEDER HEDBERG FÄLT, Skövde, 0500-43 006, peder.hedberg.falt@lansstyrelsen.se

MIKE HENRY, Newcastle, UK, 0044 191 2674957 Michael.henry@tesco.net

CLAS HERMANSSON, Visby, 070-254 03 95, clas.hermansson@telia.com

KENT-OVE HVASS, Vårsås, 070-393 96 43, kentove.hvass@telia.com

GUNNAR JAKOBSSON, Falköping, 0500-49 21 20, gunnar.jakobsson@hotmail.com
BERTIL JOHANSSON, Skövde, 070-542 50 48, bertil.breman@gmail.com
BRITT-MARIE JOHANSSON, Skövde, 070-542 50 48, bertil.breman@gmail.com
TORE JOHANSSON, 070-837 53 24, torejohanssonsw@yahoo.se
KERSTIN JÄGMARKER, Axvall, 076-760 63 60, soren.jagmarker@telia.com
SÖREN JÄGMARKER, Axvall, 076-760 63 60, soren.jagmarker@telia.com
ANN-CHRISTINE JÄRNSTEDT, Skövde, 070-818 68 55, anki.jarnstedt@gmail.com
ANITA LJUNGSTRÖM, Falköping, 070-587 09 08, ljungstrom.051580078@telia.com
LENNART LJUS, Falköping, 070-385 71 68, lennart.ljuhs@home.se
BO MONSÉN, Lerdala, 070-315 04 03 monsen.siv@gmail.com
SIV MONSÉN, Lerdala, 070-315 04 03 monsen.siv@gmail.com
BENGT PETTERSSON, Varnhem. 0511-603 25, petterssonvarnhem@hotmail.com
MATS ROSENGREN, Broddetorp, 0500-49 13 13, 010-224 56 52, pomologen@live.se
MANNE RYTTMAN, Skövde, 0703-17 45 52, m.ryttman@gmail.com
GERD SUNDÉN, Falköping. 0515-805 92, 070-638 50 92
HELGE SUNDÉN, Falköping. 0515-805 92, 070-638 50 92
ALBIN THORSSON, Falköping, 0730-25 58 17, albin@torsson.se
ERIC THORSSON, Broddetorp, 0500-49 11 16, eric@torsson.se
ERIK TORNBERGER, Stenstorp, 070-961 93 65, tornberger.erik97@gmail.com
MICKE WILSON, Varnhem, 070-8169793, Mikael.Wilson@outlook.com

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och meddelanden från Hornborgasjöns fältstation. Rapporten är en faktsamling om det biologiska livet under 2020, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

Är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlats inför, i samband med eller efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktsammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen i Västra Götaland, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet av rapporten.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101-5470

Är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN-beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet av rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för tillämpad naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation skall därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar

- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101-5470

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2021

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Redaktion: Lotta Berg

Omslagsbild: Nils Forshed

Rapporten finns i pdf-format på

[*länk till länsstyrelsens webbplats med Hornborgadokumenten*](#)

under Biologiska undersökningar och på

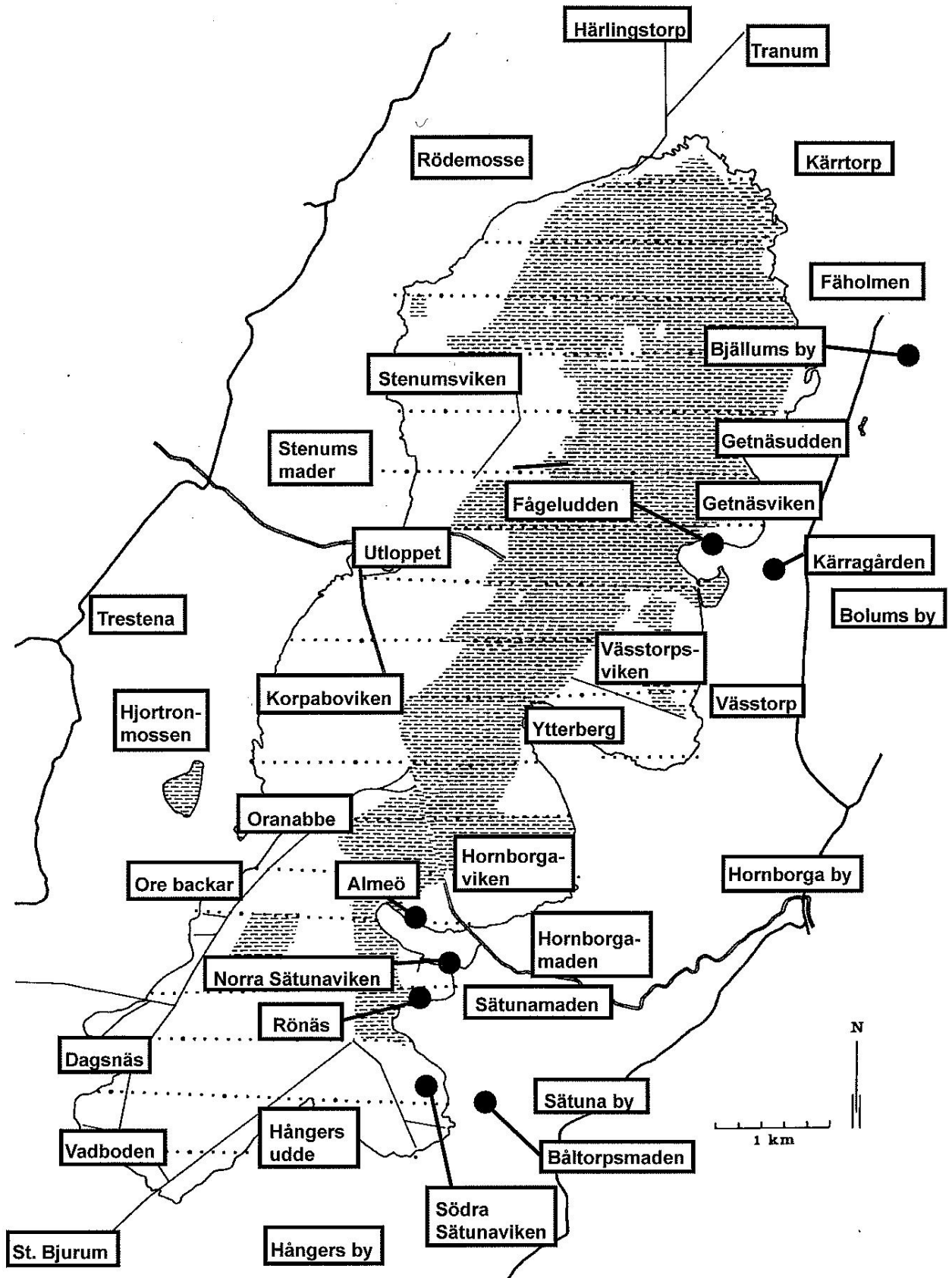
[*länk till fältstationens webbplats med Hornborgadokumenten under Publikationer*](#)

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

Abrahamsson, Å. 2021. Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2020. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2020, sid 11. Meddelande nr 52 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 56. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön 2020

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2020

Lotta Berg

Organisation

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation administreras av ett arbetsutskott som under året bestått av Lotta Berg (sammanställande), Gunnar Hurtig (kassör), Janne Pettersson, Katarina Bremsjö, Peter Laudon, Johan Bergquist, Edvin Klein och Christopher Magnusson. Åke Abrahamsson har som stationschef deltagit i arbetsutskottets möten. Ytterligare ett 25-tal personer är knutna till fältstationens verksamhet.

Möten

Stationens arbetsutskott har haft fem protokollförda möten under 2020, där säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet diskuterats och planerats. På grund av covid19-pandemin har flera av mötena helt eller delvis hållits via videolänk eller telefon.

På grund av pandemin har inga ringmärkmöten eller internationella konferenser hållits under året.

Information

På stationens hemsida finns information om stationens verksamhet. Kontinuerligt under säsongen uppdateras hemsidan med nyheter från stationens fältarbete. Hemsidan administreras av Katarina Bremsjö och nyheter läggs in av Lotta Berg. Materialet uppdateras allteftersom.

Fältstationen har även en Facebooksida där stora och små nyheter om Hornborgasjön och om fältstationens verksamhet regelbundet presenteras. Facebooksidan hade vid årsskiftet ungefär 3000 ”gillare” som följer inläggen där, och inläggen delas ofta vidare av bl.a. Naturum Hornborgasjöns Facebookadministratör. Fältstationen medverkar även vid behov i Facebookgruppen ”Svenska ringmärkare”.

Fältstationen har en e-postlista för att hålla kontakt med de som är engagerade i fältstationens verksamhet, men den används inte så mycket numera; e-post används främst inom projekten, medan generella meddelanden går via hemsidan och Facebook. Fältstationens informationsblad om verksamheten har under året funnits tillgängligt vid naturum Hornborgasjön och besökscentrum Trandansen, samt i samband med olika evenemang.

Hornborgaseminarier

Söndagen den 23 februari anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminarier i filmsalen vid Café Doppingen vid Fågeludden. Under seminariet redovisade projektledarna sina resultat från säsongens arbete med Hornborgasjöns fågelliv. Det inbjudna föredraget hölls av Bengt Pettersson, Varnhem, som berättade om sina år med fältstationen, om sjöns historia och utveckling, med visst fokus på kärnhökar. Seminariet var som vanligt välbesökt.

Publik verksamhet

Evenemanget ”Tranfestivalen” ställdes in pga coronapandemin, liksom Hornborgadagen i september. Även andra publika evenemang, såsom ”fågeltornskampen” i maj, och andra tillfällen för publik ringmärkning, modifierades för att undvika folksamlingar och trängsel.

Projekten

Projekten tillsammans med ringmärkningen utgör stationens kärnverksamhet. Verksamheten utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering.

Fältstationen har genom inventeringar och undersökningar under säsongen följt fågellivet i och kring Hornborgasjön. Fältarbetet inleddes under våren med inventeringar av rastande simfåglar, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningstid genomfördes inventeringar av häckfågelfaunan i och kring sjön, även om vissa inventeringar i år fick ställas in eller begränsas bl.a. p.g.a. pandemin (fisktärnor, trollsländor). Under hösten pågick räkningar av rastande simfåglar samt rastande tranor. Fältstationen har också medverkat i den av BirdLife Sverige och Lunds universitet koordinerade rikstäckande aktiviteten sjöfågelinventering, i mitten av maj.

Personal

Åke Abrahamsson har under året verkat som stationschef. Han har varit ansvarig för flera av projekten, drivit stationens löpande arbete samt representerat VgOF/fältstationen bland annat i Länsstyrelsens arbetsgrupp kring grågås.

Christopher Magnusson har ansvarat för småfågelmärkningen vid Kärragården och Järnbron. Fältstationen har varit representerad i gåsarbetsgruppen. Det har ringmärkts vid Fågeludden och Järnbron, och i begränsad omfattning på andra platser runt sjön. Sammanlagt har 2394 fåglar ringmärks runt sjön under året varav 72 tornfalkar, 3 bruna glador och 2 havsörnar.

Publiceringar

Fältstationen ansvarar numera för en stående spalt (en till två sidor) i varje nummer av GRUS, där vi tar upp aktuella aktiviteter, projekt, lokaler etc. Fältstationen publicerar, i likhet med övriga svenska fågelstationer, även en sammanfattning av föregående års verksamhet i BirdLife Sveriges årsskrift ”Fågelåret”.

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen Västra Götalands län. Vi riktar ett varmt tack till vår bidragsgivare som gör vår verksamhet möjlig att genomföra!

Figur 1. Svarthalsad dopping med ungar, juli 2020.

Figur 2. Sothöna med ungar, juli 2020. Foto: L Berg

Projekt 2020

Häckande svarthalsade doppingar i Hornborgasjön

Grågäss vid Hornborgasjön

Häckande svanar i Hornborgasjön

Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön

Häckande svarttärnor vid Hornborgasjön

Häckande skrattnåsar i Hornborgasjön

Förekomsten av trastsångare vid Hornborgasjön

Rastande simfåglar vid Hornborgasjön

Rastande tranor vid Hornborgasjön

Häckfågelinventering vid Vallen

Ringmärkning vid Hornborgasjön

Fågelobservationer vid Hornborgasjön

Natura 2000

Peder Hedberg Fält

Christopher Magnusson & Clas Hermansson

Åke Abrahamsson

Åke Abrahamsson

Peder Hedberg Fält

Åke Abrahamsson

Albin Thorsson

Åke Abrahamsson

Bertil Johansson, Clas Hermansson & Rolf Edvardsson

Janne Pettersson

Christopher Magnusson

Magnus Hallgren & Christopher Magnusson

Åke Abrahamsson

Figur 3. Under 2020 ringmärktes den hundratusende fågeln vid Hornborgasjön, en äldre hane bklåhake. Foto: Musse Björklund.

Väder och vatten vid Hornborgasjön 2020

Peder Hedberg Fält

Året kom att bli det varmaste året sedan mätningar startades upp i landet. En stor anledning till detta var det mycket milda vintervädret. Januari och februari hade sällan köldgrader och isläggning av sjön uteblev helt denna vinter. Detta är första gången sedan verksamheten startade upp som sjön inte varit isbelagd någon gång under en vinter. Således var det också snöfritt i landskapet kring sjön och på platåbergen. Under februari föll det nästan tre gånger mer nederbörd än normalt och sjöns vattennivå började sakta stiga vilket också fortsatte en bit in i mars. Vattennivåerna var därmed relativt höga med nivåer kring +120,15 m (figur 1).

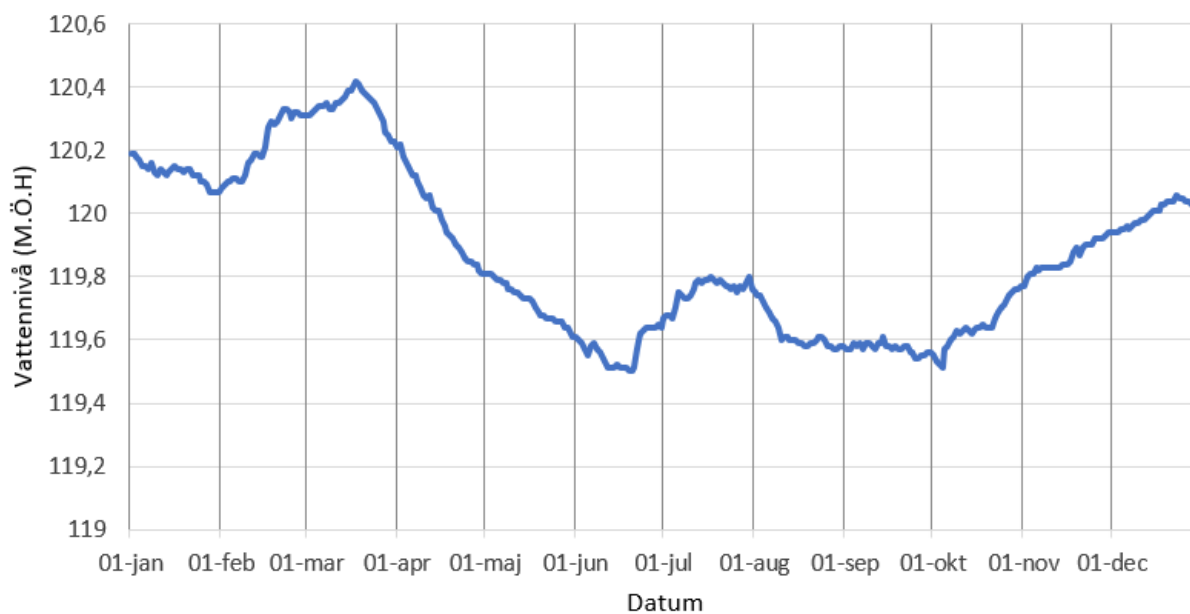
Efter två vintermånader med mycket mildt väder blev mars en mer normal månad beträffande temperatur. Denna månad kom något mer nederbörd än normalt vilket bidrog till att sjöns nivå fortsatte att stiga för att nå vårens högsta vattennivå, nämligen +120,42 m, den 18 mars. Vädret förvandlades när vi kom in i april månad då solen började värma upp landskapet mer och det började grönska ganska fort i mitten och slutet av månaden samtidigt som det föll mindre regn än normalt i våra trakter. April bjöd också på blåsigt väder med oftast kall vind vilket många inventerare fick känna av vid simfågelräkningarna. Maj månad blev ostadigare och kyligare men också torrare med undantag från slutet av månaden då sommartemperaturer gjorde sig påminda.

Sommarens första månad blev varm eller mycket varm med en hel del höga temperaturer med generellt sett normala nederbördsmängder ända fram till midsommar. Efter midsommar kom stora lokala nederbördsmängder i västra Sverige och vid SMHI:s station i Skara föll det närmare 133 mm, vilket är mer än dubbelt så mycket som det normala. Detta kom också att påverka sjöns vattennivå som började stiga efter att ha varit sjunkande från den 18 mars (fig 1). Vädret i juli gjorde en helomvändning jämfört med den rekordvarma juni månaden. I stället var det lågtryck, regnområden och blygsamma dagstemperaturer som dominerade i juli. Nederbördsmängderna var mer än dubbelt så höga jämfört med det normala vid SMHI:s station i Skara, 135 mm mot normala 58 mm. Nederbörden kom att påverka vattennivån som steg med nästan 30 cm. Bland annat stod flera flytöar med ruvande fisktärnor i sjön under vatten. I början av augusti tilltog värmen och fina och varma sommarkvarnar fick upplevas. Det blev också ett nederbördunderskott och endast 14 mm regn registrerades i Skara.

Sjöns vattennivå minskade med 20 cm under augusti och fortsatte att vara stabil kring denna nivå när vi kom in i september. Månaden bjöd på varmare och något torrare väder än det normala med vattennivåer kring +119,60 M och därmed inte lika låga nivåer det varit de senaste åren vid samma tid med blottlagda bottnar i söder och i sjöns grundare vikar. Det varmare vädret fortsatte in i oktober fast med mer nederbörd denna månad, vilket fick följderna att vattennivån började stiga allt mer. Samtidigt påbörjade också Naturvårdsverket arbetet med att bygga om det gamla Utskovet så att sjön dämades upp ytterligare och vattennivån steg stadigt fram till + 120,05 M i slutet av året. November och december blev återigen varmare med flera värmerekord i november. I slutet av året låg sjön isfri och Hornborgabygden snöfri.

Medelvattenståndet för sjön över året blev + 119,868 m och vattenståndsamplituden mellan årets högsta och lägsta vattennivå var 92 cm. Årsnederbörden slutade på 715 mm vid SMHI:s station i

Skara mot normala 564 mm, vilket var 127 % jämfört med normalt. Med normalt menas medelvärdet för 30-årsperioden, 1961–90.

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2020 (data från SMHI:s pegel 108–2455 Fågeludden).

Figur 2. Mild vinter med högt vattenstånd. Ytterberg, slutet av februari 2020. Foto: Lotta Berg

Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2020

Åke Abrahamsson

Uppföljning av Natura2000-områden görs i hela Sverige. Syftet med inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar.

I stort handlar det om att räkna de fåglar som är knutna till en noga avgränsad biotop, i vårt fall strandäng. Uppgifter insamlas om ett antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som användes vid jämförelser mellan områden. Dessutom görs en bedömning av strandängens status i övrigt såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etcetera. Denna uppföljning görs under september till oktober månad.

Allmänt

För Hornborgasjöns del innebär detta att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna omkring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period om tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 1.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att göra en uppföljning med en rimlig arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetets utförande för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Den sammanlagda storleken av de marker runt Hornborgasjön som per definition klassas som strandäng är avsevärd, ungefär 500 hektar. Eftersom Hornborgasjön är reglerad finns inte den naturliga påverkan på strandängarna som en stor variation i vattennivån ger. Hävd av olika slag är därför en förutsättning för att begreppet strandäng skall vara relevant. Hävden är i huvudsak av två slag, slåtter och inhyrt nötbete. I södra delen finns dock en betydande uppfödning av amkor och ungdjur. Omfattningen av denna verksamhet innebär att mycket stora arealer betas i naturlig jordbruksdrift. Slåtter utförs av länsstyrelsens personal och kan endast ske när eftersommar och höst är tillräckligt torra. Historiskt har sjöns strandängar utgjort en viktig resurs i det äldre jordbruket, detta framgår tydligt i lantmäteri-protokoll och jordeböcker. Sammanfattat kan man med fog säga att strandängarna i nutiden är en mycket viktig del av reservatet Hornborgasjön. Riktiga och väl avvägda skötselåtgärder är därför av avgörande betydelse för strandängarnas funktion. Utebliven eller otillräcklig hävd får omedelbar och negativ effekt på fågelfaunan.

Metod

Inventeringarna 2020 har utförts av Albin Torsson (Almeö), Christopher Magnusson (Hornborgamaden), Jan Erik Pettersson (Borängen och Långe Land), Lotta Berg (Getnäsudden), Åke Abrahamsson (Vik), Kent-Ove Hvass (Vässtorpsviken), Edvin Klein (Rönäs och Hästahuvudet).

Inventeringen utförs som en linjetaxering som upprepas två gånger per säsong, Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen antecknas. Det är viktigt att endast bokföra fåglar som strikt finns inom gränsen för strandängen enligt fastställd karta. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området antecknas separat.

Området skall genomkorsas på ett sådant sätt att det täcks i sin helhet av två inventeringar. De fåglar som finns på vattenytor utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området. Det är önskvärt men inte alls nödvändigt att utföra inventeringen på morgonen.

Inventeringsöversikt

I översikten nedan (tabell 1) kan man se hur alterneringen mellan områdena ser ut för de senaste sex åren. Alla områdena har inventerats flera gånger sedan starten 2005

Tabell 1. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår från och med 2015. Detta innebär att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen

Område	Inventeringsår					
Hornborgamaden	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Almeö	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Borängen	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Långeland	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fäholmen	-	-	2017	-	-	-
Kärrtorp	2015	-	-	2018	-	-
Getnäsudden	-	2016	-	-	-	2020
Fågeludden	-	-	2017	-	-	-
Kalvamyren	2015	-	-	2018	-	-
Vässtorpsviken	-	2016	-	-	-	2020
Ytterberg	-	-	2017	-	-	-
Sätunamaden	2015	-	-	2018	-	-
Rönäs	-	2016	-	-	-	2020
Båltorpsmaden	-	-	2017	-	-	-
Hångers udde	2015	-	-	2018	-	-
Vik	-	2016	-	-	-	2020
Vadboden	-	-	2017	-	-	-
Dagsnäs	2015	-	-	2018	-	-
Hästahuvudet	-	2016	-	-	-	2020

Tabell 2. Fågelförekomsten inom respektive delområde inom Natura2000-området Hornborgasjön 2020. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter och högsta antal som är knutna till strandängarna från de inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad 2020. Tabellens artförteckning visar även samtliga arter som någon gång påträffats sedan inventeringarna startade. Följande förkortningar har använts: Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Get = Getnäsvisken, Väs = Vässtorpsvisken, Rön = Rönäs, Vik = Vik, Häs = Hästahuvudet

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häst
Knölsvan	-	3	-	-	1	-	7	-	2
Sångsvan	-	-	-	-	-	-	5	-	6
Snögås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grågås	186	1000	950	-	66	500	1087	90	991
Bläsgås	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Stripgås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanadagås	30	7	10	-	-	-	8	-	16
Vitkindadad gås	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gravand	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Snatterand	4	9	-	-	2	-	2	-	2
Kricka	2	20	-	-	2	-	-	-	3
Gräsand	8	11	3	-	8	-	11	-	30
Årta	1	1	2	-	1	-	7	-	7
Skedand	4	6	8	-	3	-	9	-	11
Bläsand	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Stjärtand	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Brunand	-	5	8	-	-	-	1	-	3
Vigg	-	-	-	-	-	-	20	-	19
Knipa	-	-	-	-	-	-	9	-	4
Storskrake	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kornknarr	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rapphöna	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skäggdopping	-	-	-	-	-	-	3	-	2
Gråhakedopping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storskarv	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Rördrom	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråhäger	-	-	-	-	-	-	2	1	3
Ägretthäger	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sparvhök	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brun kärrhök	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Fiskgjuse	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tornfalk	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Lärkfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pilgrimsfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Havsörn	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Röd glada	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brun glada	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bivråk	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ormvråk	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sothöna	2	1	5	-	-	-	4	-	16

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häst
Vattenrall	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trana	3	-	-	-	-	-	10	6	6
Strandskata	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Tofsvipa	55	23	24	21	9	7	30	6	20
Enkelbeckasin	3	1	-	19	-	-	7	4	6
Dvärgberckasin	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morkulla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storspov	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Brushane	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svartsnäppa	-	-	2	-	-	-	1	-	-
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödbena	5	9	6	2	5	3	7	-	-
Drillsnäppa	-	-	-	-	8	-	-	-	2
Grönbena	2	5	-	-	-	1	-	-	5
Skogssnäppa	-	-	1	-	-	-	-	-	10
M strandpipare	-	6	1	-	-	-	-	-	-
S strandpipare	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kärnsnäppa	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Dvärgmås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skrattmås	-	3	-	-	17	-	59	-	200
Fiskmås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havstrut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråtrut	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Fisktärna	-	-	-	-	9	-	14	-	8
Ringduva	-	-	-	-	1	-	-	-	7
Skogsduva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jorduggla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Större hackspett	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gök	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Tornseglare	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Sånglärka	38	5	5	4	1	-	24	5	1
Ladusvala	-	-	-	-	8	-	-	-	3
Hussvala	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Backsvala	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	32	6	8	18	3	2	30	11	48
Trädpiplärka	-	-	-	-	-	-	-	2	4
Gulärla	35	29	21	22	35	15	36	5	57
Sädesärla	-	5	2	2	3	-	3	2	7
Näktergal	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Järnsparv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blåhake	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Rödhake	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskskvätta	6	-	-	3	4	2	5	6	15
Stenskvätta	-	-	-	-	-	-	3	-	5
Dubbeltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Taltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koltrast	-	-	-	-	-	-	-	2	-

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häst
Björktrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödvingetrast	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Törnskata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gräshoppsångare	-	-	1	-	-	-	2	-	4
Sävsångare	35	12	4	-	-	3	17	11	3
Trastsångare	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Rörsångare	5	4	-	-	2	-	-	2	1
Kärrsångare	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Härmsångare	-	-	-	-	3	4	-	-	-
Törnsångare	1	-	-	-	4	1	2	-	1
Ärtsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Trädgårdssångare	-	-	-	-	1	2	-	2	-
Svarthätta	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Lövsångare	5	-	-	-	5	5	1	4	3
Grönsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Gransångare	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sv/v flugsnappare	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Entita	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Blåmes	-	-	-	-	9	-	-	-	1
Talgoxe	-	1	-	-	5	-	-	1	-
Nötväcka	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Trädkrypare	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Nötskrika	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Skata	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kråka	6	4	-	-	2	-	3	-	11
Kaja	-	-	-	-	4	-	-	-	14
Korp	-	3	-	-	3	-	-	-	1
Stare	20	45	24	-	40	-	13	-	36
M korsnäbb	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Bofink	-	-	-	-	1	2	-	2	8
Grönfink	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Stenknäck	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Steglits	-	-	2	2	4	-	2	-	1
Hämpling	2	-	-	-	4	-	-	2	7
Rosenfink	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Pilfink	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gråsparv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gulsparv	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Sävspurv	9	11	8	-	7	2	26	10	15
Antal arter 2020	30	30	23	9	44	17	38	22	69

Tabell 3. Nedan visas en jämförelse för de fasta områdena avseende antal arter. Längst till höger kan man se den sammanlagda summan av de noterade arterna.

Antal arter/år	Hor	Alm	Bor	Lån	Summa
Antal arter 2020	30	30	23	9	92
Antal arter 2019	25	22	21	8	76
Antal arter 2018	23	25	19	6	73
Antal arter 2017	41	25	17	8	90
Antal arter 2016	31	29	19	6	85
Antal arter 2015	39	17	13	7	76
Antal arter 2014	40	27	28	8	103
Antal arter 2013	30	26	23	13	92
Antal arter 2012	45	34	16	17	112
Antal arter 2011	43	45	24	17	129
Antal arter 2010	49	29	19	17	114
Antal arter 2009	45	28	22	19	114
Antal arter 2008	51	41	28	20	140
Antal arter 2007	49	40	31	17	137
Antal arter 2006	38	34	20	12	104

Resultat och diskussion

Som framgår ovan utförs dessa Natura2000-inventeringar enligt uppdrag. Underlaget som skapas är inte tillräckligt för att mäta den häckande fågelfaunan på ett korrekt sätt och det är inte heller meningen. För att så skall kunna ske krävs att den metod som går under namnet revirartering används. Ändå skapas här en form av inventeringsresultat som kan användas på olika sätt. Man kan se i tabellen ovan att antalet arter var signifikant högre under de tidiga åren än under de senare. Den troligaste förklaringen ligger förmodligen i tolkningen av strandängsbegreppet som skall tolkas strikt. Vid en tillbakablick kan man således se att vi var betydligt vidlyftigare i synen på vilka arter som skulle noteras vid tiden när inventeringarna startade än vad vi är nuförtiden, vilket innebär att de senare registreringarna är att betrakta som mer korrekta. I de sammanställningar som uppdragsgivaren gör mäter man på strandängsarter per definition.

Tabell 4. Här nedan redovisas data för de fasta områdena, Almeö, Hornborgamaden, Borängen och Långe land. Över tid har vi använt nedanstående arter som indikatorarter när vi har redovisat våra strandängsinventeringar i Hornborgadokumentet och i andra sammanhang.

Art	Antal 2020	Medelvärde 2015-2019	Medelvärde 2010-2019
Tofsvipa	123	79	85
Enkelbeckasin	23	23	19
Rödbena	22	22	20
Sånglärka	52	35	20
Ängspiplärka	64	41	29
Gulärta	107	91	85

Om man jämför resultatet för 2020 med medelvärdet för de närmaste fem åren innan ligger värdena lika med eller väl över. Variationen mellan åren är stor. Jämför man medelvärdet för de senaste fem åren med en tioårsperiod ökar medelvärdena utom för tofsvipa. Vilket indikerar att antalet individer blir fler över tiden. Särskilt tydligt är detta för sånglärka och ängspiplärka. Att det varierar så för tofsvipornas del beror på att ett par stora flockar har registrerats. Tar man bort det högsta och det lägsta värdet ur flödet för tofsvipa får man medelvärdet 67, vilket kan vara en fingervisning.

Inventeringsmetoden och olika inventerare gör att man måste handskas försiktigt med materialet. Här spelar även förändringar i markanvändningen in. Variationerna mellan åren är stora vilket gör att det svårt att se om förändringen över tid är säkerställd. Tio år är en lång tid och det förefaller onekligen ändå som om antalet individer av våra indikatorarter på Hornborgasjöns strandängar blir fler och mår bra!

Figur 1. Gulärka, en av strandängsinventeringarnas indikatorarter.

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2020

Åke Abrahamsson

Syftet med projektet är att årligen räkna och följa upp förekomsten av de olika arter simfåglar som utnyttjar Hornborgasjön som rastlokal under vår och höst. Det handlar om att fortlöpande mäta vad som händer med sjöns våtmarksfåglar successivt efter sjöns restaurering och den slutliga vattenståndshöjningen 1995. Dessförinnan har räkningar av antalet rastande simfåglar i Hornborgasjön bedrivits sedan 1960-talet. Räkningarnas genomförande under perioden från 1991 till 2004 har beskrivits tidigare i dokumentet 2004. En sammanställning av räkningarna 2005 – 2019 publicerades i dokumentet 2019.

Metod

Sjön är indelad i nio delområden och räkningarna utförs från de punkter som framgår av bifogad karta. De bästa observationsplatserna är fågeltornen som finns runt sjön. Dessutom används andra naturliga höjder utmed sjön som komplement. Punkterna enligt kartan skall alltid användas. Tornet vid Röde Mosse var tidigare område tio men det används inte numera, framförallt därför att skogen har vuxit före så att det inte längre fyller sin funktion. Området delas numera mellan Fäholmen och Utloppet. Svårighetsgraden har ökat i samma takt som tidigare gränsmärken i form av rester av den tidigare vegetationen försvunnit. Under våren utförs räkningarna veckovis med början i slutet av mars och fram till och med första veckan i maj. Vi justerar inte räkneperioden efter hur sen eller tidig våren är, detta synsätt innebär en form av standardisering.

Under hösten utförs räkningarna i mitten av respektive månad från augusti till november eller så länge som det är isfritt. Vi räknar på den lördag som infaller närmast den femtonde i månaden. Dessutom är det en målsättning att våra räkningar skall ingå i de internationella räkningarna. Områdesindelningen under hösten är densamma som under våren, dock räknas den södra delen av sjön genom paddling. Detta är dock inte möjligt vid extremt lågt vattenstånd. Simfåglar är med vår definition vidast möjliga begrepp; tranor ingår inte, så inte heller skrattmåsar om våren. Honor och hanar av änderna separeras i vårräkningarna. Vi har även sett det som värdefullt att notera rovfåglarna, inte minst sjöns havsörnar. En sammanställning av dessa görs områdesvis i samband med redovisningen av varje räkning.

Resultaten vägs inte på något vis utan det är originalprotokollens siffror som redovisas nedan. Om någon av observationerna skall granskas av regional rapportkommitté ansvarar observatören själv för detta och det påverkar inte resultatet.

Resultatet

I tabell 3 kan man jämföra de högsta antalen av respektive art för 2020 med de högsta för åren 1991 – 2019.

Våren

Under våren 2019 genomfördes sex veckovisa räkningar med start den 28 mars. Antalen låg väl inom eller till och med en bit under vad som kunde förväntas. Stjärtänderna nådde sitt högsta antal under perioden 1991 till 2020 med sina 450 exemplar.

En annan art som förkom oväntat rikligt var svarthakedoppingen. Det högsta antalet inom räkningarna blev trettio exemplar. Det högsta antalet någonsin är 39 men denna siffra är från 1996.

Totalantalen ligger inom ramen för det förväntade jämfört med föregående år. Grågässen fortsätter att minska, det högsta antalet är från den 18 april, det var strax över ett tusen men detta var en engångssiffra. Under hela den övriga delen av perioden fanns sex till åttahundra grågäss vid sjön. Allteftersom gammalt ris ruttnar ner minskar antalet möjliga häckplatser i samma takt.

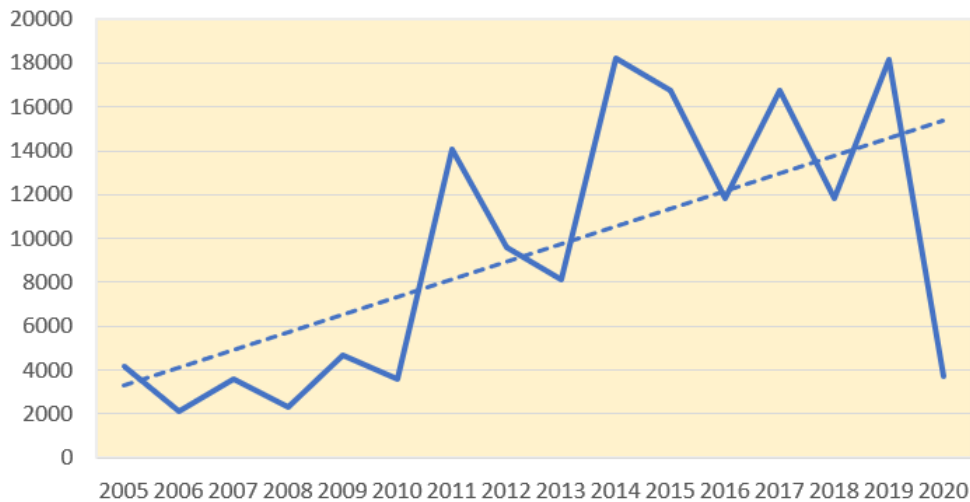
Knölsvanarna var betydligt färre än förväntat denna vår. Eventuella orsaker till detta diskuteras i redovisningen av det projekt som handlar om svanarna. Det har stor betydelse när islossningen inträffar; eller rättare sagt hur tidig eller sen våren är. En sen vår när sångsvanarnas flyttning överensstämmer med kornmatningen för tranorna innebär att många sångsvanar rastar medan de flesta drar förbi innan vår räkne period startar om våren är tidig. Samma är förhållandet för skrakarna och kniporna. Även de flesta mindre sångsvanarna hade flyttat förbi. De trivsamma bläsgässen blev 395 detta år, de fortsätter att vara många under den tidiga våren.

Hösten

Fem räkningar genomfördes under hösten med start den 15 augusti, och det blev en decemberräkning även detta år. Det blev även goda antal eftersom någon tidig isläggning inte hade inträffat tidigare. Vi har blivit vana vid mycket stora mängder med simänder under de senaste höstarna men dessa uteblev i stort sett. I gengäld återhämtade sig dykänderna något samt även sothönsen. Oktobermånaden 2020 jämförd med samma månad 2019 innebär drygt 18 000 färre individer 2020. Dessa oerhört stora antal handlar i huvudsak om krickor och bläsänder men även snatteränderna har varit många under senare år. En trend som nu har brutits.

Av tabell 3 framgår vilket år de högsta antalen uppnåddes. Det finns en viss sannolikhet i att vattenståndet spelar roll för dessa arter. Under senare år har vattenståndet varit lågt om höstarna. I gengäld missgynnar lågt vattenstånd dykänderna, och som det förefaller; även sothönsen, vilket tydligt framgår av materialet. Ett normalt vattenstånd innebär även att i synnerhet calidrisvadarna får det svårt att rasta. Dessutom har en del tidigare goda rastmöjligheter i Hornborgaviken försvunnit på grund av en betydande igenväxning. Utanför räkningen rastade dock en hel del vadare på öarna utanför utloppet. Skräntärnorna noterades i 38 exemplar och ägretthägrarna nådde 53, vilket är det högsta antalet någonsin. Inga antal under hösten 2020 överskrider de hösta antalen åren 1991 – 2019.

Kricka höst 2005 - 2020

Figur 1. Från och med 2010 har krickorna i Hornborgasjön om hösten bara blivit fler, en utveckling som är likartad för flera arter simänder. År 2020 är antalet tillbaka på nivån från de tidiga åren under 20-hundra talet.

Häckningar

Ändernas häckning omfattas inte av något av fältstationens projekt och ingår inte heller i ovanstående. Det kan ändå finnas ett visst värde i att ägna detta en kort kommentar. Följande säkerställda häckningar har rapporterats 2020: Gräsand högst 12 häckningar, snatterand 2, kricka 0, årta 0, skedand 4, små ungar den första augusti! Vigg lägst 3 högst 7, brunand 0. Det är uppenbart att det är frågan om underrapportering, svårigheterna är betydande. Dessutom är den bästa tiden för kontroller den när ornitologernas aktivitet är låg, varför många häckningar torde gå oupptäckta.

Tack

Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön är ett lagarbete, där det krävs stor kännedom om artbestämning och områdenas avgränsningar samt att det görs noggranna anteckningar. Totalt har 15 personer deltagit i räkningarna; Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Christer Blank, Katarina Bremsjö, Peder Hedberg Fält, Markus Gällerspång, Magnus Hallgren, Kent Ove Hvass, Edvin Klein, Anita Ljungström, Janne Pettersson, Manne Ryttman, Lennart Sundh, Albin Thorsson och Erik Tornberger.

Tabell 1. Resultat från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön våren 2020

Art	datum för räkning	28.3	4.4	11.4	18.4
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>		129	190	292	385
Sångsvan <i>C. cygnus</i>		200	190	64	112
Mindre sångsvan <i>C. columbianus</i>		-	-	-	-
Sädgås <i>Anser fabalis</i>		-	1	4	1
Tundrasädgås <i>Anser f. rossicus</i>		-	-	-	17
Bläsgås <i>A. albifrons</i>		305	395	92	63
Fjällgås <i>A. erythropus</i>		-	-	-	-
Grågås <i>A. anser</i>		761	858	730	1011
Stripgås <i>A. indicus</i>		-	-	-	1
Hybridgås <i>Anser sp</i>		-	-	-	-
Grågås x Kanadagås <i>A anser</i>					
X <i>Branta canadensis</i>		11	1	1	2
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>		-	4	2	14
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>		133	166	104	95
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>		31	1	4	5
Nilgås <i>Alopochen aegyptiaca</i>		-	-	-	-
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>		-	-	-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>		1542	688	1008	1275
Snatterand <i>A. strepera</i>		95	66	82	91
Kricka <i>A. crecca</i>		1742	1022	2560	3530
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>		837	593	346	378
Stjärtand <i>A. acuta</i>		450	107	281	226
Årta <i>A. querquedula</i>		-	1	9	7
Skedand <i>A. clypeata</i>		7	16	74	144
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>		-	108	92	86
Bergand <i>Aythya marila</i>		3	3	4	3
Vigg <i>A. fuligula</i>		1990	2011	2720	2352
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>		-	-	-	2
Svärta <i>Melinitta fusca</i>		-	-	-	-
Knipa <i>Bucephala clangula</i>		2487	2247	1305	1268
Salskrake <i>Mergus albellus</i>		197	212	159	143
Småskrake <i>M. serrator</i>		-	-	4	11
Storskrake <i>M. merganser</i>		48	26	20	16
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>		-	-	-	1
Ejder <i>Somateria molissima</i>		-	-	-	-

Art	datum för räkning	28.3	4.4	11.4	18.4
Smådopping <i>T. ruficollis</i>		-	1	-	-
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>		341	268	352	299
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>		151	127	187	149
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>		13	22	18	30
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>		13	20	117	105
Storlom <i>Gavia artica</i>		-	-	-	-
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>		75	75	62	59
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>		15	13	8	22
Ägretthäger <i>Casmerodius albus</i>		-	-	1	3
Vit stork <i>Ciconia ciconia</i>		-	-	-	-
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>		1	2	1	2
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>		-	-	2	-
Sothöna <i>Fulica atra</i>		501	459	445	432
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>		-	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>		4	8	6	8
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>		-	-	-	-
Mindre strandpipare <i>Char. dubius</i>		-	-	1	1
Större strandpipare <i>Char. hiaticula</i>		-	1	1	1
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>		346	347	245	363
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>		-	-	2	-
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>		5	22	70	146
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>		-	-	2	1
Rödspov <i>Limosa Limosa</i>		-	-	-	-
Storspov <i>Numenius. arquata</i>		5	16	12	71
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>		-	-	-	-
Kärrensäppa <i>Calidris alpina</i>		-	-	-	-
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>		-	-	-	-
Rödbena <i>T. totanus</i>		-	2	38	57
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>		-	-	-	-
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>		-	1	4	16
Grönbena <i>T. glareola</i>		-	-	-	1
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>		-	-	-	1
Fiskmås <i>Larus. canus</i>		24	29	17	53
Gråtrut <i>L. argentatus</i>		164	284	136	147
Silltrut <i>L. fuscus</i>		-	-	-	-
Kaspisk trut <i>Larus cachinnans</i>		1	-	-	-
Havstrut <i>L. marinus</i>		11	17	8	8
Dvärgmås <i>Hydrocoloeus minutus</i>		-	-	-	-
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>		-	-	2	-
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>		-	-	-	-
Summa		13349	11014	11667	13200

Fortsättning våren 2020

Art	datum för räkning	25.4	3.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>		430	527
Sångsvan <i>C. cygnus</i>		100	13
Mindre sångsvan <i>C. columbianus</i>		-	-
Sädgås <i>Anser fabalis</i>		2	-
Bläsgås <i>A. albifrons</i>		89	-
Fjällgås <i>A. erythropus</i>		-	-
Grågås <i>A. anser</i>		648	806
Hybridgås		-	-
Grågås x Kanadagås <i>A anser X</i>			
<i>Branta canadensis</i>		4	-
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>		2	2
Stripgås <i>A indicus</i>		-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>		85	78
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>		21	35
Nilgås <i>Alopochen aegyptiaca</i>		-	-
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>		-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>		856	282
Snatterand <i>A. strepera</i>		127	139
Kricka <i>A. crecca</i>		1550	855
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>		299	205
Stjärtand <i>A. acuta</i>		131	58
Årta <i>A. querquedula</i>		27	35
Skedand <i>A. clypeata</i>		146	107
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>		70	56
Bergand <i>Aythya marila</i>		1	2
Vitögd dykand		-	-
Vigg <i>A. fuligula</i>		1909	1848
Svärta <i>Melanitta fusca</i>		-	-
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>		-	-
Knipa <i>Bucephala clangula</i>		761	514
Salskrake <i>Mergus albellus</i>		38	15
Småskrake <i>M. serrator</i>		3	12
Storskrake <i>M. merganser</i>		5	4
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>		-	7

Art	datum för räkning	25.4	3.5
Ejder <i>Somateria molissima</i>		-	-
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>		-	-
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>		409	337
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>		166	171
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>		2	7
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>		106	107
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>		103	80
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>		10	17
Ägretthäger <i>Casmerodius albus</i>		1	-
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>		1	2
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>		-	2
Småfl sumphöna <i>Porzana pusilla</i>		-	-
Sothöna <i>Fulica atra</i>		186	226
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>		-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>		3	4
M. strandpipare <i>Charadr. dubius</i>		1	1
S. strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>		-	1
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>		322	334
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>		-	-
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>		17	15
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>		50	17
Storspov <i>Numenius. arquata</i>		18	10
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>		-	1
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>		-	2
Rödbena <i>T. totanus</i>		60	67
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>		18	12
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>		1	3
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>		12	66
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>		6	21
Dammsnäppa <i>Tringa stagnatilis</i>		-	-
Fiskmås <i>Larus. canus</i>		5	5
Gråtrut <i>L. argentatus</i>		36	25
Havstrut <i>L. marinus</i>		9	13
Silltrut <i>Larus fuscus</i>		-	-
Dvärgmås <i>Hydrocoloeus minunus</i>		-	5
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>		7	72
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>		1	-
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>		-	5
Summa		9089	7360

Tabell 2. Resultat från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön hösten 2020.

Art	datum för räkning	15.8	20.9	24.10	14.11	12.12
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>		1863	1913	1984	2117	1754
Sångsvan <i>C. cygnus</i>		97	13	12	23	15
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>		-	2	-	-	-
Sädgås <i>A fabalis</i>		-	-	1	-	-
Spetsbergsgås <i>A. brachyrhynchus</i>		-	-	-	-	-
Grågås <i>A anser</i>		1638	6942	2799	47	-
Stripgås <i>A indicus</i>		-	-	-	-	-
Grågås x Kanadagås <i>A a x B c</i>		-	-	-	-	-
Obst hybridgås <i>Anser sp</i>		-	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>		38	370	237	9	370
Vitkindad gås <i>B.leucopsis</i>		1	-	14	-	-
Prutgås <i>Branta bernicla</i>		-	-	-	-	-
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>		-	-	-	-	-
Anas sp		200	-	-	-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>		3922	10922	6649	795	58
Snatterand <i>A. strepera</i>		531	1495	430	139	11
Kricka <i>A. crecca</i>		1938	3133	3726	955	64
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>		1807	2728	1736	2249	902
Stjärtand <i>A. acuta</i>		19	385	569	311	2
Årta <i>Anas querquedula</i>		4	-	-	-	-
Skedand <i>A. clypeata</i>		126	120	357	179	-
Rödhuwad dykand <i>Netta rufina</i>		-	-	-	-	-
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>		858	1054	382	187	39
Vigg <i>A. fuligula</i>		1282	350	1048	1667	1239
Bergand. <i>A marila</i>		-	-	10	9	10
Svärta <i>Melanitta. fusca</i>		-	-	-	1	2
Sjöorre <i>M. nigra</i>		-	-	-	-	-
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>		-	-	1	-	1
Knipa <i>Bucephala clangula</i>		428	160	597	1021	462
Salskrake <i>Mergus albellus</i>		-	1	187	307	163
Storskrake <i>M. merganser</i> 10		-	113	272	325	117
Småskrake <i>M. serrator</i>		-	-	2	1	-
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>		-	-	4	2	2
Skäggdopping <i>Podiceps critatus</i>		129	90	53	81	-
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>		3	1	-	-	-
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>		3	1	-	-	-
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>		4	-	-	5	-
Storlom <i>Gavia arctica</i>		-	-	-	-	-
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>		169	306	189	27	10

Art	datum för räkning	15.8	20.9	24.10	14.11	12.12
Ägretthäger <i>Egretta alba</i>		36	53	32	10	3
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>		75	59	72	17	8
Smålom <i>Gavia stellata</i>		-	-	-	-	-
Svart stork <i>Ciconia nigra</i>		-	-	-	-	-
Sothöna <i>Fulica atra</i>		4187	6843	1980	2000	2000
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>		1	2	-	-	-
Vattenral <i>Rallus aquaticus</i>		8	1	-	-	-
Småfl sumphöna <i>Porzana porzana</i>		-	-	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>		2	-	-	-	-
Större strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>		9	-	1	-	-
Mindre Strandpipare <i>Ch. dubius</i>		2	-	-	-	-
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>		1	-	-	-	-
Kustpipare <i>P. squatarola</i>		-	5	2	1	-
Tofsvipa <i>Vanellu svanellus</i>		1129	773	923	489	1
Kärrensäppa <i>Calidris alpina</i>		1	84	3	-	-
Kustsnäppa <i>C. canutus</i>		-	-	-	-	-
Spovsnäppa <i>C. ferruginea</i>		-	-	-	-	-
Mosnäppa <i>C. temminckii</i>		1	-	-	-	-
Småsnäppa <i>C. minuta</i>		1	-	-	-	-
Sandlöpare <i>C. alba</i>		-	-	-	-	-
Myrsnäppa <i>C. falcinellus</i>		-	-	-	-	-
Skärfläcka <i>Recurvirostra avosetta</i>		-	-	-	-	-
Rödspov <i>Limosa limosa</i>		-	1	-	-	-
Myrspov <i>Limosa lapponica</i>		-	-	-	-	-
Storspov <i>Numenius arquata</i>		-	-	-	-	-
.						
Dubbelbeckasin <i>Gallinago media</i>		-	-	-	-	-
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>		97	119	28	3	1
Dvärgbeckasin <i>G. minimus</i>		-	-	-	-	-
Brednäbbad simsn. <i>Phalaro. fulicarius</i>		-	-	-	-	-
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>		33	19	-	-	-
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>		15	1	-	-	-
Rödbena <i>T. totanus</i>		25	1	-	-	-
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>		28	11	-	-	-
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>		49	-	-	-	-
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>		6	-	-	-	-
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>		18	-	-	-	-
Dvärgmås <i>Larus minutus</i>		2	1	-	-	-
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>		165	59	9	2	4
Fiskmås <i>L. canus</i>		4	9	19	14	134
Gråtrut <i>L. argentatus</i>		27	18	18	277	220

Art	datum för räkning	15.8	20.9	24.10	14.11	12.12
Havstrut <i>L. marinus</i>		-	1	-	-	-
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>		38	2	-	-	-
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>		164	-	-	-	-
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>		-	-	-	-	-
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>		-	1	-	1	1
Summa		21187	38136	28130	13288	6370

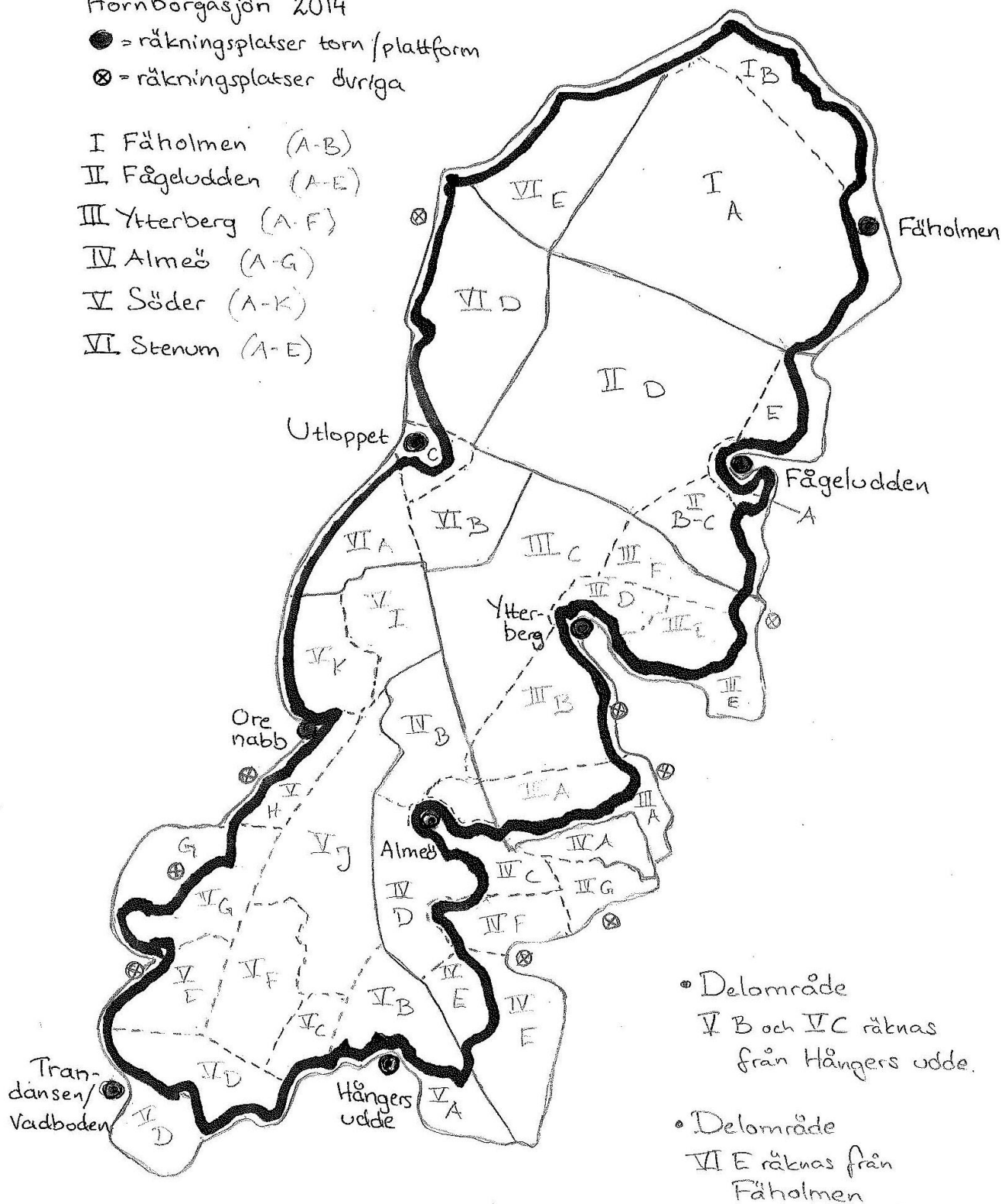
Tabell 3. Här jämförs de högsta registrerade antalen för några våtmarksarter under räkningarna 1991 till 2019 (Se Dokumenten 2004 - 2019) med resultaten från 2020. Siffran efter antalet anger vilket år detta uppnåddes. * efter antalet anger att det uppnådda antalet 2020 är det högsta någonsin.

Art	Simfågelräkningar 1991 – 2019		Simfågelräkningar 2020	
	Vår	Höst	Vår	Höst
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1465-15	3190-15	527	2117
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	3220-13	293-15	200	97
Grågås <i>Anseranser</i>	2602-13	10112-15	1011	6942
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	779-18	857-15	166	370
Bläsand <i>Anas penelope</i>	2545-16	22174-18	1275	10922
Snatterand <i>A. strepera</i>	310-07	3999-15	139	1495
Kricka <i>A. crecca</i>	3850-01	18218-16	3350	3726
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	2080-18	6907-16	837	2728
Stjärtand <i>A. acuta</i>	258-09	989-18	450*	569
Årta <i>A. querquedula</i>	88-93	111-94	35	4
Skedand <i>A. clypeata</i>	197-03	1217-19	146	357
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	970-05	10500-06	108	1054
Vigg <i>A. fuligula</i>	5105-09	2596-10	2352	1667
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	3974-18	1471-14	2487	1021
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	407-16	722-13	212	307
Storskrake <i>M. merganser</i>	1750-10	1150-09	48	325
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1360-08	833-09	409	129
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	328-11	37-06	187	3
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	39-96	8-06	30	3
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	440-01	560-00	103	306
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9600-06	21100-04	501	6843
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	850-03	3372-18	501	1129
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	90-09	5-97	67	25
Storspov <i>Numenius arquata</i>	165-12	20-12	71	-
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>	113-03	431-13	146*	119

Områdesindelning
Hornborgasjön 2014

- = räkningsplatser torn/plattform
- ⊗ = räkningsplatser övriga

- I Fäholmen (A-B)
- II Fågeludden (A-E)
- III Ytterberg (A-F)
- IV Almeö (A-G)
- V Söder (A-K)
- VI Stenum (A-E)

- Delområde V B och V C räknas från Hångers udde.
- Delområde VI E räknas från Fäholmen

Figur 1. Karta över Hornborgasjön med de viktigaste punkterna för simfågelräkningarna 2020.

Doppingar i Hornborgasjön 2020

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson ansvaret och drev projektet fram till 1999. Från år 2000 övertog jag själv ansvaret som projektledare och har årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001 samt 2005 till 2007 räknades samtliga par häckande eller revirhävdande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till 2004 samt 2008 och framåt har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping samt häckningsframgången för de båda arterna. Gråhakedopping och skäggdopping har inventerats sporadiskt sedan 2008 och senast en större inventering av gråhakedopping gjordes var år 2016 och år 2018.

Inventeringarna är dels till för att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering men även kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna. Numera sker också regelbundna inventeringar av fiskfaunan i sjön av Vattenenheten på Länsstyrelsen. Numera görs dessa provfisker vartannat år och utfördes senast år 2019.

Metodik

Under tiden 15 april och 15 juli har inventeringar av antalet häckande par hos svarthakedopping och bon av svarthalsad dopping genomförts. Inventering av gråhakedopping har främst ägt rum från 15 april till 15 maj. Inventeringarna har utförts från olika observationsplatser runt sjön så att alla delområden har täckts upp. Indelningen av dessa områden är detsamma som används vid simfågelräkningarna. Boräkning av svarthalsad dopping genomfördes den 17 maj från kanot. Södra delens täta buskområden har istället fått inventerats från kanot då det ej gått att inventera dessa från land.

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har häckande par beräknats utifrån antalet bebodda bon vid respektive kolonin. Hos svarthakedopping och gråhakedopping har häckande par angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats eller då par har noterats under större delen av häckningssäsongen inom ett begränsat område av sjön. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noteras för respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Resultat

Svarthakedopping

Den första svarthakedoppingen observerades utanför Fågeludden den 23 mars och därefter har den regelbundet observerats i sjön under hela året fram till hösten. Från början av maj till midsommar har mellan två och sju fåglar varit synliga i sjön och främst i området mellan Ytterberg och Fågeludden. Ett par höll till vid Utloppet under en längre tid, men inget bobygge kunde

konstateras. Även ett par sågs tillfälligt i området kring Vadboden och Dagsnäs i mitten av maj. Kanske var det samma par som tidigare uppehöll sig vid Utloppet. Däremot fanns inga indicier på att bobygge skulle ha ägt rum i området. Annars är det intressant med par som förekommer i södra delen då det finns bättre förutsättningar för bobygge där än i norra delen av sjön.

Svarthalsad dopping

Årets första svarthalsade doppingar dök upp i sjön redan den 23 mars vid sjöns utlopp. I början av april ökade antalet till över 20 fåglar och den 11 april, i samband med simfågelräkningen, inräknades 117 fåglar. De flesta förekom i södra delen men ett mindre antal svarthalsade doppingar etablerade sig kring en flytö med skrattmåsar vid Utloppet. Det såg länge ut som en koloni skulle etablera sig där, men dessa fåglar övergav senare området av någon anledning. Istället sökte sig merparten av fåglarna till södra delen där kolonin växte. Vid besök där den 20 maj fanns 87 bon (figur 1). Anmärkningsvärt var att ett par höll till i Lagunsjön och i början av maj sågs paret bygga och sågs även ruva någon dag senare. Ytterligare två par sökte sig till måskolonin i Lagunsjön och totalt fanns där 3 ruvande par längre fram i maj. Likaså etablerade sig ett par vid måskolonin utanför Ytterberg i början av maj och någon vecka senare fanns där två par. Så totalt fanns i sjön en större koloni och två mindre med totalt 92 bon (figur 1).

Strax innan midsommar hittades en ny koloni strax söder om Lagunsjön och den 20 juni fanns där 8 bon. Även i södra delen fanns vid samma tidpunkt också 10 nya bon intill den större kolonin. Vid kolonin söder om Lagunsjön, häckade också några enstaka par fisktärna och skäggdopping i anslutning till en nyss uppkommen flytö. Det händer numer årligen att arten lägger om eller kanske påbörjar en andra häckning då det finns möjligheter. Som regel sker detta i mitten och slutet av juni.

Häckningsutfallet var ungefär som de senaste åren. Sammanlagt hittades 18 olika kullar från tidigt häckande fåglar och 12 från senare häckande fåglar, så totalt 30 kullar. Flertalet av kullarna var utspridda i sjön och uppehöll sig mestadels från Ytterberg i söder till Fågeludden i norr.

Tabell 1. Antalet häckande par av svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2020.

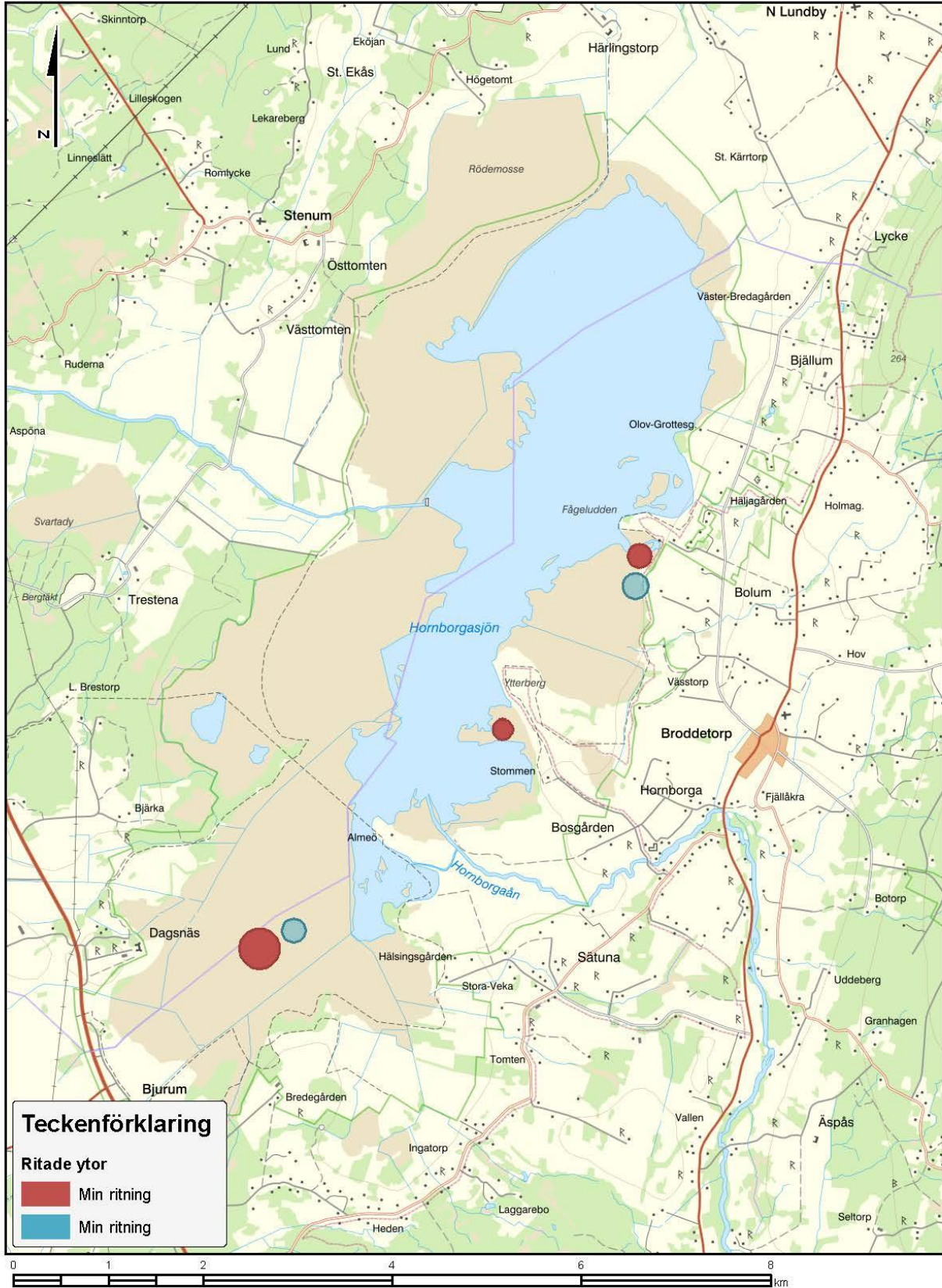
Svarthalsad dopping	92
---------------------	----

Referenser

Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: *Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981*. sid 52-60. *Hornborga-dokument nr 2. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län*.

Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

Svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2020

Figur 1. Antalet bon och kolonier av svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2020. De rödbruna cirklarna anger tidiga häckningar medan blå cirklar anger sena häckningar.

Vissa häckande rovfåglar vid Hornborgasjön 2020

Sammanställt av Lotta Berg

Bakgrund och resultat

Inom Hornborgasjöns rapportområde genomfördes under 2020 en häckning av brun glada. Ytterligare en häckning av arten genomfördes i sjöns närhet.

Havsörn har häckat kontinuerligt i Hornborgasjöområdet sedan 2002. Det ena av sjöns båda havsörnspar - det södra - genomförde häckning våren 2020 och fick ut två välskapta ungar, som även de ringmärktes.

Figur 1. Ungar av brun glada, fotograferade i samband med ringmärkning i början av juli. Foto: Bjarne Modig.

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2020

Bertil Johansson, Rolf Edvardsson & Clas Hermansson

Inledning

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967–1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen. Årets räkningar var de 55:e i ordningen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969–1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Det uppskattades att det rastade 100 tranor år 1972. Sedan dess har antalet ökat till över 15 000 tranor i hela sjöområdet. Höstens räkningar var de 49:e i ordningen.

Rastande tranor under våren

Den 23 februari sågs årets första trana i södra delen av Hornborgasjön. Därefter fylldes tranantalet på fram till den 9 mars då de dagliga räkningarna påbörjades. Flera av de tranor som anlände under denna period var troligen tranor som häckar i Hornborgasjön. Den 9 mars när räkningarna påbörjades rastade 292 tranor i södra sjöområdet.

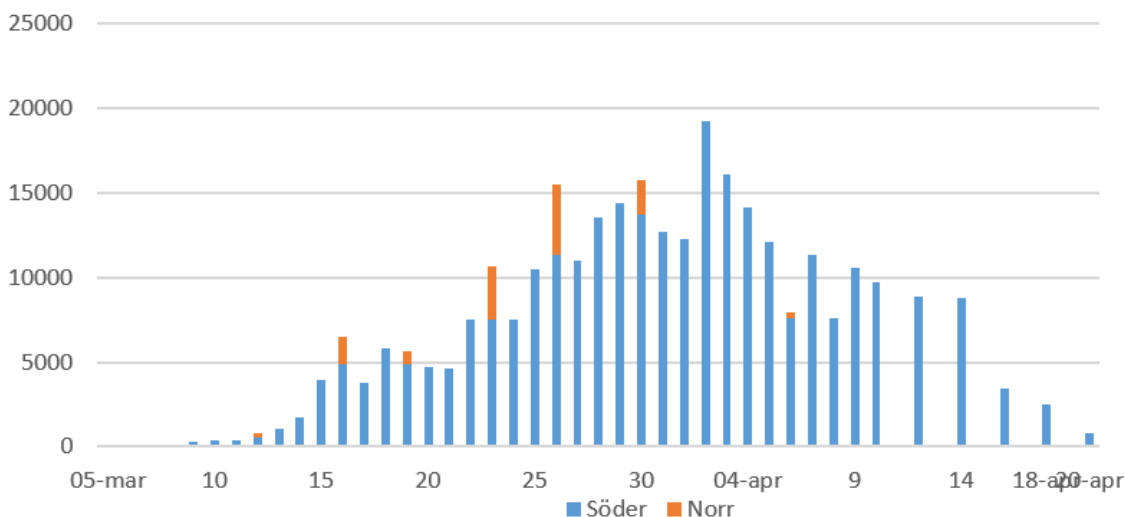
Vårens mediandatum inträffade den 31 mars, det vill säga det datum när 50 procent av antalet trandagar (151 985) uppnåtts. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det är lika med medelvärdet för de fem senaste åren. Den 2 april fanns 19 200 tranor vid Vadboden, vilket blev vårens högsta antal. Därefter minskade antalet succesivt. Vid räkningen 20 april fanns endast 820 kvar i södra sjöområdet. Många av dessa tranor blev kvar och stannade över sommaren vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1 och 2.

Tabell 1. Rastande tranor vid södra delen i Hornborgasjön 2020–2015

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2015	3.4	7.3 - 22.4	19 600	4.4	404 500
2016	1.4	9.3 - 22.4	19 400	30.3	359 000
2017	31.3	11.3 - 23.4	19 700	31.3	355 200
2018	31.3	22.3 - 22.4	24 500	8.4	270 790
2019	2.4	12.3-18.4	27300	3.4	473 366
<i>Medelvärde</i>	<i>1.4</i>	<i>7.3 - 23.4</i>	<i>22 100</i>	<i>4.4</i>	<i>372 571</i>
2020	2.4	9.3-20.4	19200	2.4	303 971

Högsta antal i norra sjöområdet inträffade den 26 mars då 4 195 ex. inräknades när de flög till nattplats. De tranor som övernattar i norra delen av Hornborgasjön söker sig till andra födosöksplatser nordväst och norr om sjön. Det finns inget som tyder på att de blandar sig med tranorna i södra sjöområdet. Antalet är också förhållandevis litet.

Vårrastande tranor Hornborgasjön 2020

Figur 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2020. Gula staplar är antal tranor i norra sjöområdet och blåa staplar antal tranor i södra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 2 april (19 200) och i norra sjöområdet den 26 mars (4 195). I hela sjöområdet fanns mer än 19 200 tranor den 2 april. Mediandatum i södra sjöområdet var den 31 mars. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2020 spreds totalt 120 000 kg korn över området.

Under våren 20 mars – 18 april övernattade det tranor vid Ebbholmen. Dessa tranor kom inte till Hornborgasjön. Under en period kunde det vara 3 – 4000 tranor som övernattade i området.

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sådeskorn) per individ och dag (Nowald 1999). Det är högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill säga 300 gram korn (sådeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sådesslagen vete, korn och majs bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 141 500 kg korn (300 g x 471 788 trandagar) eller 74 % av 190 000 kg. Resterande kvantitet, 48 500 kg (26 %) korn och majs var således mat åt svanar, gäss och änder.

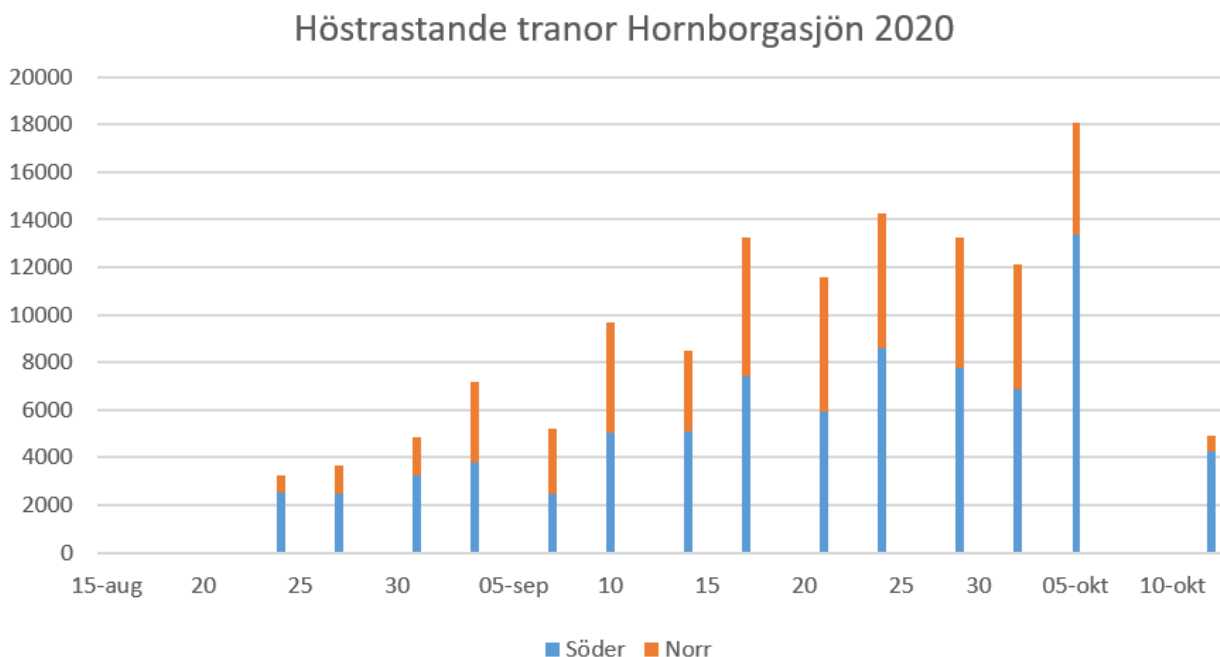
Rastande tranor under hösten

Tidigare år har de tranor som övernattar i södra delen räknats från fågeltornet på Hångers udde. Under 2017 flyttades räkningsplatsen till strandvallen sydväst om Hälsninggården. Platsen har den fördelen att den är lättare att komma till. Kontroller tidigare år har också visat att det är minst lika bra att räkna tranorna från denna plats. Det finns därför inga skillnader i resultaten mellan de olika platserna.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag. De övernattar på flera platser i norra och södra sjöområdet.

De tranor som övernattar i södra sjöområdet provianterar under dagtid i området från öster till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygavstånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 5 oktober då 13 400 tranor inräknades när de flög till nattplats.

Tranor från norra sjöområdet ses under dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Högsta antal i norra delen var den 17 september, då 5 830 tranor inräknades. Se figur 2 och tabell 3.

Figur 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2020. Blå staplar är antal tranor i södra sjöområdet och gula staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 5 oktober (13 400) och i norra sjöområdet den 17 september (5 830). I hela sjöområdet fanns som mest 18 100 tranor den 5 oktober.

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2020. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Fäholmen när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Summa
09-mar	292		292
10-mar	334		334
11-mar	375		375
12-mar	510	310	820
13-mar	1050		1050
14-mar	1750		1750
15-mar	3900		3900
16-mar	4850	1675	6525
17-mar	3750		3750
18-mar	5800		5800
19-mar	4900	725	5625
20-mar	4700		4700
21-mar	4650		4650
22-mar	7500		7500
23-mar	7550	3110	10660
24-mar	7500		7500
25-mar	10500		10500
26-mar	11300	4195	15495
27-mar	11000		11000
28-mar	13500		13500
29-mar	14400		14400
30-mar	13700	2075	15775
31-mar	12700		12700
01-apr	12300		12300
02-apr	19200	0	19200
03-apr	16100		16100
04-apr	14100		14100
05-apr	12100		12100
06-apr	7600	350	7950
07-apr	11300		11300
08-apr	7600		7600
09-apr	10600		10600
10-apr	9700		9700
12-apr	8900		8900
14-apr	8800		8800
16-apr	3400		3400
18-apr	2500		2500
20-apr	820		820

Tabell 3. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2020. Antal i söder har räknats från Hälsinggården och antalet i norr från Fäholmen när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
24-aug	2530	710	3240
27-aug	2460	1210	3670
31-aug	3230	1650	4880
03-sep	3793	3397	7190
07-sep	2500	2690	5190
10-sep	5050	4650	9700
14-sep	5080	3440	8520
17-sep	7450	5830	13280
21-sep	5920	5660	11580
24-sep	8590	5650	14240
28-sep	7760	5500	13260
01-okt	6860	5260	12120
05-okt	13400	4700	18100
12-okt	4270	650	4920
15-okt	0	0	0

Sammanfattning

Den 23 februari sågs årets första trana vid i södra delen av Hornborgasjön. Den 9 mars rastade 292 tranor i södra sjöområdet. Under våren sågs som mest 19 200 tranor vid Vadboden (2 april) och 4 195 i norr (26 mars). I hela sjöområdet fanns mer än 19 200 tranor den 3 april. Mediandatum för tranorna i södra delen var den 31 mars (2 april 2014–2018) och antalet trandagar 303 971 (372 571 för 2015-2019). Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar. Beräkningar visar att tranor som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 120 000 kg korn. Under hösten sågs som mest 18 100 tranor den 5 oktober.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 20 personer deltagit i verksamheten; Evert Arnoldsson, Rolf Edvardsson, Claes Falck, Lillemor Falck, Markus Gällerspång Magnus Hallqvist, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Tore Johansson, Kerstin Jägmarker, Sören Jägmarker, Anki Järnstedt, Anita Ljungström Janne Pettersson Erik Tornberger, Edvin Klein, Bo Monsén, Siv Monsén och Susanne Wieland.

Referenser

Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. *Tranan*, sid. 127-134. Skara.

Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche Grus grus während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): *Proc. 3rd European Crane Workshop*. Pp. 115–122. Halle.

Grågåsen vid Hornborgasjön 2020

Christopher Magnusson

Under 2020 gjordes ingen räkning av antalet häckande grågäss. Däremot räknades som tidigare år gässen vid månadsskiftet maj-juni månad. Då är de som flest, när de gäss som skall rugga i Hornborgasjön anlant.

Ruggande grågäss

Efter Hornborgasjöns restaurering började flera tusen grågäss plötsligt att anlända till området för att rugga. Detta var grågäss som inte tillhörde den population som häckade i sjöområdet. Den direkta orsaken till detta uppträdande känner vi inte till, men det är uppenbart att sjön blev attraktiv som ruggningsplats med gott om föda och skyddade områden.

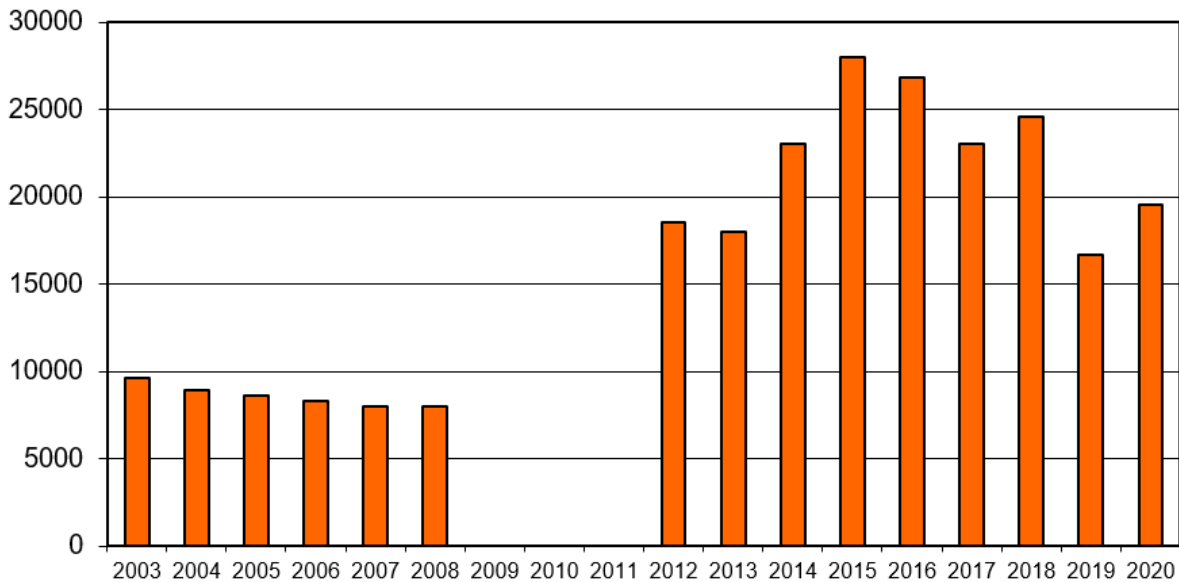
Grågåsen genomför en komplett ruggning varje år och byter alla vingpennor. Detta sker under juni till början av juli månad. Fåglar som inte häckar ruggar tidigare än de som häckar. De häckande fåglarna har återfått sin flygförmåga när ungarna kan flyga. De äldre fåglarna är oförmögna att flyga under ungefär en månads tid. Ungfåglarna genomför sin ruggning av kroppsfjädrarna under hösten (Cramp & Simmons 1977). Dessa ruggande grågäss anländer inom loppet av några veckor, från mitten av maj månad. Många lämnar Hornborgasjön efter det att ruggningen är avslutad i juli månad. Under den period som är före och efter ruggningen födosöker de ofta under en kort period på bland annat betesvallar.

Under 2003 räknades antalet grågäss i hela sjöområdet till 9 600 den 3 juli, under 2004 till 8 900 den 21 maj och under 2005 till 8 300 den 25 maj. Räkningar följande år, 2006–2008 visade på en stabil nivå på 8 000 grågäss. Tyvärr gjordes inga räkningar under åren 2009–2011. En allmän uppfattning om att antalet ruggande grågäss ökat var anledningen till vi återupptog räkningarna 2012. Resultatet visade att 18 000 grågäss fanns i sjöområdet i månadsskiftet maj-juni månad. Åren därefter ökade antalet till som flest 28 000 grågäss under 2015.

När räkningarna påbörjades 2003 stod vegetationen tät, av framför allt videbuskar, i många områden. De ruggande gässen var ofta svåra att se varför räkningarna var mycket tidsödande. Idag, drygt 15 år senare, är vegetationen mycket gles och gässen är betydligt enklare att räkna. Det betyder att osäkerheten i räkningarna inte bedöms vara större än tidigare år, trots det stora antalet fåglar.

Grågässen räknas när de inte kan flyga och betar på strandvallar eller söker föda i sjöområdet. Räkningen utförs numera under en dag. Det har visat sig att gässen inte är speciellt rörliga och födosöker ofta på samma områden. Detta har bekräftats genom avläsning av grågäss som märkts med numrerade halsringar. Grågåsen blir könsmogen vid två, vanligtvis tre års ålder, varför det finns grågäss som inte häckar i Hornborgasjön innan det stora antalet ruggande grågäss anländer. Räkningar under 2004–2006 visade att antalet inte häckande gäss utgör ungefär två tredjedelar av samtliga grågäss i slutet av april månad.

Den 31 maj räknades alla grågäss i Hornborgasjön. Resultatet blev 19 540 gäss, 2 800 fler än föregående år (se figur 1). Av dessa bedöms 900 grågäss tillhöra den häckande (300) och den inte häckande populationen (600). Det betyder att 18 640 grågäss kom till Hornborgasjön för att rugga i sjöområdet. Även om antalet gäss är högre än året innan är det fortfarande ett lägre antal än åren innan dess.

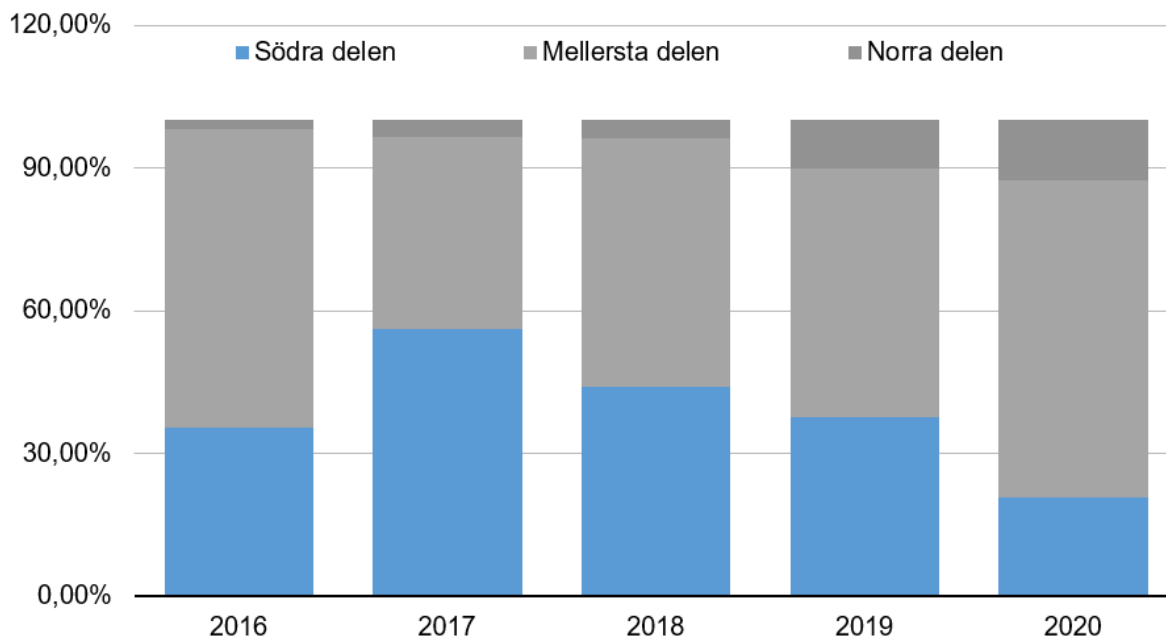

Figur 1. Högsta antal grågäss *Anser anser* i Hornborgasjön i slutet av maj till början av juni månad 2003-2020. I antalen ingår både häckande och icke häckande grågäss samt de fåglar som ankommer i slutet av maj månad för att rugga i sjöområdet.

Den fortsatta utvecklingen ska bli intressant att följa. En annan spännande trend är det minskande antalet gäss i södra delen av sjön (se figur 3). Antalet ökar också i den norra delen, men främst är det mellersta delen som står för ökningen. Vid räkningen fanns 2 440 ex. i norra delen (N om Fågeludden), 13 060 ex. i mellersta (Fågeludden – Almeö) och 4 040 ex. i södra delen (S om Almeö) av Hornborgasjön.

Figur 2. Ruggande grågäss i Bjurumskanalen (i förgrunden en kull kanadagäss). Foto: L. Berg.

Figur 3. Den procentuella fördelningen av gäss i norra (norr om Fågeludden), mellersta (Fågeludden - Almeö) och södra (söder om Almeö) delen av sjön. Perioden går från 2016 - 2020.

Sammanfattning

Räkningar av grågåsens förekomst i Hornborgasjön 2020 visar att det som mest fanns 19 540 grågäss under början av juni månad. Av dessa beräknas att 18 640 anlände för att rugga.

Referenser

Cramp, S. & Simmons, KEL. 1977. Handbook of the world of Europe, the Middle East and North Africa: The Birds of Western Palearctic. Vol 1: Ostrich-Ducks, pp. 420–421. Oxford University Press. Great Britain.

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2020

Åke Abrahamsson, Helge Sundén & Enar Höglund

Projektet är beskrivet många gånger tidigare men kortfattat är det ett holkprojekt för tornfalk som nu har ett 25-tal år på nacken. Vi besöker alla holkar i ett tidigt skede för att konstatera påbörjade häckningar, fastställa storleken hos så många äggkullar som möjligt och dessutom är målet att senare ringmärka så många ungar som möjligt.

Resultatet 2020

Resultatet framgår av tabellerna nedan. Antal ungar och medelkull beräknas på genomförda häckningar. Detta kan förstås diskuteras, alternativet är att räkna med måttet påbörjade häckningar men här ingår även bolägen som vi inte kunnat besöka. Vi vill kunna jämföra mellan åren och därvid har vi sett att vi kan komma fram bäst på detta vis. Vi har tre egentliga förluster av hela kullen 2020. I ett fall avbröts häckningen, i ett annat bestod hela kullen av rötägg. I en tredje häckning kunde vi för första gången belägga predation av korpar.

Tabell 1. Häckningsresultat 1995 – 2019 (medeltal)

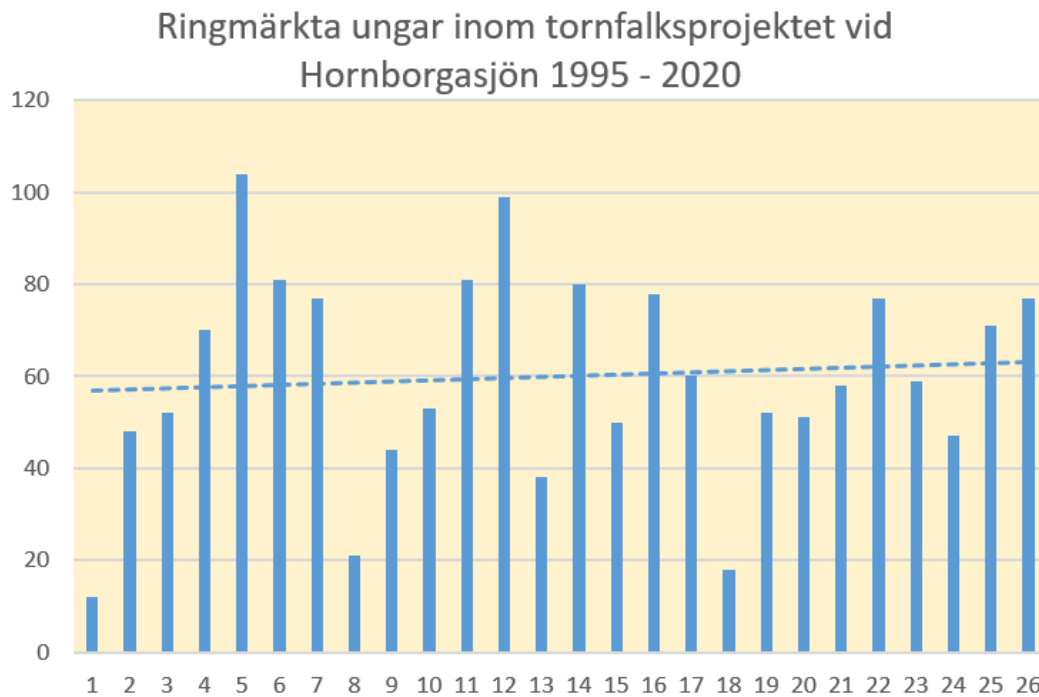
Medelantal holkar	Medelantal påbörjade häckningar	Medelantal genomförda häckningar	Medelantal Ungar/år	Medelkull
40	16,2	13,7	61,2	4,3

Antalet påbörjade häckningar under perioden 1995 – 2019 är 404. Antal genomförda häckningar under samma period är 342. Det totala antalet ungar är 1458.

Tabell 2. Häckningsresultat tornfalk 2020

Antal holkar 2019	Påbörjade häckningar 2020	Genomförda häckningar 2020	Antal ungar	Medelkull ungar 2020	Genomsnitt äggkullar 2020
40	20	16	72	4,5	4,9

Påbörjade häckningar” är samtliga holkar där häckning inletts. ”Genomförda häckningar” är häckningar där ungarna har ringmärkts. Skillnaden mellan genomsnitt äggkull och medelkull ungar är endast 0,4 ungar vilket är förvånansvärt lite, förlusten borde ligga upp 0,3 ungar högre.

Figur 1. Den stora variationen mellan åren är förväntad när det handlar om en gnagarpredator som följer smågnagarnas cykler. Över tid kan man inte se någon förändring av beståndets storlek. Skillnaden mellan högsta och lägsta värde var tydligt större i undersökningens början än i den senare delen av orsaker som vi inte känner.

Figur 2. Tornfalk adult hane. Foto Åke Abrahamsson.

Svanarna i Hornborgasjön 2020

Åke Abrahamsson & Manne Ryttman

De häckande knölsvanarna har vi inventerat under vad som närmar sig ett femtiotal år utan avbrott. Boräkning sker från flygplan och metoden har beskrivits flera gånger och den har inte ändrats genom åren, trots att den har sina brister. Sångsvanens förekomst som häckfågel vid sjön ser annorlunda ut om man jämför med knölsvanens. Den är mycket fåtalig och geografiskt stabil och antalet häckningar har aldrig överstigit ensiffriga tal.

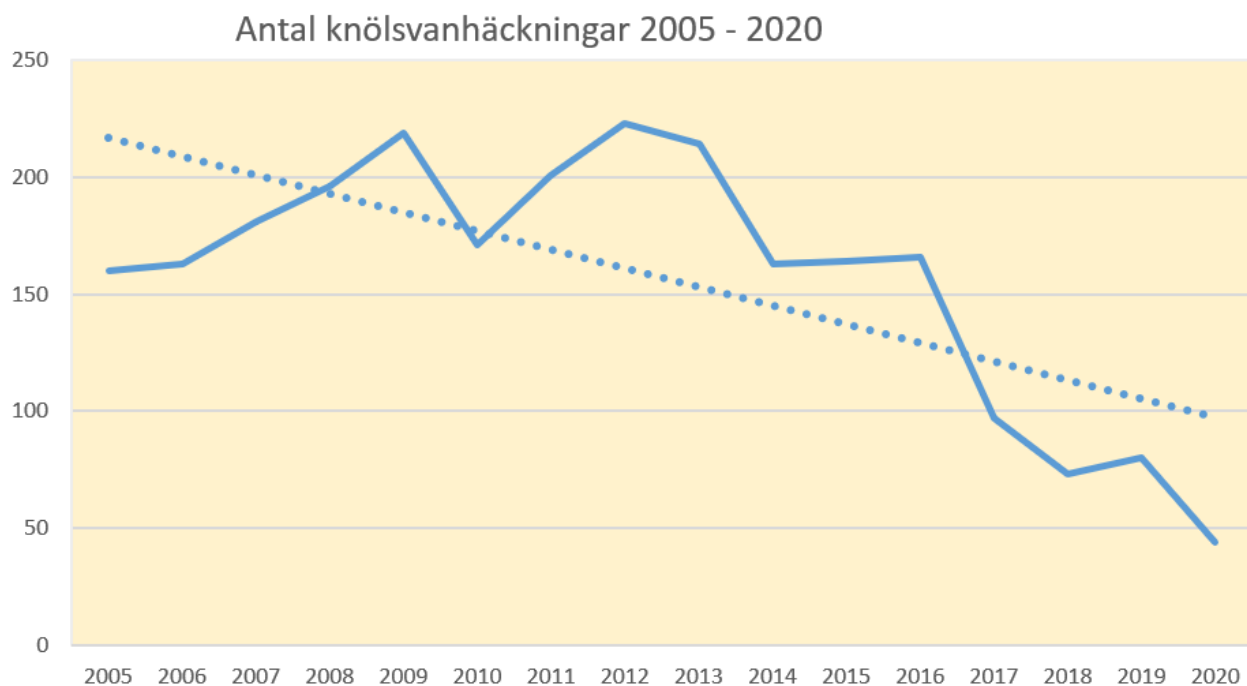
Knölsvanen

Inventeringen genomfördes i början maj och resulterade i 44 bon. Detta är det lägsta antalet på två årtionden. Resultatet är vägt och kompletterat med kontroller från marknivån med användning av de punkter som brukats under tidigare år. Av kartan framgår att det är i risbältet i den södra delen som den stora skillnaden syns jämfört med tidigare år. Under senvintern och våren var vattenståndet högt. Det är den enda synliga förändringen vi kan peka på. Det höga vattenståndet under våren kan ha påverkat häckningsmöjligheterna i risbältet negativt. Dessutom låg många av de småöar och holmar utanför risbältet som svanarna vill använda under vatten en bra bit in i häckningssäsongen. Som framgår av diagrammen nedan inleddes minskningen av antalet häckningar för flera år sedan, i takt med att hela den norra delen efterhand har blivit en enda stor öppen vattenyta. I den sydligaste delen har antalet bon däremot varit i stort sett oförändrat fram till 2019.

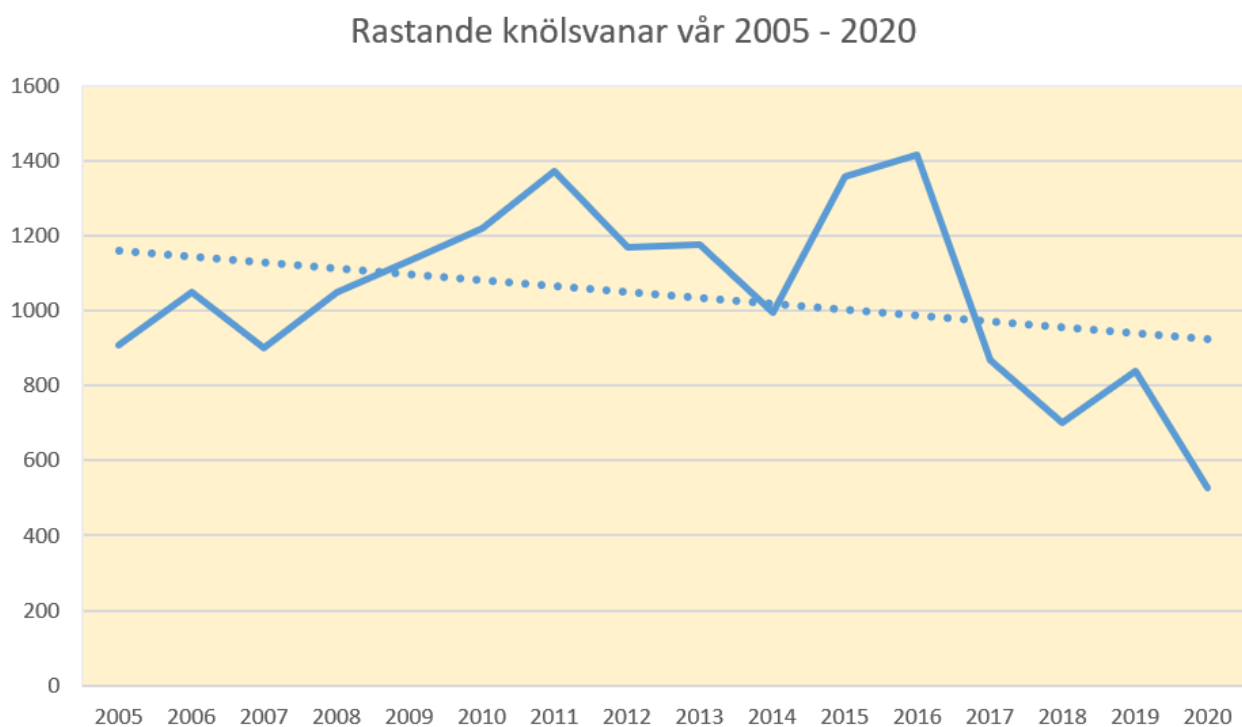
När man betraktar diagrammen nedan ser man att de i stort korrelerar med varandra. Vi har tidigare delat på den häckande populationen och den rastande om våren. Det förefaller riktigt att anse att en stor del av de knölsvanor som uppehåller sig i sjön under våren är potentiella häckare i sjön. Man kan se att många av vårens svanar visar ett tydligt häckningsbeteende; de ligger parvis på ett sådant sätt som man kan se vid bo och vi vet att några av dessa inleder en häckning längre fram på försommaren. Könsmognaden inträder i genomsnitt vid fem års ålder men detta kan ske både tidigare och senare. Sålunda bör antalet häckande knölsvanor om våren minska i linje med antalet rastande vilket de ju också gör.

Det är en utbredd missuppfattning att knölsvanor lever i livslånga förhållanden men undersökningar har visat att en parrelation varar i genomsnitt lite drygt tre år i genomsnitt. Sabbatsår är vanliga och det är ett förhållandevis litet antal mycket framgångsrika par som står för merparten av reproduktionen. Källa: Naturhistoriska museet i Göteborgs årsbok 2012.

Så har vi den låga reproduktionen. Om vi ser på vad som är förväntat baserat på flera undersökningar i liknande miljö får vi följande beräkning: våra 44 svanpar lägger 220 ägg. Av dessa kläcks 175 och efter fyra månader har vi kvar 100 ungar i livet. Vårt jämförelsetal är 20 ungar mitt i augusti.

Figur 1. Knölsvanhäckningar 2005 – 2020. En stor del av minskningen beror på de allt större öppna vattenytorna.

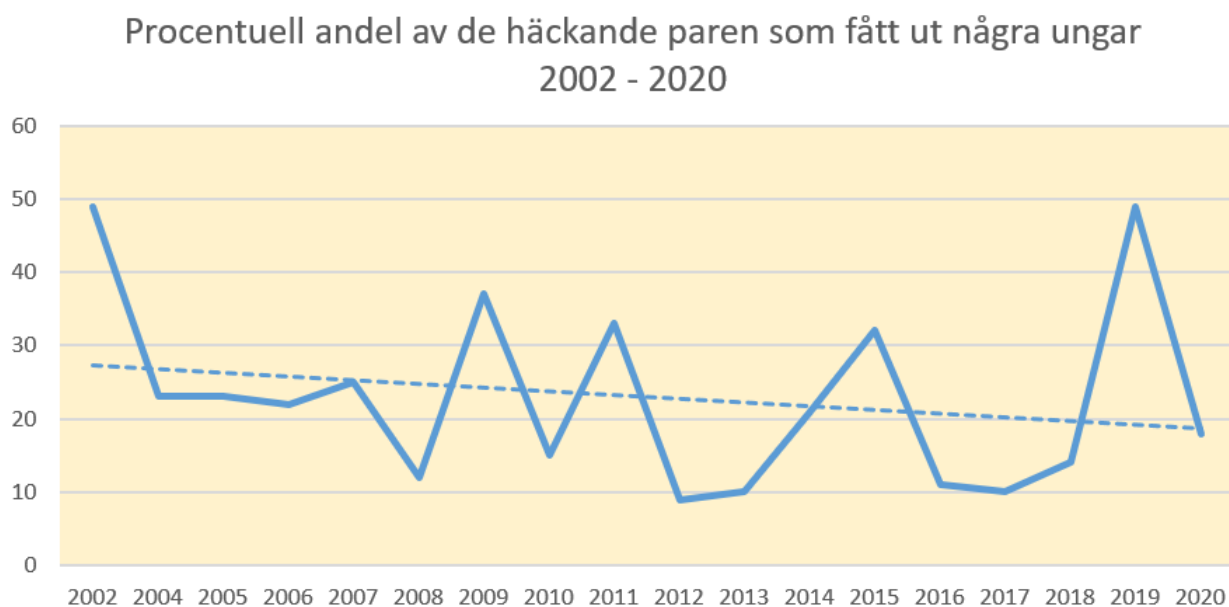

Figur 2. Rastande knölsvanar vår 2005 – 2020. Källa simfågelräkningarna. Minskningen förmodas vara en följd av minskande antal häckningar.

Tabell 1. Antalet bon och ungar av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2001-2020.

År	Antal bon	Antal kullar	Medelkull	Procentuell andel av de häckande paren som fick ut några ungar
2001	79	-	-	-
2002	117	57	-	49
2003	144	-	-	-
2004	197	46	-	23
2005	160	36	-	23
2006	163	36	-	22
2007	181	45	2,7	25
2008	196	23	2,2	12
2009	219	81	2,8	37
2010	171	26	2,5	15
2011	201	67	2,5	33
2012	223	26	2,8	7
2013	214	22	2,2	10
2014	163	34	2,3	21
2015	164	53	2,8	32
2016	166	19	2,3	11
2017	97	10	1,8	10
2018	73	10	2,3	14
2019	80	39	2,8	49
2020	44	8	2,5	18

Medelkullen är i detta fall beräknad på antalet ungar/kullar vid simfågelräkningen i augusti, för flera av de tidigare åren saknas uppgifter om ungar i dokumenten.

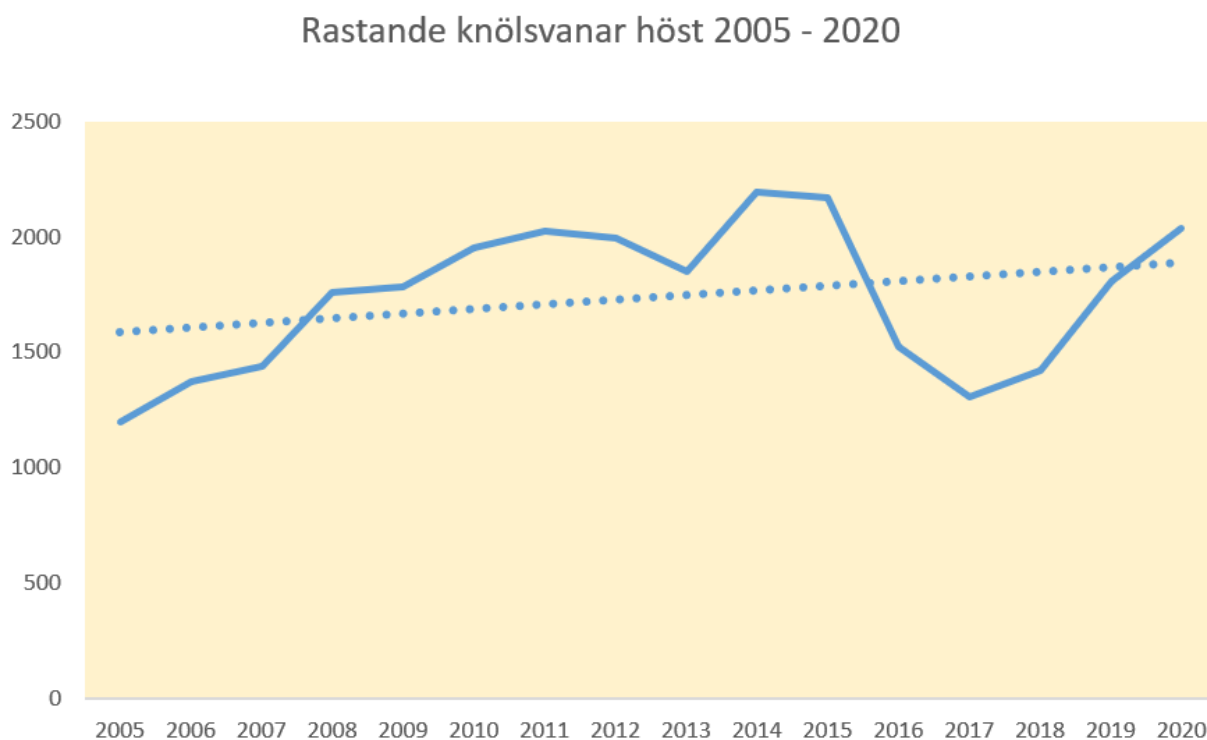
Figur 3. Över en 20-årsperiod kan man se att den procentuella andelen minskar. Intressantare är dock de stora variationerna mellan åren som inte utan vidare kan förklaras. Data saknas för 2003.

Översomrande knölsvanar

Som framgår ovan var antalet svanar lågt under den tidiga våren. Hösten bjöd på det motsatta förhållandet och antalet låg åter runt 2000-strecket. Som framgår av diagrammet nedan har antalet varierat kraftigt mellan åren.

Det är svårt att veta hur stor omsättningen är över säsongen men nettoinflödet 2020 mellan början av maj och mitten av augusti var 1300 individer. Rimligen bör det största inflödet vara i samband med ruggningen, detta om vår tes att Hornborgasjön väl fyller kraven på föda och skydd är riktig. (I den lilla Sjötorpasjön söder om Mösseberg finns endast de häckande svanarna kvar när ruggningstiden närmar sig. Vissa år kan de översomrande där upp gå till 50 – 100 individer.) Antalet höstrastande knölsvanar i Hornborgasjön varierar obetydlig mellan augusti och december 2020. Variationen är inte större än att den ryms inom felmarginalen.

Icke häckande knölsvanar ruggar i juli-augusti och tappar handpennorna på ett sådant sätt att de är oförmögna att flyga under en tid. Ruggningen är för alla fåglar extremt krävande och innebär för knölsvanarnas del att det måste finnas en mycket god tillgång på föda. En vuxen knölsvan behöver cirka 2000 Kj per dag. Uppemot hälften av den intagna födan går i stort sett osmält rakt igenom. De handlar om svårsmält cellulosa material.

Figur 4. Rastande knölsvanar om hösten 2005 – 2020. Källa: simfågelräkningarna.

Sångsvanen

Två områden innehåller häckande sångsvanar, det ena är nära Hångers Udde och det andra är i området Korpaboviken, Orebackar. Så har det varit under många år. Detta år, 2020, är påbörjades tre häckningar, en i Hornborgaviken, en vid Ore Backar och ytterligare en i Korpaboviken. Däremot förefaller den mångåriga häckningen vid Hångers Udde ha upphört. Från sommaren finns rapporter som indikerar att häckningen i Korpaboviken resulterade i fem ungar och den vid Ore

Backar i fyra ungar. Från simfågelräkningen i augusti finns endast en unge noterad från dessa områden.

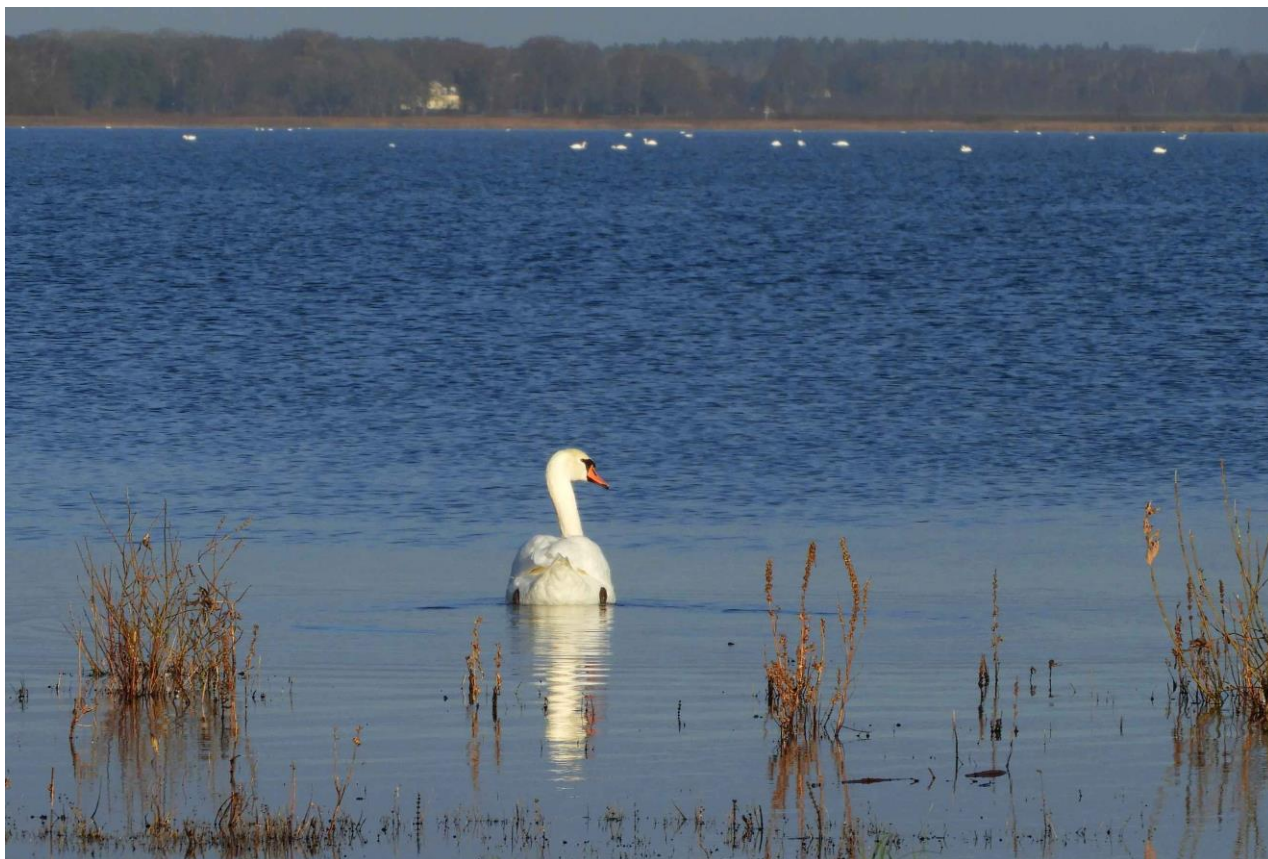
Hybridhäckning

Denna etablerades i samma boläge som 2019. Något resultat liknande året innan kunde inte konstateras. Vår slutsats är att häckningen inte fullföljdes.

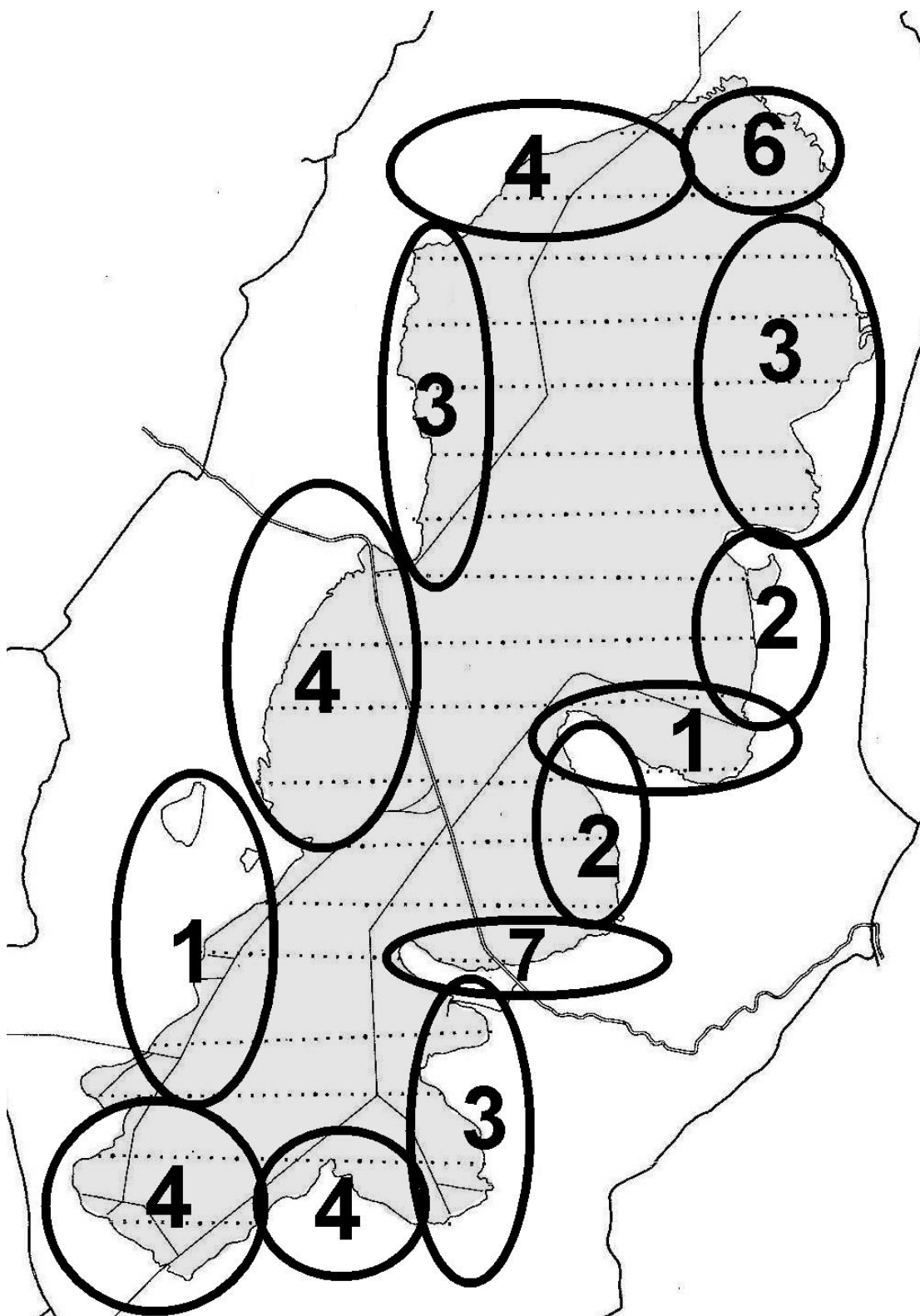
Sammanfattning

Antalet häckande par hos Hornborgasjöns knölsvanar 2020 ligger på en mycket låg nivå, den lägsta inom undersökningsperioden 2001–2020. Reproduktionen påbörjad häckning är 0,5 ungar räknat per den 15 augusti. Endast åtta av de påbörjade häckningarna resulterade i några ungar. Reproduktionen ligger långt under förväntat värde. Som framgår av kartan är häckningarna i sjöns randzoner dock i stort sett de samma som tidigare.

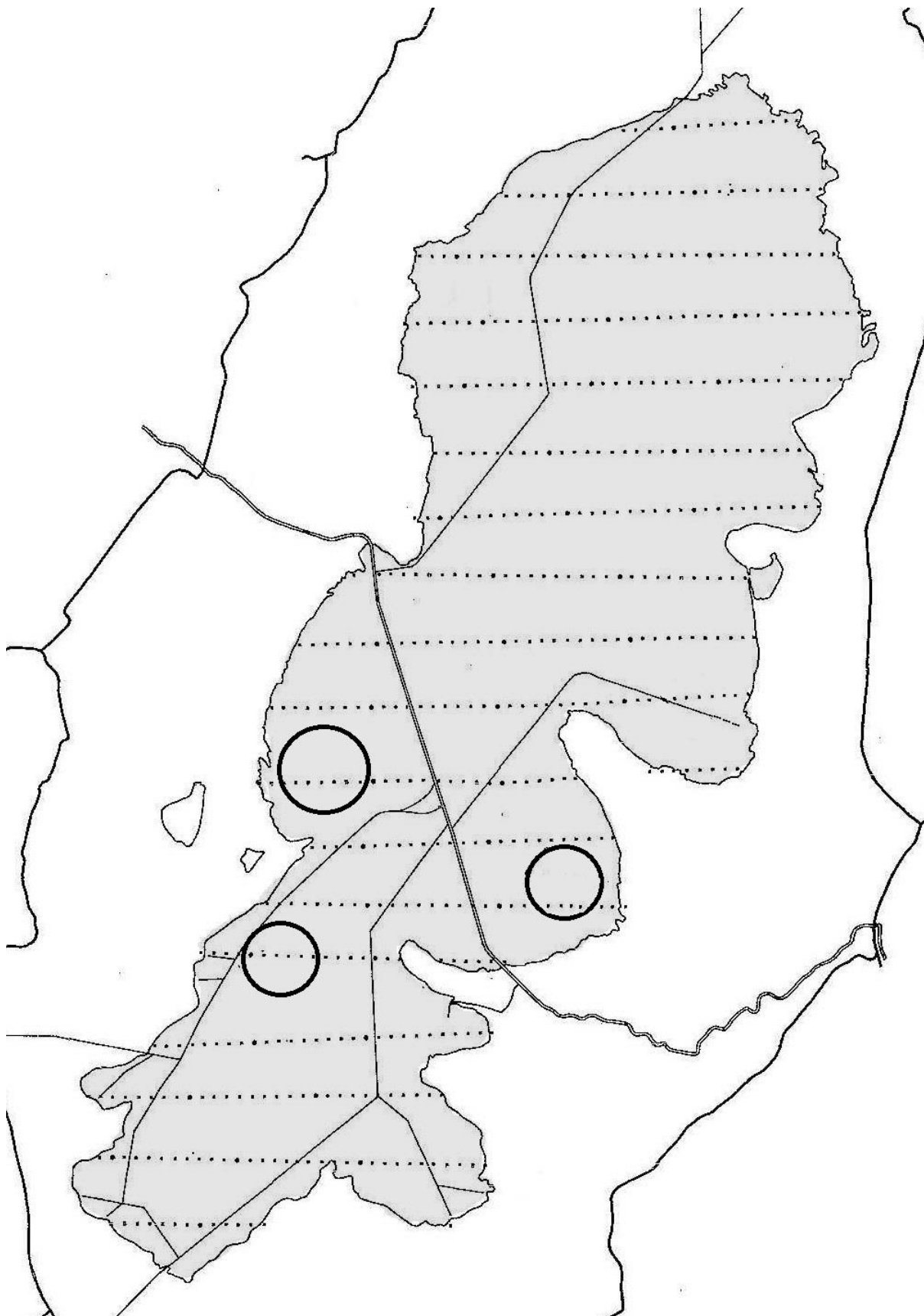
Det är längst ner i söder som den stora förändringen har inträffat. Även där öppnas stora vattenytor i takt med att riset ruttar ner, i synnerhet högvattenvåren 2020. Stora vita fåglar borde vara lätta att hålla reda. Det är de inte. Detta beror på att Hornborgasjön är stor och det mest frekventerade området i söder är komplext. Redan i början av maj grönskar videt och om vattenståndet är tjänligt blir bona svåra att se. Metoden att flyginventera har använts under mycket lång tid men den har flera brister, dessutom görs inventeringen vid ett enda tillfälle. Sångsvanarna följer ett sedan många år ett invariant mönster. Jag kan dock konstatera att det fortfarande råder påfallande stor kunskapsbrist om vad som händer med sångsvanarna senare under häckningssäsongen.

Figur 5. Knölsvanar i sjöns norra del. Foto Lotta Berg.

Figur 6. Antal häckande par av knölsvan i Hornborgasjön, 2020.

Figur 7. Lokaler för häckande par av sångsvan i Hornborgasjön, 2020.

De häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2020

Åke Abrahamsson

Antalet häckande par skrattmåsar blev väsentligen färre 2020 än 2019. Skälen till detta är två: dels högt vatten under våren, dels att häckningsöarna växer igen med sly. De stora kolonierna återfinns på samma plats som tidigare men antalet bon var färre. Liksom påpekats tidigare om åren är det önskvärt att en riktig beräkning genomförs inom något år. Det är viktigt att måna om Skrattmåsar i Hornborgasjön eftersom kolonierna utgör barnkammare för många arter änder och doppingar som får skydd av måsarnas förmåga att hålla fiender borta. Till och med minkar får ge upp har jag kunnat konstatera.

Häckningarna

De flesta skrattmåsar häckar i sju stora kolonier som är av två slag. Blockholmarna norr om Ora nabbe har traditionellt innehållit ungefär 2000 par men 2020 fanns där högst 800 par vilket jag menar i sin helhet beror på kraftig påväxt av sly. Systemet av flytöar i området Södra Sätunaviken och området söder om Almeö samt lite längre söderut utmed den forna Bjurumskanalen innehåller fem mer eller mindre stora kolonier. Flera beräkningar har gjorts genom åren och resultatet har aldrig överskridit 2500 par för hela detta område. Häckningssäsongen 2020 häckade högst 1500 i dessa fem kolonier men det är svårt att överblicka. Störst föreföll åderlåtningen ha varit i ”svarthalsade-dopping-kolonierna” söder om Almeö. I Lagunsjön vid Fågeludden fanns 415 par, i anslutning till Hornborgaviken fanns högt tio par, häckplatserna där låg i huvudsak under vatten. Detta innebär att högst 2800 par skrattmåsar häckade i Hornborgasjön detta år.

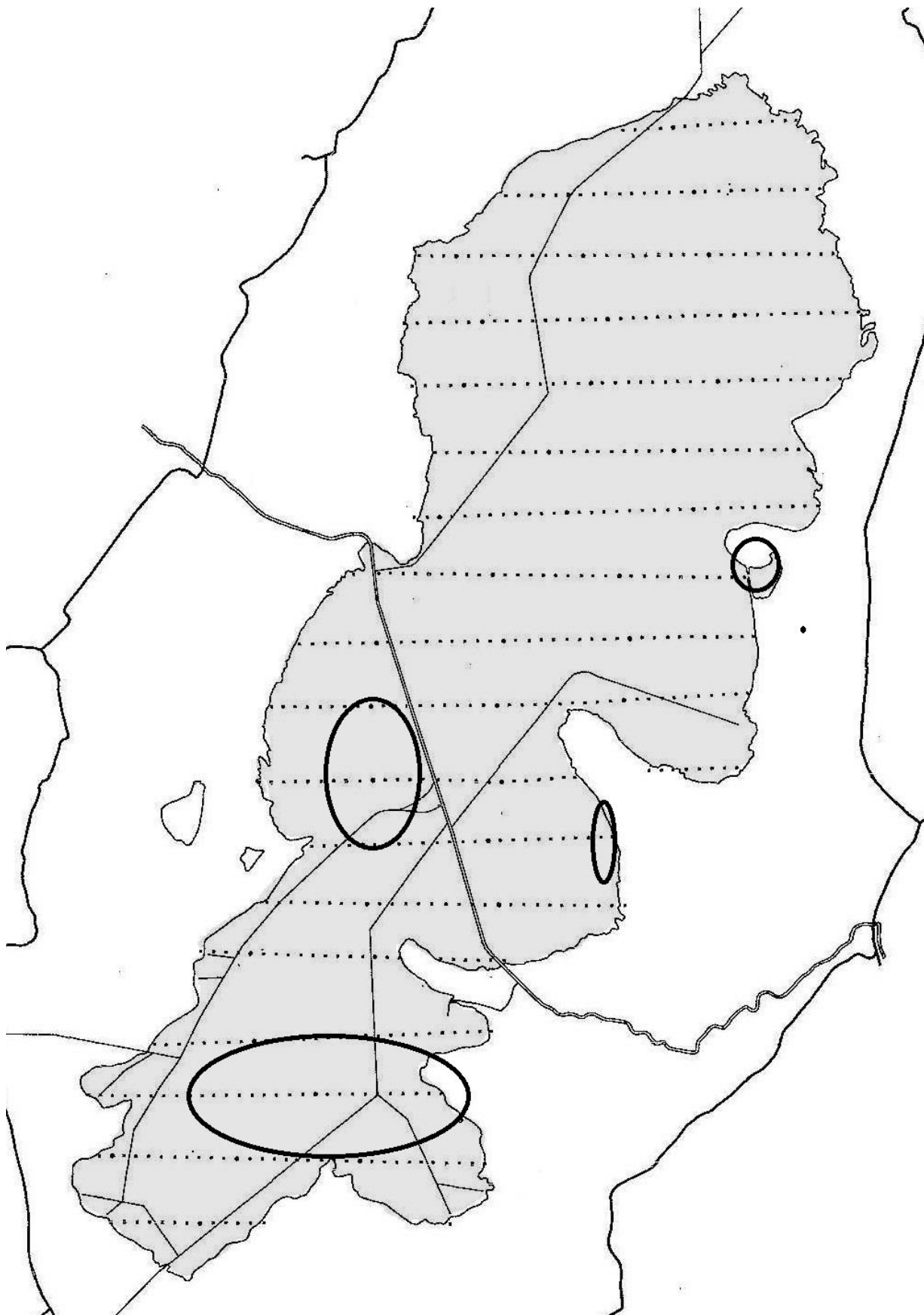
Det antal skrattmåsar som häckar inom andra delar av sjöområdet är närmast försumbara i sammanhanget. De tidigare så goda häckningsöarna utanför Kajsakanalen i sydligaste delen av sjön är helt övervuxna med sly.

Sammanfattning

Hornborgasjöns skrattmåsar reder sig trots tillfälliga nedgångar väl. De möjliga häckplatser som finns är annekterade och antalet häckande par är stabilt sett över en längre tidsperiod. En riktig beräkning bör genomföras inom de närmaste åren. Tillkomsten av sedan länge efterfrågade häckningsöar under hösten 2020 bör bli ett värdefullt tillskott för måsar och tärnor. Igenväxning med sly är ett allvarligt och överhängande hot, för att avvärja detta krävs att röjning av befintliga häckningsplatser genomförs varje år. Skrattmåskoloniernas betydelse som häckningsmiljö för allehanda änder och doppingar kan inte överskattas.

Figur 1. Häckande skrattmåsar (och en dito svarthalsad dopping) i Lagunsjön, Fågeludden.
Foto: Lotta Berg.

Figur 2. Områden med större antal skratmånshäckningar i Hornborgsjön 2020.

Häckande svarttärnor och dvärgmåsar i Hornborgasjön 2020

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har inventerats mer eller mindre årligen sedan starten 1981 (Karlsson 1984). Projektet övergick därefter som faunistisk insamling i mitten av 1980-talet, vilket innebar att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön i ett eget separat projekt.

I år har jag inventerat svarttärna och dvärgmåsar samt lokaliserat var de förekommer i sjön. Även häckningsframgången för de bägge arterna har studerats.

Metod

Antalet bon/par av häckande svarttärnor och dvärgmåsar räknades dels från kanot i olika områden i sjön, dels från fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön. Observationsplatser från land valdes i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon i respektive koloni. Räkning från kanot valdes då inga andra observationsplatser förekommer från land. För svarttärnan har vissa år antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar. I år har dock antalet bebodda bon av dvärgmåsar räknats från land, medan antalet bon av svarttärna har räknats från kanot. Bona i kolonierna har i år legat öppet och ruvande fåglar eller ägg därför lätta att räkna.

Antalet bon av antalet par svarttärna och dvärgmåsar räknades igenom vid besök i de olika kolonierna under perioden 21 maj till 16 juli. Räkningar har skett vid flera tillfällen under den nämnda perioden. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos de bägge arterna har studerats genom att räkna antalet nästan flygga/flygga ungar vid respektive koloni från början till slutet av juli.

Resultat

Tabell 1. Antal bon av svarttärna och dvärgmåsar i Hornborgasjön 2020.

Svarttärna	12
Dvärgmåsar	4

Svarttärna

Svarttärnan är en etablerad art i sjön och årets resultat slutade på 12 häckande par/bon fördelat på ett område i sjön (figur 2). Till skillnad från de övriga kolonihäckarna, väljer svarttärnan i hög grad oftast mindre och vegetationslösa flytöar i sjön. De häckar ogärna tillsammans med övriga arter utan bildar ofta egna kolonier. Den första svarttärnan i sjön upptäcktes den 28 april utanför Utloppet och i mitten av maj sågs som mest 14 fåglar i sjöområdet. De höll mestadels till vid förra

årets häckningsplats, nämligen Ytterberg. I början av juni påbörjades också bobygge utanför Ytterberg, men av någon anledning försvann de från området strax därefter. Även häckande skrattmås och fisktärnor försvann från området, så säkerligen blev flertalet av de mås- och tärnbon i området plundrade. Vid något tillfälle sågs ett par kråkor i området och lyckades även att plocka en del ägg. Istället dök svarttärnorna upp på ett annat ställe i södra delen på sjön där också antalet fåglar hade utökats till minst 24 i mitten av juni. I närheten av kolonin med svarttärna häckade också skrattmås och fisktärna, fast ej på samma flytö.

Vid kontroll och märkning av eventuella ungar i mitten av juli, så var de flesta bona tomma och flertalet vuxna fåglar borta från området. Några av bona låg under vatten så antagligen hade de flesta bona blivit dränkta efter att sjöns vattennivå stigit med ca 30 cm från slutet av juni och början av juli. Dock kunde några par få fram totalt fem flygga ungar. Årets resultat får anses vara sämre än normalt, men visar också på att arten är väldigt känslig för predation och dåligt väder.

Dvärgmås

I mitten av maj noterades 5 vuxna fåglar i södra delen av sjön. Antalet fåglar hade senare utökats till totalt 8 vuxna och 2 juvenila fåglar i början av juni. Samtliga dvärgmåsar sågs på en flytö vid före detta Blindkanalen i sjöns mellersta del. Kring den 10 juni sågs två par ruva på samma ställe och några dagar senare sågs resterande två par på bo utanför Ore backar. Av någon anledning försvann samtliga par från båda dessa områden strax efter midsommar och orsaken till detta är oklart. Samma sak hände även förra året då de plötsligt övergav bona strax efter midsommar. Tyvärr lyckades inte några dvärgmåsar få fram några ungar även detta år, vilket är bekymmersamt. Även från andra liknande lokaler från mellersta delen av landet med häckande dvärgmåsar uppvisar samma resultat med dålig unproduktion och anledning till detta är inte känt.

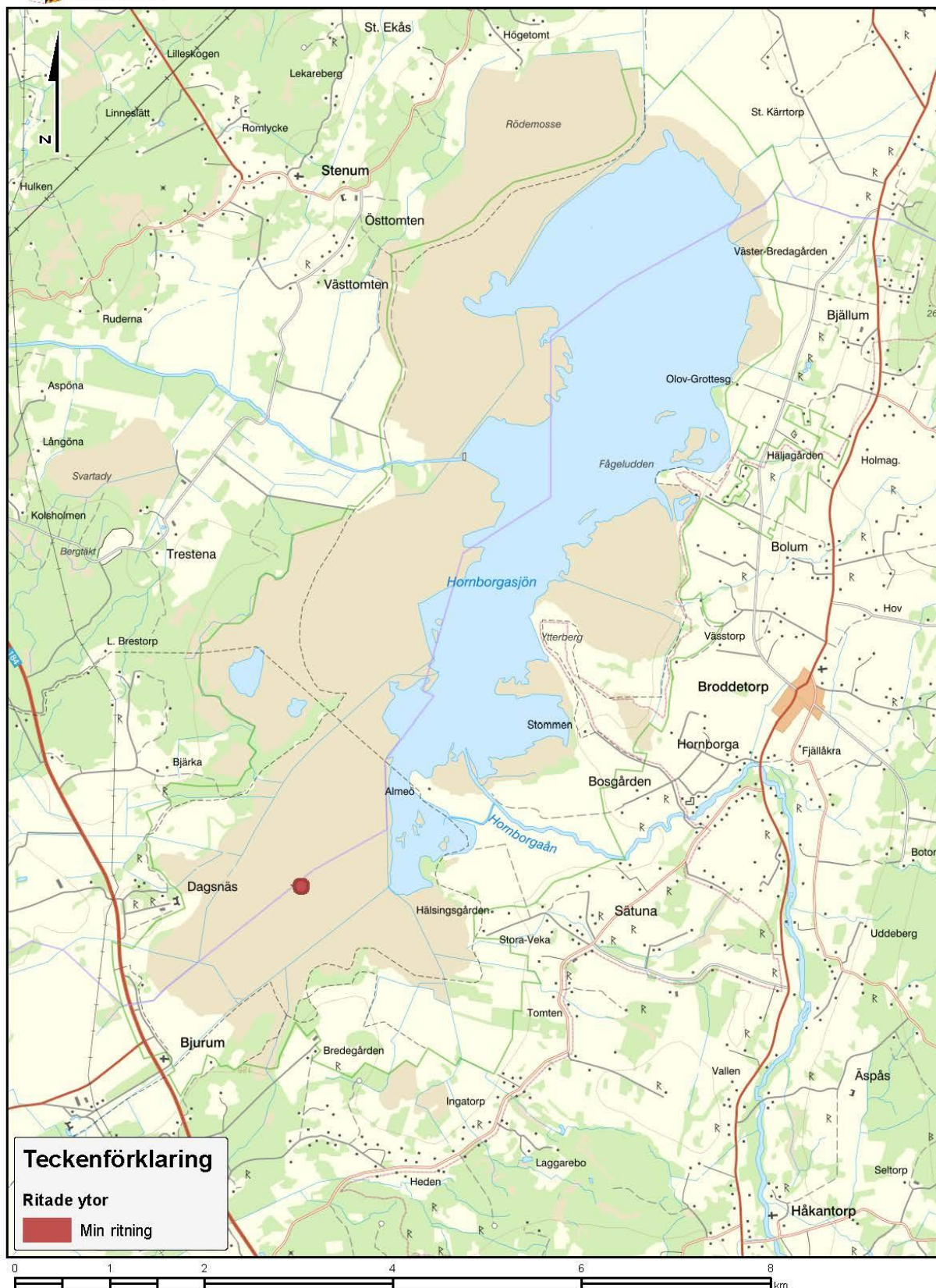
Referenser

Karlsson, T. 1984. Skrattmås, fiskmås och fisktärna. Hornborga-dokument nr4. Statens Naturvårdsverk.

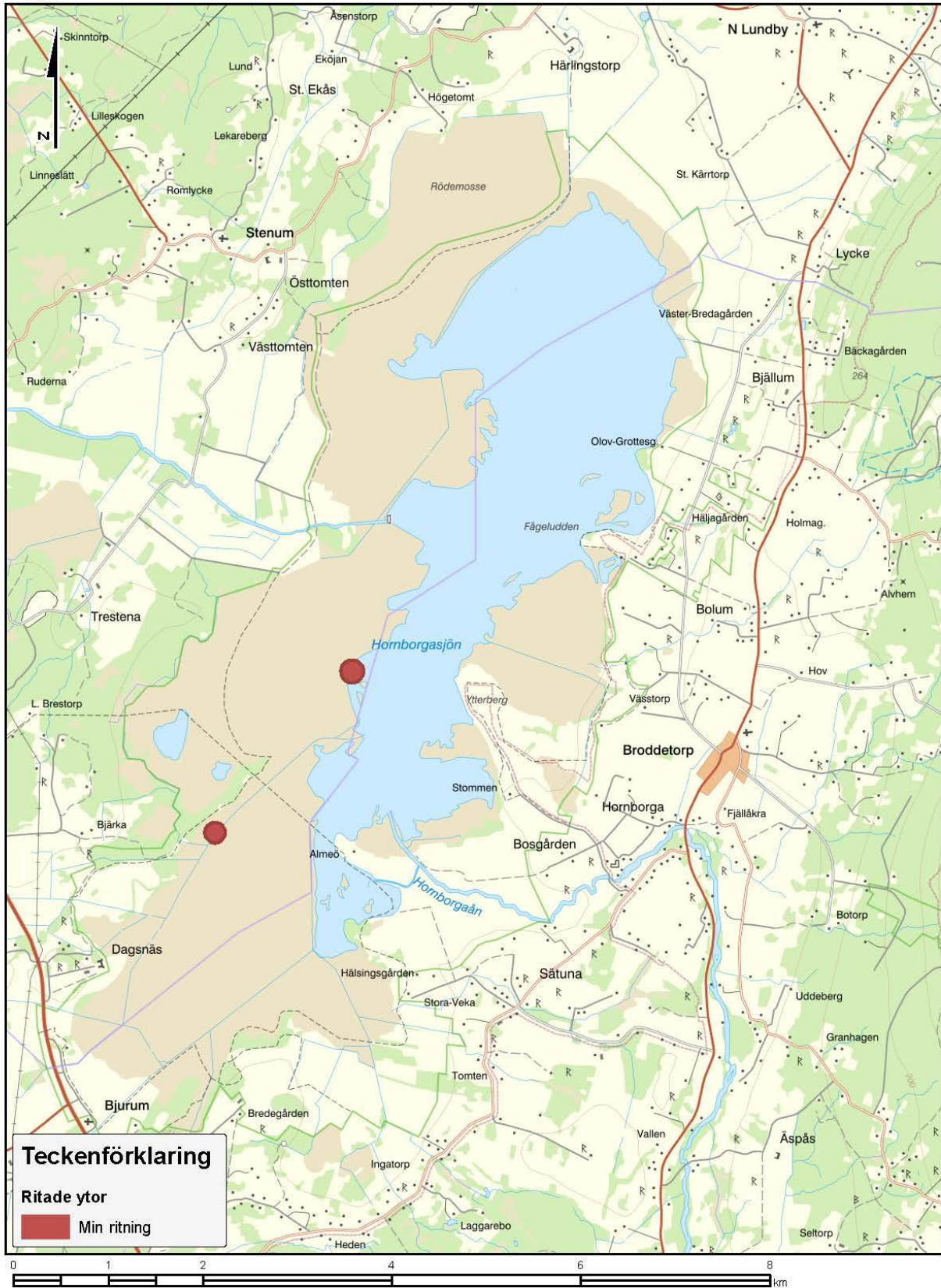
Figur 1. Fisktärna. Arten inventerades inte under 2020, men häckar vanligen med hundratalet par i sjön. Foto: Lotta Berg.

Svarttärna Hornborgasjön 2020

Figur 2. Lokalisation av häckande par av svarttärna i sjön 2020.

Dvärgmåsar Hornborgasjön 2020

Figur 3. Lokalisation av häckande par av dvärgmåsar i sjön 2020.

Revirhävdande trastsångare i Hornborgasjön 2020

Albin Torsson & Eric Torsson

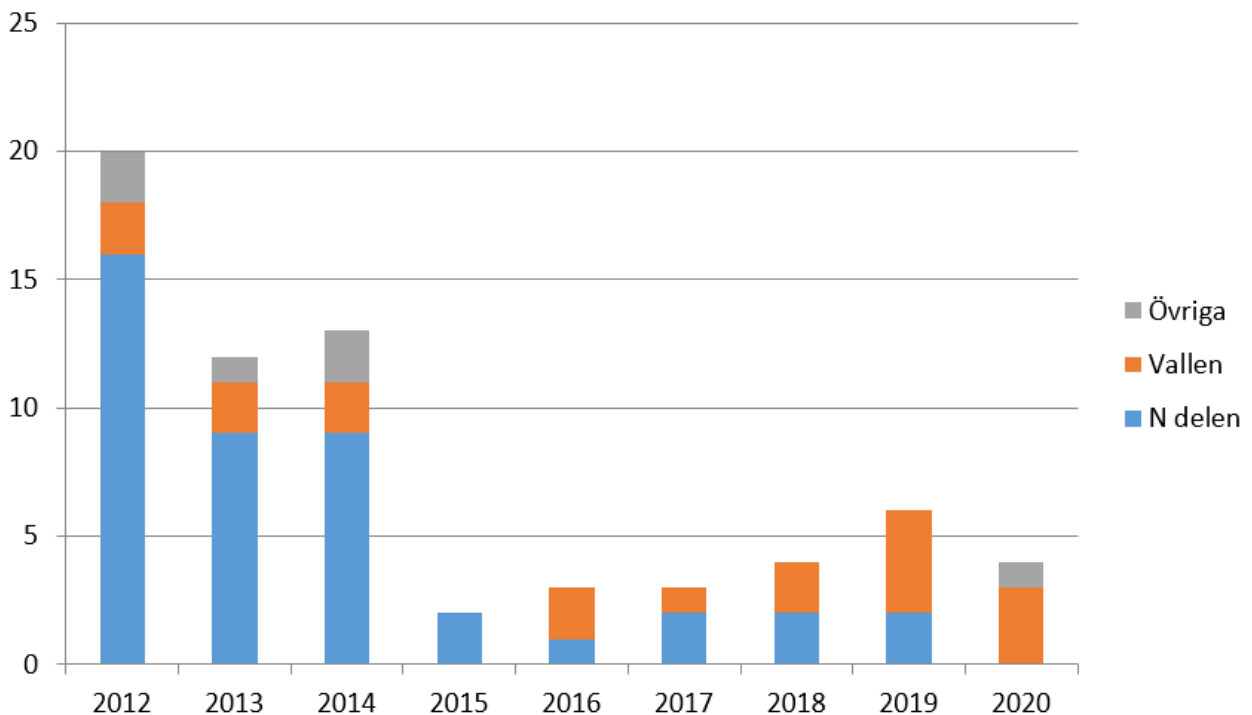
Syftet med projektet är att ta reda på antal sjungande hanar och var de håller revir kring Hornborgasjön. Detta för att kunna se hur Hornborgasjöns förändringar påverkar artens förekomst.

Metod

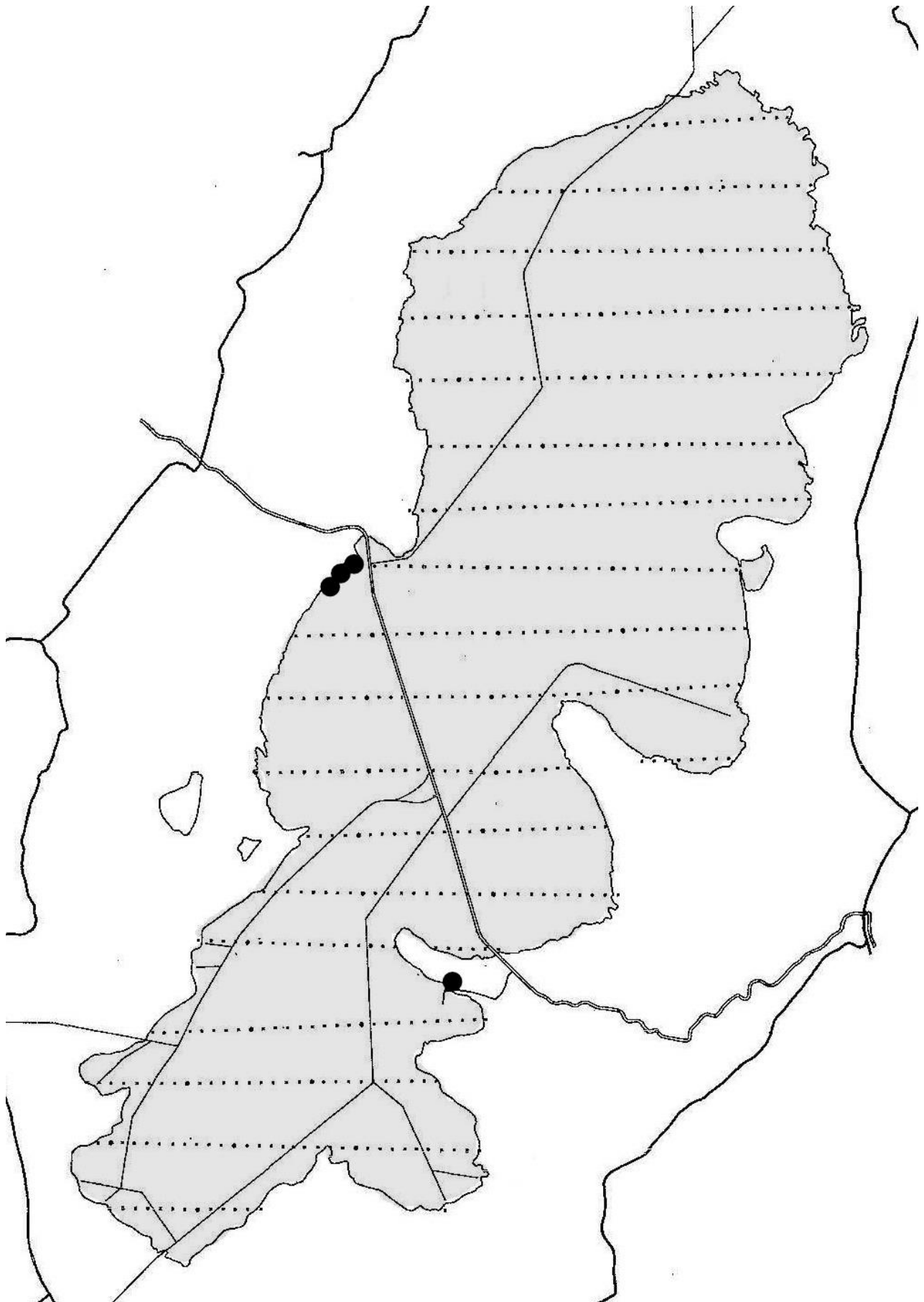
Antal sjungande hanar inventeras med hjälp av kanotpaddling främst över norra delen av sjön, övriga delar genomförs inventeringen genomförts från land. Artportalen används också för upptagning av information. Inventeringen gjordes mellan den 15.5 och 15.7.

Resultatet

Årets resultat blev fyra revir och fortsatt på en mycket låg nivå sedan 2015. Detta blev det första året utan några sjungande trastsångare norr om Utloppet sedan undertecknade gjort inventeringarna. Vid vallen Utloppet bedöms tre revir samt ett i gamla kanalen vid Almeö. Tillfälligt sjungande individer har hörts bl.a vid Rödemosse, Tranum och Fågeludden, men de har bara hörts enstaka dagar eller utanför inventeringsperioden. Kan vara intressesant att notera minst 2 sj hanar i Spånnsjön strax norr om Hornborgasjön.

Figur 1. Antal revirhävdande trastsångare vid Hornborgasjön, 2012–2020.

Figur 2. Revirhävdande trastsångare i Hornborgsjön 2020.

Häckfågelfaunan utmed Vallen, Hornborgasjön, 2020

Janne Pettersson

Inledning

Med Vallen menas här den jordvall på Hornborgasjöns västra sida som anlagts för att reglera sjöns vattenstånd. Denna fågelinventering tjänar främst ett syfte. Genom inventeringen skall man se om det sker några förändringar i fågelfaunan. Vid årlig kontroll registreras och övervakas naturmiljöns tillstånd och utveckling. Verksamheten bidrar till kontroll av naturmiljöns utveckling och förändringar i fågelbeståndet genom naturlig biotopsförändring. Inventeringen bygger enbart på häckande arter, alltså inga rastande eller migrerande arter. Underlaget kan sedan användas för bedömning av effekten på fågelfaunan i biotoper som förändras utmed Vallen.

Projektet startades av Barbro, Åsa och Thore Axelsson år 2002.

Metodik

Hela inventeringen bygger på Statens Naturvårdsverkets råd och riktlinjer. Biologiska inventeringsnormer för fåglar. (Svensson 1975). För beskrivning av ambitionsnivå och kartunderlag artlistning inventeringsområde och biotopsbeskrivning se Axelsson (2004).

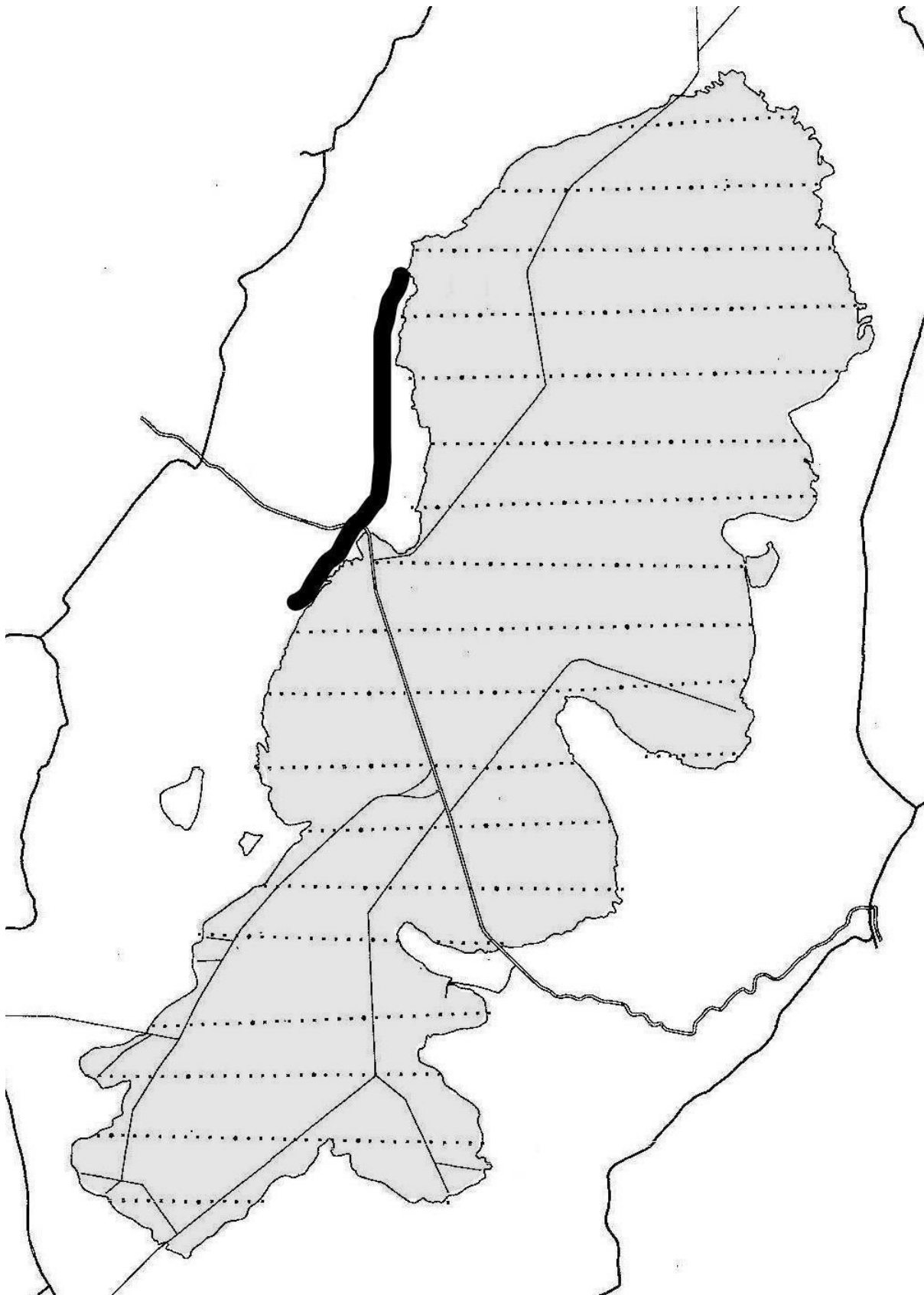
Referens

Axelsson T & B, 2003. Häckningsfaunan vid Vallen 2002. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002.

Under sensommaren 2020 påbörjades ombyggnation av utskovet vid själva utloppet. Det nya ska förbättra vandringsmöjligheterna för fiskar och annan vattenlevande fauna. Det är ett fast skov, inte reglerbart som det gamla.

Figur 1. Mycket vatten i sjön denna vår, här ett foto från Utloppet i slutet av mars månad.
Foto: Janne Pettersson.

Figur 2. Den svarta markeringen på västra sidan om sjön visar ungefärligt var inventeringsområdet "Vallen" är beläget. Området sträcker sig från grillplatsen i söder upp till Långeland i norr.

Tabell 1. Antalet revirhävdande par/hanar vid Vallen åren 2017–2020.

Art	2017	2018	2019	2020
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	1	1	2	3
Grågås <i>Anser anser</i>	3	8	8	2
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	0	2	1	1
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	1	3	2
Skedand <i>Anas clypeata</i>	2	2	3	3
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1	3	3	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	4	6	8	9
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1	0	1	0
Smådopping <i>Tachybaptus rufficollis</i>	0	0	0	0
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0	5	5	4
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	0	0	2	2
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	1
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	0	0	0	0
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	0	0	0	0
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	2	3	4	3
Småfl Sumphöna <i>Porzana porzana</i>	0	0	0	0
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	0	2	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	2	3	2	6
Trana <i>Grus grus</i>	1	2	0	0
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	0	0	0	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	14	15	10	15
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	1	1	0	1
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	12	17	24	18
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	1	0	0	0
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	0	3	3	1
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	1	6	3	4
Grönbena <i>Tringa glareola</i>	0	3	2	3
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	0
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	2	2	3	3
Gök <i>Cuculus canorus</i>	0	1	0	0
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	0	0	0	0
Mindre hackspett <i>Dendrocopos minor</i>	0	0	0	0
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	0	0	0	0
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	0	1	1	0
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	0	0	0	0
Skata <i>Pica pica</i>	1	1	1	2
Entita <i>Poecile palustris</i>	0	0	3	3
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	0	3	3	5
Talgoxe <i>Parus major</i>	0	3	3	1
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	0	0	1?	0
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	5	6	5	8
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	1	2	3	2
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	22	17	23	24
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	1	1	1	0

Art	2017	2018	2019	2020
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	0	0	0	0
Trastsångare <i>A. sarundinaceus</i>	0	2	4	3
Sävsångare <i>A. shoenobaenus</i>	26	14	22	23
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	15	13	12	11
Kärrsångare <i>Acrocephalus Palustris</i>	3	2	2	3
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	1	0	3	1
Gräshoppssångare <i>Locustella naevia</i>	3	2	3	4
Flodsångare <i>Locustella fluviatilis</i>	0	0	0	0
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	0	0	0	0
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	4	4	4	6
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	4	4	4	3
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	0	2	0	0
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	2	1	5	3
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	0	0	0	0
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	3	1	1	0
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	0	0	0	0
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	0	0	0	0
Koltrast <i>Turdus merula</i>	3	3	3	3
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	2	1	0
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	1	1	0	0
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	3	2	1	1
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>	0	0	0	0
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	1	0	0	0
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	3	2	2	1
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	3	8	4	4
Svartvit flug <i>Ficedula hypoleuca</i>	0	0	0	0
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1	0	0	0
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	6	5	6	5
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	2	1	1	2
Gulärkla <i>Montacilla flava</i>	32	28	37	34
Sädesärkla <i>Montacilla alba</i>	1	2	4	4
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	10	15	18	22
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1	0	0	0
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	6	5	5	5
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	2	1	1	3
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	0	0	0	0
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	0	0	0	3
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	0	0	3	4
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	0	0	0	0
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	3	3	5	2
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	27	30	38	38
Summa arter	48	52	53	50

Resultat

Själva inventeringen bygger på täta besök utmed området som är på sjösidan om vallen, och det under goda väderförhållanden. Man kan under de gånga året se att det är ett stabilt antal revirhävdande hanar och par även detta år. Som väntat är det sävsparv, ängspiplärka, sävsångare, lövsångare, enkelbeckasin som står för det övervägande antalet hävdande arter. En småfläckig sumphöna spelade den 18 och 19 april; den är dock inte medräknad.

Som en stor glädjande överraskning så hittade skådare vid sjön vid namn Jörgen Fritzson en BRUNSÅNGARE i södra änden av vallen den 5 april, i området mellan grillplatsen och parkeringen. Den stannade kvar i cirka fem dagar, viket glädde hängivna skådare.

Figur 1. Trädpiplärka, Vallen, maj 2020.

Figur 2. Sävsparv, Vallen, 2020. Foton: L. Berg

Figur 3. Under året har utskovet längs Vallen byggt om. Augusti 2020. Foto: Lotta Berg

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2020

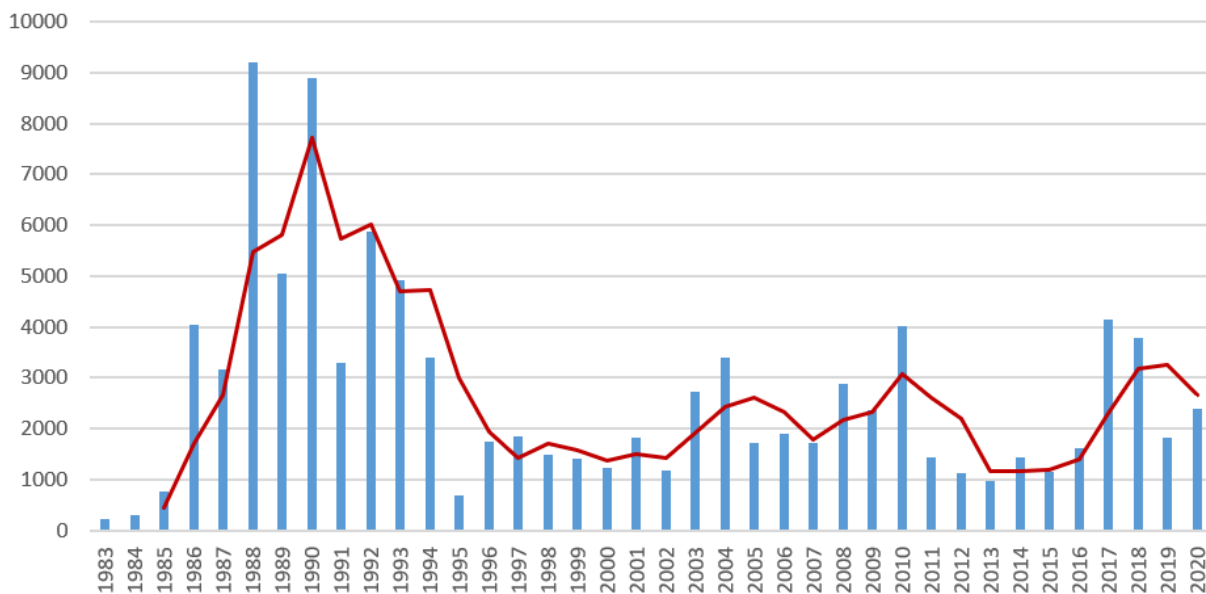
Christopher Magnusson

Under året ringmärktes 2 394 fåglar av 59 arter. Antalet är en liten uppsträckning från föregående år, men fortfarande saknas en bit upp till de närmare 4 000 märkta under 2017 och 2018. Nytt för årets verksamhet var att den inte var lika koncentrerad runt Kärragården som tidigare. Andelen som ringmärktes vid Järnbron var stor och även vid den nya märkplatsen Bolum Grottesgården märktes mycket fågel under hösten. Vid Fågeludden och i övriga sjöområdet (se tabell 1) var verksamheten lite lägre detta år. Ringmärkning har bedrivits under årets alla månader utom februari och mars. De flesta fåglarna ringmärktes i september (35 %), augusti (23 %) och juli (12 %). Extra kul är att vi i år märkte fågel nummer 100 000!

Standardisering av märkningen vid Järnbron fortsatte under 2020. Detta för att kunna följa trender bland Acrocephalus-sångarna och sävsparv. Mer om det längre ner i rapporten. Som tidigare nämnts har en ny märkplats startat vid sjön. Även detta skrivs det mer om längre ned. Ringmärkningen är fortfarande helt beroende av ideella insatser.

Sedan starten år 1983 har nu 101 088 fåglar av 148 arter ringmärkts vid Hornborgasjön. Utvecklingen av ringmärkningen från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar samt återfynd och kontroller redovisas i de förteckningar som följer efter denna artikel.

Tyvärr genomfördes ingen röjning av märkplatserna Kärragården eller Fågeludden under året. Planen är att genomföra detta under hösten 2021. Dessutom kommer de båda märkplatserna rustas upp ordentligt.

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983–2020. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Fljan, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986–1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Fljan (medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992–1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år). Fram till 2018 har de flesta av fåglarna märkts vid Kärragården. Därefter ligger Järnbron och Kärragården ungefär lika.

Årets lista över vanligaste märkarter kännetecknas av nätfångsten vid Kärragården, Grottesgården och Järnbron. Listan toppas av sävsparv (433), sävsångare (244), blåmes (235), lövsångare (165) och rörsångare (124). Framförallt märktes det mycket i september vid Järnbron vilket förklarar de höga siffrorna på sävsparv.

Under året ringmärktes 58 olika fågelarter (tabell 1), vilket är ett genomsnittligt antal. En ny art, brun glada, ringmärktes med tre boungar i sjöområdet. Detta var art nummer 148 att ringmärkas vid Hornborgasjön. Dessutom fångades en sibirisk gransångare. Detta är en underart till gransångare, men likväl den första att märkas i sjön. Extra kul var att den märktes på den nya märkplatsen Bolum Grottesgården. Saknas gör framförallt änder och vadarfåglar. Endast fyra enkelbeckasiner fångades. Inte heller gråsparv ringmärktes under året. Ett antal ovanligare fåglar har under året ringmärkts. Förutom tidigare nämnda bruna glada och sibiriska gransångare fångades en sparvhök, en vattenrall, fyra kungsfiskare och två blåhakar. Rekordmånga gärdsmygar (59), järnsparvar (92), gransångare inklusive den sibiriska (59) och kungsfåglar (22) ringmärktes. Under året kom även steglits över 1 000 märkta individer totalt vid sjön, den 23:e arten som gjort detta.

Figur 2. Särskilt nämnvärda fåglar ringmärkta vid Järnbron 2020. 2a vattenrall. Foto: Mikael Bly; 2b kungsfiskare. Foto: Lotta Berg. 2c Fågel nr 100 000, en adult blåhake hane. Foto: Musse Björklund

Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2020. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats	Antal ringmärkta	Fördelning (%)	Antal arter
Fågeludden (nätfångst och vadarburar)	39	2%	13
Grottesgården (nätfångst)	632	26%	34
Järnbron (nätfångst)	1123	47%	34
Kärragården (nätfångst)	517	22%	41
Övriga områden (nätfångst & pullmärkning)	83	3%	3
Totalt	2 394	-	58
Flygga	2 316	97%	55
Pulli	78	3%	4

Vi har god erfarenhet från tidigare år när det gäller fångst av krickor och vadare i vadarnät med hjälp av bandspelare. Det vore värdefullt att få mer information om dessa arter. Många krickor rapporteras också som återfunna. Som för de flesta andfåglar skjuts de under flyttningen och där

de övervintrar. Under höstflyttningen 2006 ringmärktes 30 gluttsnäppor, vilket är ett stort antal. Under sommaren 2020 gjordes tyvärr inga försök att fånga denna art.

Boungar

Under året märktes 78 boungar av 4 arter (se tabell 2). Tyvärr kunde stora delar av holkmärkningen inte genomföras detta år. Under nästa år ska holkarna som finns vid Almeö, Trestena och Rödemosse inventeras och eventuellt ersättas. Tyvärr blev det ingen märkning av skrattnås under året då årets tärnpaddling uteblev. Inte heller några svarttärnor märktes under året. Förhoppningsvis kan detta bli av under kommande år då det vore önskvärt med ringmärkning av skrattnås, fisktärna och svarttärna.

Tabell 2. Förteckning över arter och antal fåglar som ringmärktes som boungar, s.k. pullmärkning vid Hornborgasjön 2020.

Art	Antal	Art	Antal
Havsörn	2	Tornfalk	72
Brun glada	3	Kärrsångare	1
		Totalt	78

Ny märkplats vid Bolum Grottesgården

Under hösten testades en ny märkplats vid Bolum Grottesgården. Naturmiljön liknar den vid Kärragården, men med fler nät och inte lika tätvuxet av buskar. Märkplatsen ligger i anslutning till en av våra ringmärkares bostad, vilket har möjliggjort en mer kontinuerlig ringmärkning under hösten. Totalt ringmärktes 632 fåglar på platsen.

Figur 3. Fåglar ringmärkta vid Grottesgården. 3a järnsparvar. 3b nötskrika. 3c Gråsiska. Foto: L. Berg

Järnbron

Järnbron hade i år sin fjärde säsong, och den tredje som plats för standardiserad fångst. Standardiseringen innebär följande:

- En dag i veckan från första helgen efter 15 juli och sedan 7 veckor framåt.
- De 9 näten sitter uppe från en halvtimme innan soluppgång och sedan minst fyra timmar framåt.
- Ringmärkning tillåts utanför standardiseringen, men inte dagen innan.

I fokus för standardiseringen står framförallt sävsångare, kärrsångare, rörsångare och sävsparv. Förhoppningen är att kunna jämföra andelen ungfåglar och totala antalet fåglar mellan åren. Vi kommer även att, i den mån de fångas, undersöka detta hos trastsångare, lövsångare, törnskata och skäggmes. Under år 2020 fångades totalt 504 individer av 22 arter under standardiseringen (se tabell 3). Detta resultat är under hälften av det antal som ringmärktes 2018, men bättre än fjolårets. Det är svårt att veta vad dessa variationer kan bero på, men några anledningar kan man spekulera i. Framförallt var vädret sämre ur fångstsynpunkt, och det var betydligt blötare i markerna 2020 vilket kan ha lett till mer mat i andra områden och mer spridda fåglar.

Tabell 3. Förteckning över arter och antal fåglar som fångats vid Järnbron i den standardiserade fångsten 2020. I listan ingår inom standardiseringen ringmärkta fåglar och första kontrollen av redan märkta fåglar som ej märkts inom standardiseringen.

Vattenrall	1	Rörsångare	71	Rödstjärt	1
Enkelbeckasin	1	Kärrsångare	18	Buskskvätta	1
Törnskata	2	Härmsångare	2	Gulärsla	1
Blåmes	11	Svarthätta	2	Sädesärsla	1
Talgoxe	7	Trädgårdssångare	18	Ängspiplärka	1
Lövsångare	52	Ärtsångare	8	Sävsparv	97
Gransångare	3	Törnsångare	13		
Sävsångare	191	Rödhake	2	Totalt	504

Figur 4. Fåglar ringmärkta vid Järnbron 2020. 4a ärtsångare. 4b törnskata. 4c sävsångare. Foto: L. Berg.

För att följa häckningsframgången hos de fyra fokusarterna kommer andelen ungfåglar att redovisas (se tabell 4). I år kommer detta att redovisas med en tabell, men tanken är att när större underlag har inhämtats, komplettera detta genom en graf.

Tabell 4. Andel ungfåglar i procent och totalt antal av sävsångare, rörsångare och sävsparv vid Järnbron 2018, 2019 och 2020.

Art / År	2018	2019	2020
Sävsångare	87,9 %	87,3 %	82,3%
Rörsångare	81,9 %	76,4 %	84,5%
Sävsparv	79,0 %	51,9 %	81,4%

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 11 återfynd av 10 arter rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2020. Bland de intressantare återfynden kan en kärrensnäppa nämnas. Denna ringmärktes vid Fågeludden i slutet av augusti 2017 och återfanns på Ottenby nästan tre år senare. I övrigt kan nämnas att rödstjärten var vårt första återfynd av denna art.

Tre fåglar kontrollerades från andra platser, varav två utländska. En av dessa är ett sent inkommet återfynd från 1994.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare under år 2020: Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Petter Bohman, Johan Bergquist, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Peter Laudon, Christopher Magnusson och Albin Thorsson.

Figur 5. Blandat från ringmärkningen vid Hornborgasjön år 2020. 5a törnsångare, 5 b trädkrypare, 5c gulsparv, 5d gärdsmyg, 5e sävsparv, 5f buskskvätta

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983–2020

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983–2020. Förutom Hornborgasjöns fältstations ringserier (fr.o.m. 1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983–1994), Bengt Pettersson (1983–1994), Clas Hermansson (1983–85, 1990–97, 1999–2005), Åke Abrahamsson (1989–2020), Juhani Vourinen (1994) samt Björn Helander (2002–14, 2017–18, 20). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärkningscentralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter

mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen.

Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983- 2019	Märkta 2020	Summa 1983-2020	Summa återfynd
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	14		14	1
Grågås <i>Anser anser</i>	493		493	77
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	17		17	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1 569		1 569	106
Gräsand x Stjärtand <i>A. plat. x A. canuta</i>	1		1	
Stjärtand <i>A. canuta</i>	1		1	
Kricka <i>A. crecca</i>	249		249	11
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	1
Vigg <i>A. fuligula</i>	4		4	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	6		6	
Vaktel <i>Coturnix coturnix</i>	1		1	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	
Nattskärre <i>Caprimulgus europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	103		103	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	14	1	15	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	4		4	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	35		35	1
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	62		62	
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	14		14	2
Mindre strandpipare <i>C. dubius</i>	17		17	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	3		3	
Brushane <i>C. pugnax</i>	36		36	
Mosnäppa <i>C. temminckii</i>	1		1	
Kärrsnäppa <i>C. alpina</i>	29		29	3
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Dvärgbeckasin <i>L.s minimus</i>	2		2	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	108	4	112	
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	125		125	
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	84		84	3
Rödbena <i>T. totanus</i>	24		24	1
Grönben <i>T. glareola</i>	236		236	2
Svartsnäppa <i>T. erythropus</i>	8		8	
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	37		37	1
Skrattmå <i>C. ridibundus</i>	3 548		3 548	139
Dvärgmå <i>Hydrocoleus minutus</i>	1		1	
Fiskmå <i>Larus canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	122		122	1

Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	505		505	8
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	62		62	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	

Art	Märkta 1983- 2019	Märkta 2020	Summa 1983-2020	Summa återfynd
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	39		39	1
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	25	1	26	2
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Ängshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Brun glada <i>Milvus migrans</i>		3	3	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	17	2	19	
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	
Sparvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>	1		1	
Hornuggla <i>Asio otus</i>	16		16	1
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	34		34	5
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	53	4	57	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	11		11	
Mindre hackspett <i>Dryobates minor</i>	41		41	
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	67	4	71	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	6		6	
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	1 045	72	1 117	3
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	257	5	262	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	20	1	21	
Skata <i>Pica pica</i>	68		68	1
Kaja <i>Corvus monedula</i>	214	1	215	6
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	80	1	81	
Tofsmes <i>Lophophanes cristatus</i>	3		3	
Entita <i>Poecile palustris</i>	479	3	482	
Tallita <i>P. montanus</i>	518		518	
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	7 920	235	8 155	16
Talgoxe <i>Parus major</i>	5 523	77	5 600	6
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 289		2 289	38
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	473	3	476	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	730	2	732	2
Hussvala <i>Delichon urbicum</i>	21		21	
Sjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	300		300	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	8 675	165	8 840	12
Gransångare <i>P. collybita</i>	236	58	294	
Sibirisk gransångare <i>P. c. tristis</i>		1	1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	16		16	
Tajgasångare <i>P. inornatus</i>	1		1	
Lundsångare <i>P. trochiloides</i>	1		1	
Trastsångare <i>Acro. arundinaceus</i>	579		579	11

Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	3 623	244	3 867	20
Busksångare <i>A. dumetorum</i>	3		3	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	10 032	124	10 156	78
Art	Märkta 1983- 2019	Märkta 2020	Summa 1983-2020	Summa återfynd
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	503	49	552	
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	207	5	212	
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	78		78	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	5		5	
Vassångare <i>L. luscinoides</i>	2		2	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	1 651	116	1 767	2
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 896	103	1 999	5
Höksångare <i>Curruca nisroia</i>	9		9	
Ärtsångare <i>C. curruca</i>	436	25	461	1
Törnsångare <i>C. communis</i>	1 926	39	1 965	2
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	123	22	145	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	309	59	368	
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	249	4	253	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	117	6	123	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	914	4	918	2
Koltrast <i>Turdus merula</i>	724	28	752	6
Björktrast <i>T. pilaris</i>	320		320	3
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	502	4	506	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	199	11	210	1
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1		1	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	59	1	60	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 638	77	1 715	6
Blåhake <i>Luscinia svecia</i>	32	2	34	
Näktergal <i>L. luscinia</i>	219	1	220	1
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	2 894	2	2 896	4
Mindre flugsnappare <i>F. parva</i>	1		1	
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	1		1	
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	42	3	45	1
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	162	2	164	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	18		18	
Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	425		425	6
Pilfink <i>P. montanus</i>	4 883	6	4 889	8
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	240	92	332	1
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	819	3	822	5
Forsärta <i>M. cinerea</i>	7		7	
Sädesärta <i>M. alba</i>	1 106	1	1 107	2
Ångspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	417	52	469	
Trädpiplärka <i>A. trivialis</i>	152	9	161	
Rödstrupig pipplärka <i>A. cervinus</i>	1		1	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	2 028	12	2 040	6
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	1 057	5	1 062	
Stenknäck <i>C. coccothraustes</i>	85		85	1
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	460	14	474	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	165	2	167	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	8 759	17	8 776	40

Vinterhämpling <i>Linaria flavirostris</i>	24		24	
Hämpling <i>L. cannabina</i>	151		151	
Gråsiska <i>Acanthis flammea</i>	715	7	722	
Brunsiska <i>A. f. cabaret</i>	58	3	61	
Art	Märkta 1983- 2019	Märkta 2020	Summa 1983-2020	Summa återfynd
<i>Snösiska A. f. exilipes</i>	4		4	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	989	42	1 031	1
Grönsiska <i>Spinus spinus</i>	2 065	90	2 155	8
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	2 005	32	2 037	2
Sävspurv <i>E. schoeniclus</i>	5 192	433	5 625	23
Totalt	98 694	2 394	101 088	724
Antal arter	147	58	148	60

Återfynd och kontroller 2020

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar som ringmärkts vid Hornborgasjön och som rapporterats 2020. Fåglar som både märkts och kontrollerats inom Hornborgasjöområdet finns inte med här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
1+	fågel under sitt första kalenderår eller äldre (född samma år eller tidigare)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
M	hane
F	hona
+	skjuten
x	funnen död
xK	funnen död; tagen av katt
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
FRP	Frankrike Paris
NLA	Nederländerna Arnhem
SSL	Slovenien Ljubljana
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum

Egentliga återfynd

GRÅGÅS *Anser anser*

9.269.866	2+	2007-06-29	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
ERB	+	2020-10-03	Jättene 58.12 N/ 13.33 E, Falköping, Västergötland. 8 km SSE (158°), 13 Y 97 D. Nyligen död, skjuten (RC 2020/2659).
	(v)	2010-10-20	Tidigare kontrollerad, Näset, Falköping, Västergötland. (RC 2011/1174).

GRÄSAND *Anas platyrhynchos*

90A80.411	1+	M	2007-10-30	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+		2020-12-12	Tønder 54.56 N/ 08.51 E, Syd-Danmark,

v 3+ 2019-07-03 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2020/1733).
 Renstad 58.19 N/ 14.45 E, Tåkern, Östergötland.
 70 km E (88°), 1 Y 338 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2020/0132).

Främmande kontroller

RÖDHÅKE *Erithacus rubecula*

SVS CK63.547 10 2019-10-16 Slottskogen 57.41 N/ 11.56 E, Göteborg, Västergötland.
 v 2020-04-18 Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
 121 km NE (54°), 0 Y 185 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2020:1728).

RÖRSÅNGARE *Acrocephalus scirpaceus*

FRP 3751.880 10 1991-09-04 La Maziere 44.21 N/ 00.16 E, Villeton, Lot-E-Garonne,
 FRANKRIKE.
 v 1994-07-27 Fågeludden, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.35 E.
 1802 km NNE (26°), 2 Y 328 D.
 v 1994-07-12 Fågeludden, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.35 E.
 1802 km NNE (26°), 2 Y 312 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 1994:0633).

KÄRRSÅNGARE *Acrocephalus palustris*

SFH HB92.409 2+ 2020-06-05 Lemland 59.50 N/ 19.56 E, Lågskär, Åland,
 FINLAND.
 v 2020-06-21 Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
 399 km WSW (248°), 0 Y 16 D.

Figur 1. Ung stare. En av de 217 fågelarter som rapporterats vid Hornborgasjön under år 2020. Genom åren har totalt 918 starar ringmärkts vid Hornborgasjön. Foto: Lotta Berg.

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2020

Magnus Hallgren & Christopher Magnusson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, vilka rapporterats på rapportsystemet Artportalen under 2020. Totalt omfattar den 34 097 rapporter av 217 arter sedda av 532 rapportörer. Artantalet är tre arter fler jämfört med föregående års fågelrapport medan antalet observatörer är 18 fler (år 2019 blev 214 arter sedda av 514 observatörer).

Mer ingående artiklar för vissa arter finns på annan plats i denna publikation, där så sker finns hänvisning i texten.

Förklaringar:

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

ad = adult, vuxen fågel

1K, 2K = första kalenderår, andra kalenderår osv.

Pulli = ungfågel som fortfarande bär dundräkt

♂ = hane

♀ = hona

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet (inventerats t ex genom simfågelräkning som sker vid minst 6 tillfällen under våren och minst 4 tillfällen under hösten samt ett tillfälle mitt i vintern).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges.

Hur noggrann man än försöker vara vid sammanställning och granskning av rapporten är det oundvikligt att eventuella fel kan smyga sig in. För eventuella rättelser och kompletteringar av observationer kommer dessa läggas till i ”Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2021”.

Mörkbukig prutgås *Branta bernicla bernicla*

1 1K rastande Fäholmen 28 okt - 11 nov. Senast arten sågs i sjön var 2018.

Kanadagås *Branta canadensis*

Vinterfynd, största antal: 1 500 ex rastande Södra delen 8 feb.

Sommarfynd, största antal: 3 800 ex rastande Utloppet 26 jun.

Sommarantalet är det högsta någonsin i sjön. Tidigare rekord låg på 2 000 ex från 2018.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vårfynd, största antal: 120 ex str N Vässtorpsviken 10 maj.

Strippgås *Anser indicus*

Vårfynd: 1 ex rastande Vadboden 7 - 13 apr. 1 ex rastande Getnäsvisken 18 apr.

Sommarfynd: 1 ex rastande Vadboden 8 - 11 jun. 1 ex rastande Järnbron 8 jun. 1 ex Utloppet 26 jun - 10 jul.

1 ex rastande Almeö 12 - 15 jul. 1 ex rastande Hångers udde 19 jul. 1 ex förbifl Hornborgamaden 21 jul.

Två fynd av arten under våren och sex fynd under sommaren. Det är dock inte omöjligt att sommarfynden utgör samma en eller två individer. Arten är numera placerad i kategori C (samma som kanadagåsen) och räknas därmed som en införd, men frilevande, art i Sverige. Dock gäller detta bara konstaterat märkta individer.

Grågås *Anser anser*

Sommarfynd, högsta antal: 19 540 ex rastande 31 maj.

Höstfynd, högsta antal: 4 000 ex rastande Södra Sätunaviken 7 sep.

Arten sågs i sjöområdet under hela året. Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Grågåsen i Hornborgasjön 2020”.

Sädgås *Anser fabalis*

Vinterfynd, jan-feb: Bl.a. 77 ex str NO 8 feb. 84 ex str N 24 feb. Sågs under större delen av perioden.

Vårfynd: Inga större antal, men sågs regelbundet från 1 mars till 1 maj.

Höstfynd: Bl.a. 82 ex str SO + 4 ex str SV 11 okt. 55 ex str S Fågeludden 14 nov. 2 ex förbifl. Tranums mader 30 aug är ett tidigt höstfynd.

Vinterfynd, dec: Enstaka flockar i slutet av månaden.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Vinterfynd: 2 ex rastande Vadboden 18 feb. 1 ex rastande Vadboden 21 feb.

Vårfynd: 49 individer fördelat på åtta fynd under perioden. Bl.a. 1 ex rastande St. Bjurum 8 mar. 14 ex rastande Rönäs 15 mar. 17 ex rastande Kärrtorps mader 18 apr.

Höstfynd: 20 individer fördelat på fyra fynd. 2 ex Hångers udde 2 okt. 1 ex rastande Hångers udde 3 okt. 10 ex Sätunamaden 11 okt. 7 ex Sätunamaden 19 okt.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vinterfynd: 2 ex förbiflygande Utloppet 18 jan. Från 10 februari sågs arten så gott som varje dag månaden ut då 1-2 individer rastade vid Vadboden.

Vårfynd, största antal: 14 ex rastande 11 apr.

Höstfynd: 7 ex str SO Tranums mader 11 okt.

Bläsgås *Anser albifrons*

Vinterfynd: Arten sågs från 12 januari och sedan under hela vintern.

Vårfynd, större antal: Sågs från 1 mars till 22 maj. Flera stora antal i sjön under våren. Den 26 mars rastade minst 642 ex i sjön.

Höstfynd: Arten sågs regelbundet från 19 september till 3 november. Största flock var 85 ex Sätunamaden 11 okt.

Vinterfynd: 15 ex str Sätunamaden 20 dec. 26 ex rastande 24-25 dec. 2 ex rastande Hångers udde 30 dec.

Knölsvan *Cygnus olor*

Vårfynd, högsta antal: 527 ex rastande 3 maj.

Sommarfynd, högsta antal: 1 568 ex rastande Utloppet 29 jun.

Höstfynd, högsta antal: 2 127 ex rastande 14 nov.

Vinterfynd, högsta antal: 1 754 ex rastande 12 dec.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2020".

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårfynd: Under perioden 29 februari till 22 mars rastade minst 22 ex i området Vadboden - St. Bjurum fördelat på 10 3K+ 2 2K + 10 2K+.

Vinterfynd: 2 ad + 5 1K str S 5 dec.

Vinterfyndet är det första i december för arten i sjön. Ett övrigt rent vinterfynd finns i form av 1 ad rastande 5-8 feb 2004.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Vårfynd, högsta antal: 330 ex rastande V Broddetorp 28 feb.

Inga större antal sågs under hösten eller vintern. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande svanar i Hornborgasjön 2020".

Gravand *Tadorna tadorna*

Vinterfynd: 1 ad ♂ rastande Vadboden 20 feb.

Vårfynd: 1 ad rastande Vadboden 10 mar. 1 ad ♂ Trandansen 3-6 apr. 1 par rastande Vadboden 9 apr. 1 ex Fågeludden 9 maj.

Sommarfynd: 2 1K rastande Almeö 25 jul.

Höstfynd: 3 1K str S Ytterberg 9 aug. 1 ex förbifl. Tranum 9 okt.

Totalt åtta fynd av 12 individer. Vinterfyndet är det första någonsin, men vintern var också väldigt varm.

Årta *Spatula querquedula*

Första vårfynd: 1 ex Vadboden 29 mar.

Vårfynd, största antal: 35 ex rastande 3 maj.

Häckning: 4 pulli Stora Veka 20 jun.

Höstfynd, största antal: 13 ex rastande Hångers udde 25 aug.

Endast en häckning konstaterad i år. Vårsiffran är den högsta under 2000-talet.

Skedand *Spatula clypeata*

Första vårfynd: 2 ex Trandansen 5 mar.

Vårfynd, största antal: 146 ex rastande 25 apr.

Häckningar: 7 pulli Lagunsjön 15 jul. 8 pulli Almeö 21 jul. 9 + 5 pulli Trandansen 30 jul.

Höstfynd, största antal: 357 ex rastande 24 okt.

Sista höstfynd: 179 ex rastande 14 nov.

Minst fyra kullar konstaterade under året.

Snatterand *Mareca strepera*

Vinterfynd: 1 ex rastande Trandansen 4 jan. 1 ad rastande Vadboden 8 feb. 2 ex rastande Södra delen 21 feb.

Vårfynd, största antal: 139 ex rastande 3 maj.

Häckningar: 7 pulli Ytterberg 21 jun. 3 pulli Fågeludden 15 jul. 10 pulli Stora Veka 16 jul.

Höstfynd, största antal: 1 495 ex rastande 20 sep.

Vinterfynd: Arten sågs fram till 19 december.

Minst tre kullar funna. Januarifynd av arten är inte jättevanligt.

Bläsand *Mareca penelope*

Vinterfynd: 2 ex rastande Vadboden 4 jan. 1 ex rastande Rönäs 9 jan. Från 25 januari sågs arten nästintill dagligen.

Vårfynd, största antal: 1 540 ex rastande 28 mar.

Sommarfynd, största antal: 1 500 ex rastande Mellersta delen 18 jul.

Höstfynd, största antal: 10 922 ex rastande 20 sep.

Vinterfynd: Arten sågs fram till 25 december.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Vinterfynd, största antal: 3 500 ex rastande Almeö 13 jan.

Vårfynd, största antal: 837 ex rastande 28 jul.

Sommarfynd, största antal: 1 500 ex rastande Mellersta delen 18 jul.

Höstfynd, största antal: 2 728 ex rastande 20 sep.

Vinterfynd, största antal: 902 ex rastande 12 dec.

Stjärtand *Anas acuta*

Vinterfynd, feb: Arten sågs från 20 februari och framåt.

Vårfynd, största antal: 552 ex rastande 28 mar.

Sommarfynd: Flera individer sågs på flera ställen under sommaren. Inga häckningar konstaterade dock.

Höstfynd, största antal: 569 ex rastande 24 okt.

Vinterfynd, dec: 1 ex rastande Trandansen 9 dec. 2 ex rastande Almeö 12 dec. 1 ex rastande Almeö 19 dec.

Kricka *Anas crecca*

Vinterfynd: Arten sågs regelbundet under vintermånaderna. Som flest 12 ex Vadboden 10 och 19 februari.

Vårfynd, största antal: 3 530 ex rastande 18 apr.

Höstfynd, största antal: 3 726 ex rastande 24 okt.

Vinterfynd, dec: Sågs fram till 27 december.

Inga häckningar konstaterade under året.

Rödhuva dykand *Netta rufina*

1 ♀ rastande Hornborgaviken 28 aug - 1 sep. 16:e fyndet i sjön.

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd, jan-feb: 1 - 5 ex rastande Korpaboviken 7 - 24 jan. 2 ex Hångers udde 5 feb. Sågs regelbundet från 18 februari.

Sommarfynd, största antal: 560 ex Ytterberg 15 jul.

Höstfynd, största antal: 2 500 ex rastande Ytterberg 9 okt.

Vinterfynd, dec: Upp till 45 ex rastade fram till 19 dec.

Vigg *Aythya fuligula*

Vårfynd, största antal: 2 630 ex rastande 11 apr.

Häckningar: 1 pull Fågeludden 25 jul. 9 pull Fågeludden 2 aug. 2 pull Hornborgaviken 15 aug.

Höstfynd, största antal: 1 667 ex rastande 14 nov.

Vinterfynd, största antal: 1 239 ex rastande 12 dec.

Tre kullar med 12 ungar är ett lågt resultat.

Bergand *Aythya marila*

Vinterfynd: 1 ad ♂ + 1 2K ♂ + 1 ♀ rastande Ytterberg 17 feb. Honan sågs bara en dag medan den äldre sågs till 22 mars och den yngre till 8 mars.

Vårfynd: Arten sågs från 1 mars till 22 maj. Troligtvis rastade ca 20-30 ex i sjön under perioden.

Höstfynd: Arten sågs från 21 oktober och stannade tills 19 december. Antalet individer är dock svårt att avgöra. Största samtida antal är 20 ex 31 oktober.

Svärta *Melanitta fusca*

Vårfynd: 2 ♂ + 1 ♀ rastande Mellersta delen 2 - 3 maj. 1 par rastande Fågeludden 23 maj. 1 ♂ rastande Almeö 30 maj.

Höstfynd: 1 ex rastande Almeö 31 okt. 1 ♀-f rastande Ytterberg 14 - 17 nov.

Vinterfynd: 1 ex rastande Ytterberg 3 - 14 dec samt 1 ex ytterligare 12 dec.

Sjöorre *Melanitta nigra*

Vinterfynd: 1 ♀-f rastande Utloppet 13 - 14 feb.

Vårfynd: 2 ex rastande 18 apr. 1 par förbifl Mellersta delen 23 apr. 7 ♂ + 2 ♀ rastande Fågeludden 29 apr. 3 ♂ rastande Utloppet 30 apr. 8 ♂ + 5 ♀ rastande Norra delen 1 maj. 100 ex rastande 2 maj. 9 ex rastande 3 maj. 1 ♂ str N + 2 ♂ rastande Fågeludden 10 maj. 6 ♂ + 4 ♀ rastande Mellersta delen 18 maj. 1 par rastande Ytterberg 21 maj.

Höstfynd: 3 ♀-f rastande Ytterberg 25 sep. 1 ♀-f rastande Hornborgaviken 31 okt.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Vårfynd: 1 ♀-f rastande Fågeludden 18 apr. 2 ♂ rastande Fågeludden 29 apr. 7 ex rastande 3 maj. 1 ♂ rastande Fågeludden 7 maj.

Höstfynd: 1 ♀-f rastande Ytterberg 24 - 26 okt.

Vinterfynd: 1 ♂ rastande Fågeludden 5 dec. 1 ex rastande Almeö 12 dec.

Knipa *Bucephala clangula*

Vårfynd, största antal: 2 487 ex rastande 28 mar.

Höstfynd, största antal: 1 021 ex rastande 14 nov.

Salskrake *Mergellus albellus*

Vårfynd, största antal: 254 ex rastande 28 mar.

Sommarfynd: Under juni - juli sågs runt 7 individer runtom i sjön.

Höstfynd, största antal: 307 ex rastande 14 nov.

Vinterfynd, största antal: 163 ex rastande 12 dec.

Storskrake *Mergus merganser*

Höstfynd, största antal: 325 ex rastande 14 nov.

Småskrake *Mergus serrator*

Vårfynd: Arten sågs regelbundet från 1 april till 31 maj. Flest sågs den 1 maj då 23 ex sågs.

Höstoffynd: 2 ex rastande Ytterberg 13 aug. 1 ex rastande Ytterberg 25 sep. Dessutom en handfull fynd i oktober-november.

Vinterfynd: 1 ex rastande Oranabbe 2 dec.

Vinterfynd är inte vanligt i sjön. Sedan innan finns det tre fynd, två i december och en i januari.

Orre *Lyrurus tetrrix*

Vårfynd: 1 ♀ förbifl Getnäsudden 29 mar.

Höstoffynd: 1 ♀ stationär Hjortronmossen 25 okt.

Första fynden i sjön sedan 2017. Vårfyndet flög förbi på högre höjd från väster mot Billingen.

Rapphöna *Perdix perdix*

Revir: Åtminstone 4-5 par har funnits i området. Stora Bjurum, Hornborga by - Broddetorp, Bolums by - Fågeludden och Norra delen (1-2 par). Höstflockar med troligtvis lyckade häckningar har setts vid Stommen och Fågeludden.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelande: Tranum (1), Kärrtorp (1), Fäholmen (), Hornborga by (1), Sätunamaden (1) och Stora Bjurum (1). Svårbedömt antal och individer byter dessutom ofta plats.

Övriga observationer: Flera fynd av spelande fåglar i augusti i år. 1 ♂ Vässtorp 6 - 15 aug och upp till 5 ♂ mellan 15 - 22 aug i Norra delen av sjön.

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Spelande: Upp till 2 ex hördes vid Rödemosse 29 maj - 18 juli.

Sommarfynd: 1 ♂ Barnasjön 5 jun.

Höstoffynd: 1 ex rastande Tranums mader 18 aug. 1 ♂ rastande Fäholmen 24 aug. 1 ex Järnbron 18 sep.

Tornseglare *Apus apus*

Första vårfynd: 1 ex Almeö 6 maj.

Inga större antal under året.

Gök *Cuculus canorus*

Första vårfynd: 1 ex spelande Ore backar 2 maj.

Sista höstoffynd: 1 ex förbifl Järnbron 30 aug.

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: 5 ex förbifl Hornborgamaden 13 jan. 1 ex förbifl Ore backar 2 feb. 2 ex rastande Ytterberg 17 feb.

Spelande: Spelande individer hördes på följande ställen; Fäholmen (1), Barnasjön (1), Hångers udde (1), Oranabbe (1) och Stenums mader (1).

Höstoffynd, större antal: 29 ex förbifl Tranums mader 22 aug. 76 ex str SV Tranums mader 11 okt.

Ringduva *Columba palumbus*

Höstoffynd, större antal: 6 620 ex str SV Tranums mader 11 okt.

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Vårfynd: 1 ex spelande Broddetorp 21 apr. 1 ex spelande Broddetorp 3 maj. 1 ex spelande Stora Veka 10 maj.

Höstoffynd: 1 ex rastande Hångers udde 28 aug.

Broddetorpsfågeln höll till väst om landsvägen vilket är gränsen för Hornborgasjöns rapportområde.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Vinterfynd, jan-feb: 2-3 ex rastande Tranums mader 22 jan - 8 feb.

Spelande: Tranums mader 1, Fågeludden 2, Almeö 1, Stora Veka 1, Hångers udde 1, Stenumsviken 5. Ett bra år med minst 11 spelande ex under året. Dessutom har flera individer hörts vid Rödemosse. Flera individer sågs sedan vid Järnbron och Utloppet.

Vinterfynd, dec: 1 ex Ytterberg 5 dec. 1 ex Fäholmen 12 dec.

Kornknarr *Crex crex*

Spelande: Tranum 1, Kärrtorp 2, Fågeludden 1, Bolums by 1, Vässtorp 1.

Även ett bra år för kornknarr. Endast en långstannare dock, den vid Bolums by 4 jun - 25 jul.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Spelande: 1 Stenumsviken 18 - 21 apr. 1 Hornborgamaden 20 apr - 1 maj. 1 Kärrtorps mader 2 maj - 25 jun.

1 Stora Veka 20 jun. 1 Vadboden 9 - 27 jul. 1 Hornborgamaden 18 jul.

Fem individer i sjön under året. Även detta är ett bra resultat. Sumphönsen har haft ett bra år i år.

Sumphönan vid Hornborgamaden 18 juli är troligtvis samma som under våren.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Vårfynd: Åtminstone 7 fynd under våren. Inga konstaterade fynd, men en individ höll till under lång tid vid Hornborgaviken.

Sommarfynd: Även om inga häckningar konstaterats har flera 1K-fåglar setts vid Almeö, Utloppet och Fågeludden.

Sothöna *Fulica atra*

Vårfynd, största antal: 501 ex rastande 28 mar.

Höstfynd, största antal: 6 843 ex rastande 20 sep.

Vinterfynd, största antal: 5 000 ex rastande Ytterberg 5 dec.

Trana *Grus grus*

Vinterfynd: 1 ex Båltorpsmader 5 jan. 1 ex rastande Södra delen 18 - 24 feb.

Första vårfynd: Kan vara den 18 feb. Alternativt 4 ex rastande Trandansen 27 feb.

Sista höstfynd: 4 ex förbifl Hästahuvudet 20 nov.

Som flest sågs 19 200 ex den 2 april. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Rastande tranor vid Hornborgasjön 2020"

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Vårfynd: Bl.a. 1 ex Dagsnäs 14 mar. 1 ex rastande Hornborgaviken 4 - 9 apr. 2 ex rastande Utloppet 6 apr. 3 ex Fågeludden 10 apr. 2 ex Fågeludden 17 apr. 1 ex spelande Utloppet 7 maj. 2 ex Fågeludden 21 maj. 1 ex Korpaboviken 31 maj.

Sommarfynd: 1 ex Ytterberg 1 jun. 1 ex lämplig biotop Dagsnäs 11 - 15 jun. 2 ex Utloppet 16 jun. 1 ad Fågeludden 13 jul.

Höstfynd: 2 ex Hångers udde 14 aug. 1 1K rastande Fågeludden 27 aug - 3 sep. Upp till 7 ex rastande Fågeludden 23 sep - 11 okt. 4 ex rastande 24 okt. 2 ex rastande Almeö 14 nov. 2 ex rastande Ytterberg 14 nov. 3 ex rastande Almeö 29 nov. 1 ex rastande Ytterberg 29 nov.

Vinterfynd: 1 ex rastande Järnbron 5 - 12 dec.

Inga påvisade häckningar under året, men fynd tyder på att försök kan ha gjorts.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Första vårfynd: 2 ex Fågeludden 13 mar.

Vårfynd, största antal: 187 ex rastande 11 apr.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Vårfynd, största antal: 409 ex rastande 25 apr.

Höstfynd, största antal: 129 ex rastande 15 aug.

Arten sågs dessutom på vintern, både i januari, februari och december.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Fågeludden 22 mar.

Vårfynd, större antal: 30 ex rastande 18 apr. 25 ex rastande Fågeludden 2 maj.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Första vårfynd: 3 ad rastande Utloppet 21 mar.

Vårfynd, största antal: 117 ex rastande 11 apr.

Sena höstfynd/vinterfynd: 5 ex rastande Ytterberg 14 nov. 2 ex rastande Ytterberg 1 - 11 dec.

Ytterligare information går att läsa i "Häckande svarthalsade doppingar i Hornborgasjön 2020".

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Utloppet 18 mar.

Häckningar: 1 ex bo, ägg/ungar Korpaboviken 20 maj. 1 par ruvande Vadboden 22 maj.

Sista höstfynd: 2 ex rastande 15 aug.

TVå häckningar i år, men ingen lyckad konstaterad.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ♂ rastande Vadboden 19 jan. 1 ♂ rastande Vadboden 30 jan. 1 ex rastande Dagsnäs 10 feb. Från den 13 februari sågs arten regelbundet.

Sommarfynd, största antal: 1 500 ex rastande Södra delen 16 jul.

Höstfynd, största antal: 1 500 ex rastande Södra Sätunaviken 24 aug.

Vinterfynd, dec: 2 ex rastande Vadboden 10 dec. 1 ex rastande Sätunamaden 12 - 13 dec. 6 ex str Södra delen 20 dec. 18 ex rastande Hångers udde 24 dec.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första vårfynd: 1 ad förbifl Vadboden 9 mar.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Utloppet 6 nov.

Inga större antal sågs under året.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Höstfynd: Första fyndet 19 juli och arten sågs regelbundet i sjön från 10 augusti till 25 september.

Dessutom finns tre oktoberfynd och ett novemberfynd. 1 1K rastande Almeö 11 okt. 5 1K+ rastande

Fågeludden 11 okt. 2 ex rastande Mellersta delen 24 okt. 1 ex 14 nov. Inga större antal under året.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårfynd: 1 ex rastande Stora Veka 29 mar.

Större flockar: 25 ex rastande Ytterberg 5 aug.

Sista höstfynd: 1 1K Hångers udde 2 okt.

Tundrastrandpipare *Charadrius hiaticula tundrae*

1 2K+ ♂ rastande Ytterberg 16 aug.

Första bekräftade fyndet i sjön. Underarten lär dock vara väldigt underrapporterad.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Första vårfynd: 1 par obs i häcktid, lämplig biotop Utloppet 8 apr.

Sista höstfynd: 3 ex rastande Almeö 15 sep.

Lyckade häckningar på Almeö (1 pulli) och Utloppet (2 pulli).

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd: 41 individer sågs mellan 1 - 27 maj.

Sommarfynd: 20 individer sågs mellan 3 - 21 juli.

Höstfynd: 3 individer sågs mellan 2 - 14 augusti.

Storspov *Numenius arquata*

Första vårfynd: 1 ex spelande Ytterberg 22 mar.

Vårfynd, största antal: 71 ex rastande 18 apr.

Revirhävande: 8 spelande individer/par från följande lokaler; Kärrtorp (1), Fäholmen (1), Fågeludden (1), Vässtorp (1), Hornborgamaden-Sätunamaden (2), Stora Bjurum (1) och Hångers udde (1).

Sommarfynd, största antal: 55 ex str S Dagsnäs 1 jul.

Sista höstfynd: 1 ex förbifl Järnbron 15 sep.

Myrspov *Limosa lapponica*

Sommarfynd: Arten sågs mellan 1 juli och 31 juli med sammanlagt 145 individer.

Rödspov *Limosa limosa*

Vårfynd: 1 ex spelande Hornborgamaden 1 maj. 2 ex rastande Vadboden 5 maj.

Sommarfynd: 1 ex Stora Veka 1 - 2 juni.

Höstfynd: 1 ex rastande 18 - 27 sep.

Höstfyndet rör sig troligtvis om en isländsk rödspov. Dock sedd på för långt avstånd för att vara säker.

Isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*

1 1K rastande Hångers udde 14 - 27 aug.

Tolfta säkra fyndet i sjön.

Roskarl *Arenaria interpres*

Sommarfynd: 1 ad rastande Mellersta delen 27 jul.

Höstfynd: 1 1K rastande Mellersta delen 11 aug. 4 1K rastande Mellersta delen 19 aug.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Sommar-höstfynd: Arten sågs mellan 6 juli och 30 augusti. Inga större antal, men uppskattningsvis sågs totalt 64 individer i sjön.

Brushane *Calidris pugnax*

Första vårfynd: 1 ex rastande Utloppet 6 april.

Vårfynd, största antal: 110 ex str N Ytterberg 1 maj.

Höstfynd, största antal: Inga större antal under hösten.

Sista höstfynd: 1 1K ♂ rastande Trandansen 31 okt.

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Vårfynd: 2 ex rastande Almeö 20 maj.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Sommar-höstfynd: Arten sågs mellan 6 juli och 12 september. Uppskattningsvis sågs minst 54 individer i sjön.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårfynd: Arten sågs mellan 10 maj och 1 juni. Minst 56 individer sågs under våren vilket är ett bra antal.

Störst flockar sågs vid Almeö, 15 ex rastande 15 maj och 23 ex rastande 20 maj. Mellan dessa observationer var det betydligt färre individer.

Höstfynd: 8 individer sågs under hösten mellan 1 augusti och 12 september.

Sandlöpare *Calidris alba*

Höstfynd: 1 1K rastande Hångers udde 25 aug.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Vårfynd: 4 ad förbifl Fågeludden 10 maj. 1 ex str N Fågeludden 17 maj. 2 ex rastande Hångers udde 18 maj. 1 ex rastande Almeö 20 maj. 2 ex rastande Utloppet 21 maj.

Höstfynd, större antal: Inga större antal under året.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Hångers udde 1 nov.

Sydlig kärrensäppa *Calidris alpina schinzii*

1 ex rastande Almeö 27 maj.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Sommarfynd: 2 ex rastande Utloppet 10 jul. 1 2K+ rastande Utloppet 31 jul.

Höstfynd: 1 ex rastande Vadboden 12 aug. 1 ex rastande Vässtorpsviken 21 aug. 1 ex Trandansen 30 aug. 2 ex rastande Vadboden 12 - 13 sep. 7 ex rastande Almeö 15 sep. 2 ex rastande Hångers udde 15 sep. 1 ex Hångers udde 2 okt.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Vinterfynd: 1 ex Hångers by 23 dec.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Vårfynd: 2 ex rastande 11 apr. 1 ex rastande Almeö 18 apr. 1 ♂ spelande Almeö 20 apr. 1 ex Vässtorp 23 apr. 1 ex spelande Hornborgamaden 1 maj. 1 ex rastande Hångers udde 6 maj.

Höstynd: 2 ex rastande Ytterberg 19 sep. 1 ex rastande Fågeludden 20 sep. 1 ex rastande Fågeludden 3 okt. 1 ex rastande Sätunamaden 16 okt. 1 ex rastande Fågeludden 29 nov.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Vårfynd: Mellan 1 och 9 maj hördes upp till 4 ex på Hornborgamaden. 3 ex hördes 1 maj och 4 ex 9 maj. Dessutom 1 ex spelande Fågeludden 19 maj.

Höstynd: 2 ex rastande Tranums mader 22 aug. 1 ex rastande Hornborgamaden 30 aug.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Första vårfynd: 1 ex Vadboden 8 mar.

Vårfynd, största antal: 146 ex rastande 18 apr.

Höstynd, största antal: 119 ex rastande 20 sep.

Vinterfynd: Bl.a. 7 ex rastande 5 dec. 1 ex rastande Almeö 12 dec. 3 ex rastande Hornborgamaden 13 dec.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Första vårfynd: 1 ex rastande 18 apr.

Vårfynd, största antal: 21 ex rastande 3 maj.

Höstynd, största antal: 18 ex rastande 15 aug.

Sista höstynd: 1 1K rastande Järnbron 15 sep.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Bolum Grottesgården 25 mar.

Vårfynd, största antal: 16 ex rastande 18 apr.

Sista höstynd: 1 ex förbifl Järnbron 30 aug.

Rödbena *Tringa totanus*

Första vårfynd: 2 ex rastande 4 apr.

Vårfynd, största antal: 67 ex rastande 3 maj.

Höstynd, största antal: 25 ex rastande 15 aug.

Sista höstynd: 1 ex rastande Järnbron 12 okt.

Grönbena *Tringa glareola*

Första vårfynd: 1 ex Fågeludden 17 apr.

Vårfynd, största antal: 150 ex rastande Trandansen 12 maj.

Sista höstynd: 1 ex 23 sep.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Första vårfynd: 1 ex Getnäsviken 29 apr.

Sommarfynd, största antal: 20 ex rastande Södra delen 20 jun.

Höstynd, största antal: 15 ex rastande 15 aug.

Sista höstynd: 2 ex rastande Järnbron 11 okt.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första vårfynd: 1 ex Sätunamaden 19 apr.

Vårfynd, största antal: 18 ex rastande 25 apr.

Sommarfynd, största antal: 60 ex str S Dagsnäs 1 jul

Sista höstynd: 1 ex Fågeludden 11 okt.

Skrattmåsar *Chroicocephalus ridibundus*

Första vårfynd: 7 ex Stora Bjurum 23 feb.

Vinterfynd, dec: 1 ex förbifl Trandansen 9 dec. 4 ex rastande 12 dec.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande skratmåsar i Hornborgasjön 2020".

Dvärgmåsar *Hydrocoloeus minutus*

Vårfynd: Arten sågs i sjön från 29 april till 31 maj. Dock sågs inga större ansamlingar under året.

Sommarfynd: Arten sågs under hela juni och några fynd i juli.

Höstfynd: 1 ex förbifl Järnbron 1 aug. 2 ex rastande 15 aug. 1 1K + 1 2K rastande Mellersta delen 7 sep. 1 1K Mellersta delen 17 - 20 sep.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande dvärgmåsar vid Hornborgasjön 2020".

Svarthuvad måsar *Ichthyaetus melanocephalus*

1 3K förbifl Almeö 19 maj. 1 ad förbifl Norra delen 21 maj.

Arten hävdade revir i Spännsjön, alldeles norr om rapportområdet.

Fiskmåsar *Larus canus*

Vinterfynd, jan, största antal: 160 ex rastande Vadboden 18 jan.

Vinterfynd, dec, största antal: 250 ex Södra Sätunaviken 20 dec.

Havstrut *Larus marinus*

Sommarfynd: 1 ad rastande Hångers udde 1 - 3 jun.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vinterfynd, största antal: 1 600 ex rastande Norra delen 28 feb.

Vårfynd, största antal: 600 ex rastande Norra delen 26 mar.

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

1 2K ♀ Kärrtorps mader 22 mar.

Första fyndet i sjön. Art nr 293 vid sjön.

Silltrut *Larus fuscus*

Vårfynd: Flera fynd under våren. Arten sågs mellan 29 mars och 19 maj.

Sommarfynd: Sågs mellan 30 maj och 31 juli. Bland annat en långstannare 3K+ i Södra delen mellan 30 maj och 19 juni.

Sandtärna *Gelochelidon nilotica*

1 ex rastande Södra delen 1 jun.

Första fyndet i sjön och andra i Västergötland! Fågeln upptäcktes vid Hångers udde och kunde sedan ses även från Almeö och Vadboden där den födosökte över videt. Sågs eventuellt dagen efter, men de observationerna är inte godkända än. Art nr 295 i sjön.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Vårfynd: Fynd finns mellan 26 april och 10 maj samt mellan 21 - 23 maj. Upp till två ex sågs samtidigt under första perioden och endast ett ex den senare.

Sommar-höstfynd: Mellan 2 - 3 juni sågs upp till tre ex i sjön. 1 individ sågs 20 - 25 juni. Från 8 juli till 25 september sågs arten nästan dagligen. Flest sågs den 15 augusti då 38 individer räknades in i sjön.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfynd: 2 ad str N Fågeludden 11 apr.

Vårfynd, största antal: 150 ex Fågeludden 31 maj.

Höstfynd, största antal: 164 ex rastande 15 aug.

Sista höstfynd: 2 3K+ förbifl Hornborgaviken 15 sep.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Vårfynd: Arten sågs mellan 25 april och 21 maj. Totalt sågs minst 45 ex under perioden, men inga större antal samtidigt.

Sommarfynd: 1 ex Almeö 3 jun. 1 4K+ str S Almeö 15 jul. 1 ex Trandansen 26 jul.

Höstfynd: 1 ex Hornborgaviken 2 aug. 2 ad rastande Fågeludden 11 aug. 1 3K+ Hornborgaviken 16 aug. 3 ad förbifl Almeö 22 aug.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Första vårfynd: 1 ad Utloppet 28 apr.

Sista höstfynd: 1 ad Fågeludden 8 aug.

Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svarttärnor vid Hornborgasjön 2020”.

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Vårfynd: 2 ad str N 1 maj.

Sommarfynd: 2 ex förbifl Dagsnäs 6 jun. 2 ex str N Södra delen 23 jun.

Smålom *Gavia stellata*

Vårfynd: 1 2K Mellersta delen 6 maj.

Ob. lom

Vårfynd: 1 ex str NV Almeö 4 apr. Troligtvis storlom.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vårfynd, största antal: 103 ex rastande 25 apr.

Häckningar: Ca 10 bon vid Utloppet och 51 bon vid Hornborgaåns utlopp (Almeö).

Höstfynd, största antal: 306 ex rastande 20 sep.

Rördrom *Botaurus stellaris*

Spelande: Minst två ex har spelat i sjön under året. Ett ex i Norra delen som hördes från 22 mars till 6 maj.

Ett ex satt i Stenumsviken och hördes mellan 26 april och 6 maj.

Övriga observationer: 1 ex förbiflygande Järnbron 2 maj. 1 ex rastande Fäholmen 5 okt.

Gråhäger *Area cinerea*

Höstfynd, största antal: 75 ex rastande 15 aug.

Ägretthäger *Ardea alba*

Tidiga vårfynd: 1 ex rastande Hornborgamaden 15 feb. 1 ex rastande Hornborgamaden 22 mar.

Höstfynd, största antal: 51 ex rastande 20 sep.

Arten är nu så vanlig i sjön att den inte längre kan redovisas särskilt. Arten sågs regelbundet från 2 april till 30 dec.

Silkeshäger *Egretta garzetta*

1 ex rastande Södra delen 11 - 12 jun.

Tredje fyndet i sjön.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Korpabo 29 mar.

Häckningar: Två häckningar i sjön under året.

Sista höstfynd: 1 ex Norra Sätunaviken 7 nov.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första vårfynd: 1 ex Hångers udde 10 maj.

Sista höstfynd: 1 ex förbifl Fågeludden 15 sep.

Inga starkare häckningsindicer under året.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Vinterfynd: 1 2K rastande Södra delen 7 - 26 jan.

Vårfynd: 1 2K Utloppet 5 apr. 1 2K+ förbifl Hångers udde 8 maj.

Höstfynd: 1 1K str S Almeö 31 okt.

Vinterfynd: 1 ex förbifl Fäholmen 26 dec.

Sparvhök *Accipiter nisus*

Häckning vid Stora Veka. Ytterligare fynd tyder på häckning i södra delen.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Höstfynd, större antal: 6 ex Tranums mader 11 okt.

Fynd under häckningstid tyder på häckningar i södra och västra delarna av sjön.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 1 2K+ förbifl Dagsnäs 29 mar. 1 ex+ förbifl Fäholmen 29 mar.

Sista höstfynd: 1 1K förbifl Fågeludden 24 okt.

Inga konstaterade häckningar under året, men en individ sågs landa i vassen vid Hornborgaviken med bomaterial.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ♀-f Södra delen 1 jan - 23 feb. 1 ♀-f Södra delen 9 jan - 24 feb. 1 3K+ ♂ Hornborgamaden 1 - 23 feb.

Vinterfynd, dec: 1 ♀ Södra delen 3 - 30 dec. 1 ♀-f Sätunamaden 5 - 26 dec. 1 ♀-f Kärrtorps mader 5 dec.

Stäpphök *Circus macrourus*

1 2K ♂ Hornborgamaden 10 - 22 sep. 1 1K förbifl Grottesgården 24 sep. 2 1K rastande Södra delen 27 sep - 13 okt.

Åtminstone 4 ex under perioden. Fynd nr 10 - 12 i sjön.

Ängshök *Circus pygattus*

1 ad ♂ Sätuna by 20 maj.

Senast arten sågs i sjön var 2018.

Röd glada *Milvus milvus*

Vinterfynd, jan-feb: 2 ex sågs i södra delen från 31 jan och 2 ex runt Sätuna by 28 feb.

Höstfynd, större antal: 17 ex rastande Södra delen 23 sep.

Vinterfynd, dec: 1 ex förbifl Järnbron 6 dec.

Inga bekräftade häckningar i sjön under året. Arten häckar dock troligtvis.

Brun glada *Milvus migrans*

Första vårfynd: 1 ex Dagsnäs 6 apr.

Sista höstfynd: 1 ex Vadboden 24 sep.

En lyckad häckning i området med 3 flygga ungar.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Arten sågs regelbundet under hela året. Under vintern fanns det som mest minst 10 olika individer. Under perioden april till augusti sågs minst 3 adulta, 11 subadulta och 2 juvenila individer i sjöområdet under perioden, men då många observationer saknar ålder är det svårt att göra en säker antalsbedömning. Under hösten räknades som mest in 22 stycken i området samtidigt.

Ytterligare information går att läsa i avsnittet ”Vissa häckande rovfåglar vid Hornborgasjön 2020”

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Kärrtorp -/1, Fäholmen 1/1,

Fågeludden 1/1, Ytterberg 2/1, Hornborgamaden-Sätunamaden 3/1, Hångers udde -/1, Vadboden 1/1, Dagsnäs 1/1, Ore backar 1/1 och Utloppet 1/1.

Sista vårfynd: 1 ex förbifl Hångers udde 26 apr.

Första höstfynd: 1 ex förbifl Bolum Grottesgården 4 sep.

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Tranum 1/-, Kärrtorp 1/1,

Fäholmen -/1 Bolums by 2/1, Ytterberg -/1, Sätunamaden 1/2, Hångers udde 1/1, Vadboden 4/3, Ore backar -/1, Trestena 1/-, Utloppet 1/ och Rödemosse -/1.

Berguv *Bubo bubo*

1 ex stationär 28 okt.

En häckning i området.

Kattuggla *Strix aluco*

Kullar har hörts på följande ställen: Bjällums by (2) Vässtorp (3), Hornborga by (3) och Stora Veka (3).

Hornuggla *Asio otus*

Vinterfynd, jan: 1 ex förbifl Kärrtorp 12 jan.

Spelande: Arten hördes på följande lokaler, Kärrtorp, Hornborgamaden - Hornborga by, Utloppet.

Häckningar: Lyckade häckningar vid Kärrtorp (2-3) och Spalmbron (2).

Vinterfynd, dec: 1 ex spelande Kärrtorp 23 dec.

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinterfynd: 1 ex rastande Hångers udde 23 - 24 jan.

Vårfynd: 1 ex förbifl Vässtorpsviken 6 apr. 1 ex Tranum 21 maj.

Höstynd: 1 ex rastande Hornborgamaden 31 okt. 2 ex Hångers udde 7 nov. 1 ex Stommen 7 nov. 2 ex Hångers udde 15 nov.

Det är inte omöjligt att höstobservationerna utgör 2-3 individer.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Vinterfynd, jan: 1 ex rastande Tranums mader 22 - 26 jan.

Vårfynd: 1 ex Hornborga bro 6 apr. 1 ex förbifl Stenums mader 29 maj.

Sommarfynd: 1 ex Spalmabron 16 jun. 1 ex förbifl Stenums mader 19 jun.

Höstynd: Från den 18 juli sågs arten regelbundet vid Järnbron och totalt märktes 4 individer på platsen.

Den fanns i området mellan 18 juli och ända till 12 dec. Andra platser hade även fynd, Fäholmen (1), Fågeludden (2) och Spalmbron (1).

Göktyta *Jynx torquilla*

Spelande/revirhävande: Barnasjön (1), Hångers udde (3), Dagsnäs (1), Oranabbe (1), Utloppet (1), Stenums mader (1) och Västtomten (1).

Mindre hackspett *Dryobates minor*

Spelande/revirhävande: Tranums mader (1), Fäholmen (1), Kärragården (1), Vässtorp (1), Stora Veka (1), Hångers by (1), Hångers udde (1), Ore backar (1) och Stenums mader (1).

Spillkråka *Dryocopus martius*

Spelande/revirhävande: Hångers by (1) och Trestena (1).

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Ytterligare information om arten går att läsa under rubriken "Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön 2020".

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Höstynd: 1 1K rastande Södra delen 23 - 24 aug.

Stenfalk *Falco columbarius*

Arten sågs mellan 7 mars och 17 maj samt mellan 13 september och 24 oktober.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Första vårfynd: 1 ex Ore backar 2 maj.

Höstynd, större antal: 8 ex Hångers udde 28 aug.

Sista höstynd: 1 ex Hästahuvet 12 okt.

Två häckningar i området.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Omöjligt att avgöra hur många som setts under året, då många fynd saknar ålder. Fynd finns dock från alla årets månader.

Törnskata *Lanius collurio*

Första vårfynd: 1 ♂ obs i häcktid, lämplig biotop 16 maj.

Sista höstfynd: 1 1K Sätunamaden 23 sep.

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex Vässtorp 18 apr.

Första höstfynd: 1 ex Trandansen 17 okt.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

1 2K ♂ sjungande Spalmbro 30 maj.

Det 20:e fyndet i sjön. Senast arten sågs var 2018.

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Fynd under häckningstid: 1 ex sjungande Dagsnäs 20 jul.

Råka *Corvus frugilegus*

Vinterfynd, jan: Arten sågs i sjöområdet mellan 4 - 25 januari. Som flest 25 ex på Sätunamaden den 13 jan. Samma flock sågs sedan 19 februari.

Vinterfynd, dec: Arten sågs i sjöområdet mellan 5 - 25 december. Inga större antal sågs under denna tid.

Korp *Corvus corax*

Vårfynd, största antal: 236 ex Högetomt 30 maj.

Höstfynd, största antal: 164 ex förbifl Tranums mader 6 sep.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Vinterfynd: Mellan 2 och 10 ex sågs vid Tranums mader mellan 25 januari och 3 februari.

Vårfynd: 2 ex Utloppet 8 apr. 1 ex Tranums mader 30 maj.

Sommarfynd: Troligtvis har det skett häckningar i sjön. Den 15 juni sågs en familj med två ungar utanför Fäholmen och en till två familjer utanför Tranums mader. En 1K sågs vid Utloppet mellan 29 juni och 10 juli.

Höstfynd: 3 ex rastande Fäholmen 5 okt. 5 ex rastande Almeö 31 okt. 2 ex Dagsnäs 10 nov.

Trädlärka *Lullula arborea*

Sjungande: 1 ♂ Trestena 22 mar - 29 apr. 1 ex Hångers by 25 apr.

Övriga vårfynd: 1 ex rastande Korpabo 29 mar.

Höstfynd: 3 ex str SV Tranums mader 11 okt. 1 ex str Kärrtorps mader 30 okt.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Vinterfynd: 1 ex lockläte Dagsnäs 31 jan. 1 ex lockläte Vadboden 2 feb. 2 ex lockläte Tranums mader 3 feb.

Första vårfynd: 3 ex förbifl Vadboden 13 feb.

Höstfynd, större antal: 403 ex str SV Tranums mader 11 okt. 500 ex rastande Tranums mader 11 okt.

Totalt nästan 1 000 sånglärkor vid Tranums mader den 11 oktober!

Backsvala *Riparia riparia*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Fågeludden 18 apr.

Sista höstfynd: 1 ex Hångers udde 12 sep.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Första vårfynd: 2 ex förbifl Utloppet 11 apr.

Höstfynd, större antal: 1 120 ex str SV Tranums mader 30 aug.

Sista höstfynd: 25 ex förbifl 23 sep.

Hussvala *Delichon urbicum*

Första vårfynd: 1 ex Stora Bjurum 20 apr.

Sista höstfynd: 1 ex förbifl Vadboden 14 sep.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första vårfynd: 2 ex sjungande Utloppet 12 apr.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården 19 sep.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Utloppet 23 mar.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Ytterberg 6 nov.

Novemberfågeln var eventuellt av underarten tristis.

Sibirisk gransångare *Phylloscopus collybita tristis*

1 ex ringm Bolum Grottesgården 29 sep.

Andra fyndet i sjön och den första att ringmärkas. Underarten sågs första gången 19 oktober 2018 vid Utloppet.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Dagsnäs 22 apr.

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus*

1 ex rastande Utloppet 5 - 9 apr.

Ny art för Hornborgasjön, art nr 294 vid sjön.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Fågeludden 8 maj.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Förekomsten av trastsångare vid Hornborgasjön 2020".

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Fågeludden 24 apr.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Järnbron 19 sep.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Fågeludden 30 apr.

Sista höstfynd: 1 1K ringm Järnbron 11 okt.

63 individer har rapporterats spela runt sjön. Detta är baserat på rapporter från Artportalen.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Vässtorp 20 maj.

Sjungande: 42 ex spelade på följande lokaler; Trandum (3), Kärrtorp (1), Fäholmen (2), Bolums by (10), Kärrgården (2), Ytterberg (1), Bosgården (3), Hornborgamaden (5), Almeö (1), Hälsingsgården (3), Vadboden (3), Dagsnäs (1), Ore backar (1) och Stenums mader (6).

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården 18 sep.

42 sjungande är många. Anledningen är svår att veta, men många skådare var ute.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Trandansen 14 maj.

Sista höstfynd: 2 ex ringm Bolum Grottesgården 30 aug.

Gräshoppssångare *Locustella naevia*

Första vårfynd: Flera individer hördes den 6 maj runtom sjön.

Sjungande: 24 ex spelade på följande lokaler; Kärrtorp (1), Bolums by (8), Ytterberg (2), Almeö (1), Hälsingsgården (2), Båltorpsmader (1), Hångers udde (2), och Stenums mader (7).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Dagsnäs och 1 ex sjungande Fäholmen 22 apr.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Dagsnäs och 1 ex sjungande Vässtorpsviken 5 maj.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården 13 sep.

Ärtsångare *Curruca curruca*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Vässtorp 25 apr.

Sista höstfynd: 1 ex lockläte Ytterberg 22 sep.

Törnsångare *Curruca communis*

Första vårfynd: Flera individer hördes den 3 maj runt om sjön.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Järnbron 15 sep.

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd, jan-feb: Arten sågs under hela perioden.

Vårfynd, större antal: 3 000 ex rastande Dagsnäs 26 mar. 3 000 ex rastande Dagsnäs 1 apr. 5 000 ex rastande Dagsnäs 9 apr.

Sommarfynd, större antal: 6 280 ex förbifl Södra delen 11 jun. 6 000 ex förbifl Järnbron 25 jul.

Höstfynd, större antal: Flera 5 000-flockar under perioden. Södra delen 5 aug, Dagsnäs 19 aug, Södra delen 20 aug.

Vinterfynd, dec: Arten sågs under hela perioden.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vårfynd: Mellan 12 och 20 april sågs upp till 6 individer vid Hångers udde. 2 ad ♀ rastande Bolums lider 14 apr. 1 ad rastande Högetomt 14 apr. 1 ♀ rastande Sätunamaden 24 apr. 1 ♂ Hångers udde 29 apr. 1 ex rastande Vässtorpsviken 29 apr. 1 ♀-f rastande Hångers udde 1 maj.

Minst 13 individer sågs under året, men troligtvis var det fler än 6 individer vid Hångers udde under första perioden.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Vinterfynd, jan: 1 ex Bjällums by 10 jan. 1 ex Tranums mader 25 jan.

Vårfynd, större antal: 500 ex rastande Hångers udde 13 apr.

Vinterfynd, dec: 1 ex förbifl Bredegården 19 dec.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ex Rönäs 5 jan. 1 ex Utloppet 6 feb.

Vinterfynd, dec: 2 ex Stora Veka 19 dec. 1 ex Bredegården 19 dec. 1 ex Stora Veka 24 - 30 dec.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första vårfynd: 1 ex rastande Hångers udde 6 maj.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårfynd: 1 ♀ rastande Rönäs 29 maj.

Höstfynd: 2 ex ringm Järnbron 15 sep. 1 ex lockläte Hångers udde 15 sep. 1 ♀-f rastande Getnäsudden 3 okt.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Bolum Grottesgården 2 maj.

Sjungande: 42 ex spelade på följande lokaler; Tranum (2), Kärrtorp (2), Bolums by (18), Getnäsudden (1), Hornborgamaden (1), Bosgården (2), Båltorpsmaden (1), Sätuna by (2), Hångers by (1), Hångers udde (1), Dagsnäs (1), Stenumsmaden - Stenumsviken (7) och Västtomten (3).

42 sjungande är många. Anledningen är svår att veta, men många skådare var ute.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Första vårfynd: 1 ♂ rastande Hångers udde 22 apr. 1 ♂ Hångers by 22 apr.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochrorus*

Vårfynd: 1 ♀-f Dagsnäs 7 mar.

Häckningar: 1 häckning av (svart rödstjärt x rödstjärt) x svart rödstjärt vid Dagsnäs. 4 ungfåglar sågs.

Sommarfynd, övriga: 1 ♂ Högetomt 9 jun.

Höstfynd: 1 ♀-f Stora Bjurum 29 sep - 11 okt.

Rödstart *Phoenicurus phoenicurus*
Första vårfynd: 1 ex Sätuna by 26 apr.

Svart röststart X Röststart
Häckningar: 1 ♂ föda åt ungar 7 jun - 15 jul.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*
Första vårfynd: 1 ex Västtomten 18 apr.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*
Första vårfynd: 1 ♂ Hångers udde 5 apr.
Sista höstfynd: 1 1K Sätuna by 1 nov.

Strömstart *Cinclus cinclus*
Vinter-vårfynd: 2 ex Hornborga bro 5 jan - 24 feb.
Höst-vinterfynd: 1 ex Hornborga by 29 nov. 1 ex Vässtorp 31 dec.

Järnsparv *Prunella modularis*
Första vårfynd: 1 ex Kärrgårdens 15 mar.
Sista höstfynd: 1 ex rastande Fåholmen 6 nov.

Gulärta *Motacilla flava*
Första vårfynd: 2 ex Fågeludden och 2 ex Almeö 22 apr.
Höstfynd, större antal: 780 ex str SV Tranums mader 22 aug.
Sista höstfynd: 1 ex str S Sätunamaden 20 sep.

Forsärta *Motacilla cinerea*
Första vårfynd: 1 ♀ Hornborga bro 19 mar.

Sädesärta *Motacilla alba*
Första vårfynd: 1 ex lockläte Stommen 15 mar.
Sista höstfynd: 1 ex Dagsnäs 2 - 3 nov.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*
Första vårfynd: 1 ex lockläte Vadboden och 1 ex lockläte Almeö 6 mar.
Höstfynd, större antal: 471 ex str SV Tranums mader 11 okt.
Vinterfynd: 1 ex rastande Ytterberg 1 - 9 dec. 1 ex Hornborgamaden 5 dec. 1 ex rastande Kärrtorps mader 5 dec. 1 ex Båltorpsmaden 26 dec.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*
Första vårfynd: 1 ex sjungande Fågeludden 17 apr.
Sista höstfynd: 1 ex rastande Sätunamden 20 sep.

Rödstrupig pipplärka *Anthus cervinus*
Vårfynd: 1 ex Fåholmen 6 maj. 1 ex förbifl Fågeludden 10 maj.
Höstfynd: 1 1K rastande Hångers udde 28 aug. 2 ex str Tranums mader 30 aug. 1 ex rastande Kärrtorps mader 10 sep. 1 ex lockläte Sätunamaden 15 sep. 1 ex rastande Almeö 19 - 20 sep. 1 ex förbifl Ytterberg 19 sep. 1 ex rastande Sätunamaden 20 sep. 1 ex lockläte Ytterberg 25 sep. 1 ex lockläte Vässtorp 28 sep. 1 ex rastande Bosgården 2 okt.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*
Vårfynd: 1 ex förbifl Fågeludden 22 mar. 1 ex rastande Fågeludden 28 mar. 1 ex rastande Utloppet 28 mar. 1 ex lockläte Vekamaden 31 mar. 1 ex rastande Almeö 4 apr. 1 ex rastande Uloppet 6 apr. 1 ex rastande Fågeludden 9 apr. 2 ex rastande Almeö 9 apr. 1 ex förbifl Fåholmen 26 apr.
Höstfynd: 2 ex rastande Almeö 19 - 20 sep. 1 ex rastande Ytterberg 19 sep. 1 ex rastande Fågeludden 20 sep. 1 ex str S Fåholmen 20 sep. 1 ex str SO Tranums mader 11 okt.

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*
Höstfynd, större antal: 40 ex str S Kärrgården 20 sep.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*
Första vårfynd: 1 ♂ sjungande Dagsnäs 20 maj.
Sjungande: 12 ex spelade på följande lokaler; Tranums mader (1), Fäholmen (2), Barnasjön (1), Bolums Grottesgården (2), Getnäsudden (1), Getnäsvisken (1), Fågeludden (1), Hångers udde (1), Dagsnäs (1) och Ore backar (1).
Sista höstfynd: 2 1K ringm Järnbron 30 aug.

Vinterhämpling *Linaria flavirostris*
Vinterfynd, jan-feb: Sågs under hela perioden. Större flockar vid Vadboden där mellan 60 och 120 sågs samt vid Almeö där ca 50 individer fanns.
Vinterfynd, dec: Sågs under hela perioden. Större flockar vid Vadboden där ca 50 sågs samt vid Almeö, även där ca 50 individer.

Större korsnäbb *Loxia pyropsittacus*
Större flockar: 10 ex rastande Hopängen 3 feb. 10 ex Ore backar 7 mar.
Observationer i häcktid: 1 ♂ sjungande Vadboden 9 mar. 1 ♂ sjungande Utloppet 9 apr.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucopterus*
1 ex str SO Tranums mader 11 okt.

Steglits *Carduelis carduelis*
Vinterfynd, större antal: 170 ex Sätunamaden 5 jan.
Höstfynd, större antal: 200 ex Trandansen 7 okt.

Sävspurv *Emberiza shoeniclus*
Vinterfynd, jan-feb: Järnbron 2, Utloppet 5 och Tranums mader 5.
Vinterfynd, dec: Många fynd under perioden.

Lappspurv *Calcarius lapponicus*
Vårfynd: 1 ex rastande Ytterberg 1 - 2 maj.
Höstfynd: 1 ex rastande Ytterberg 19 - 22 sep. 1 ex lockläte Almeö 20 sep. 1 ex förbifl Tranums mader 11 okt. 1 ex str S Fäholmen 6 nov. 1 ex lockläte Rönäs 14 nov.

Snöspurv *Plectrophenax nivalis*
Vinterfynd, feb: 2 ex Ytterberg 24 feb.
Vårfynd: 4 ex rastande Hångers udde 2 mar. 2 ex rastande Vadboden 4 mar. 4 ex rastande Ytterberg 8 mar. 1 ex rastande Almeö 15 mar. 2 ex förbifl Rönäs 17 mar.
Höstfynd: 2 ex rastande Almeö 21 okt. 10 ex förbifl Fågeludden 24 okt. 16 ex rastande Ytterberg 24 - 26 okt. 38 ex rastande Almeö 31 okt - 11 nov. 1 ex lockläte Ytterberg 14 nov.
Vinterfynd, dec: 1 ex lockläte Fågeludden 12 dec. 1 ex rastande Ore backar 19 dec.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Svanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983. Hornborga-dokument nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborga-dokument nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborga-dokument nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborga-dokument nr 17. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. Grus 15(4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991. Grus 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. Svarthaken 14: 17-22.
- Nr 14 Pettersson, B., Fält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av Sveriges fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier – exempel brun kärnhök. Vår Fuglefauna, suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. Grus 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holkprojektet 1991-1992. Grus 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. Grus 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. Grus 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1998-1993. Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.

- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.
- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 36 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.
- Nr 37 Hornborgasjöns fältstation 2008. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 43.
- Nr 38 Hornborgasjöns fältstation 2009. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Meddelande nr 38 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 44.
- Nr 39 Hornborgasjöns fältstation 2010. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 45.
- Nr 40 Pettersson, B. & Abrahamsson, Å. 2010. Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen (sid 4-8), Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2009 (sid 12-17) och Hornborgasjöns fältstation – ett snart 30-årigt centrum för naturvetenskaplig forskning vid Hornborgasjön. Grus 3.
- Nr 41 Grågåsen (Anser anser) vid Hornborgasjön. Grus 14(2): 14-18.
- Nr 42 Hornborgasjöns fältstation 2012. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Meddelande nr 42 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 46.
- Nr 43 Hornborgasjöns fältstation 2013. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. Meddelande nr 43 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 47.
- Nr 44 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. Meddelande nr 44 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 48.
- Nr 45 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. Meddelande nr 45 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 49.
- Nr 46 Hornborgasjöns fältstation 2016. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2014. Meddelande nr 46 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 50.
- Nr 47 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2015. Meddelande nr 47 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 51.
- Nr 48 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2016. Meddelande nr 48 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 52.
- Nr 49 Hornborgasjöns fältstation 2018. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2017. Meddelande nr 49 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 53.
- Nr 50 Hornborgasjöns fältstation 2019. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2018. Meddelande nr 50 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 54.
- Nr 51 Hornborgasjöns fältstation 2020. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2019. Meddelande nr 50 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 55.

Hornborga-dokument

Nr 1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	
Nr 2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
Nr 3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
Nr 4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns ornitologiska förening	1984
Nr 5	Hornborgasjöns tranor 1983 Alf Karlsson & P-O Swanberg	1984
Nr 6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk utvärdering av grundundersökningar.	1984
Nr 7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns fältstation	1984
Nr 8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
Nr 9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns fältstation.	1985
Nr 10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
Nr 11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
Nr 12	Storklaren – Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981-1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
Nr 13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christan Lundgren & Eriksson	1987
Nr 14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
Nr 15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984-86. Arne Johlander	1989
Nr 16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer runt Hornborgasjön. Lars Strömberg	1989
Nr 17	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns fältstation.	1989
Nr 18	Ratande tranor vid Hornborgasjön – utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988. Åke Berg & Christian Lundgren	1990
Nr 19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns fältstation.	1990
Nr 20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
Nr 21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns fältstation.	1990
Nr 22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation. Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1990
Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Hornborgasjöns fältstation.	1991
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Hornborgasjöns fältstation.	1991
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Hornborgasjöns fältstation.	1995
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991.	1995

Nr 27	Hornborgasjöns fältstation. Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988-1993. Anders Amandusson	1996
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Hornborgasjöns fältstation.	2003
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Hornborgasjöns fältstation.	2004
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Hornborgasjöns fältstation.	2005
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Hornborgasjöns fältstation.	2006
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Hornborgasjöns fältstation.	2007
Nr 43	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Hornborgasjöns fältstation.	2008
Nr 44	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Hornborgasjöns fältstation.	2009
Nr 45	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Hornborgasjöns fältstation.	2010
Nr 46	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Hornborgasjöns fältstation.	2012
Nr 47	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. Hornborgasjöns fältstation.	2013
Nr 48	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 49	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 50	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2014. Hornborgasjöns fältstation.	2016
Nr 51	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2015. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 52	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2016. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 53	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2017. Hornborgasjöns fältstation.	2018
Nr 54	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2018. Hornborgasjöns fältstation.	2019
Nr 55	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2019.	2020

Innehåll

- 6 Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2020
Lotta Berg
- 9 Väder och vatten vid Hornborgasjön 2020
Peder Hedberg Fält
- 11 Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2020
Åke Abrahamsson
- 17 Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2020
Åke Abrahamsson
- 29 Doppingar i Hornborgasjön 2020
Peder Hedberg Fält
- 32 Vissa häckande rovfåglar vid Hornborgasjön 2020
Lotta Berg
- 33 Rastande tranor vid Hornborgasjön 2020
Bertil Johansson, Rolf Edvardsson & Clas Hermansson
- 38 Grågåsen vid Hornborgasjön 2020
Christopher Magnusson
- 41 Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2020
Åke Abrahamsson
- 43 Svanarna i Hornborgasjön 2020
Åke Abrahamsson & Manne Rytman
- 50 De häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2020
Åke Abrahamsson
- 52 Häckande svarttärnor och dvärgmåsar i Hornborgasjön 2020
Peder Hedberg Fält
- 56 Revirhävdande trastsångare i Hornborgasjön 2020
Albin Torsson & Eric Torsson
- 58 Häckfågelfaunan vid Vallen, Hornborgasjön 2020
Janne Pettersson
- 63 Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2020
Christopher Magnusson
- 74 Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2020
Magnus Hallgren & Christopher Magnusson